

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY NIWISKA NA LATA 2018-2023

Niwiska, Warszawa 2018 r.

Zespół autorski: Grzegorz Romańczuk, Zofia Przetakiewicz, Aleksandra
Ciekot, Weronika Błaszczak

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	5
II.	DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH	6
I.1.	SFERA SPOŁECZNA	6
I.1.1.	Struktura demograficzna i społeczna gminy	6
I.1.2.	Stan i struktura bezrobocia	8
I.1.3.	Pomoc społeczna i struktura udzielanych świadczeń	12
I.1.4.	Bezpieczeństwo mieszkańców	17
I.1.5.	Edukacja i poziom oświaty	21
I.1.6.	Kapitał społeczny.....	22
I.1.7.	Działalność organizacji pozarządowych	24
I.1.8.	Frekwencja wyborcza	26
I.2.	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	27
I.2.1.	Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy.....	27
I.2.2.	Przestrzeń publiczna.....	27
I.2.3.	Obiekty użyteczności publicznej.....	28
I.2.4.	Powierzchnia pustostanów	34
I.2.5.	Stan dróg gminnych i chodników	35
I.2.6.	Transport publiczny.....	36
I.2.7.	Zabytki	36
I.3.	SFERA TECHNICZNA	37
I.3.1.	Charakterystyka zasobu mieszkaniowego.....	37
I.3.2.	Budynki własności gminy Niwiska	38
I.3.3.	Odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych.....	38
I.3.4.	Infrastruktura przesyłowa	39
I.4.	SFERA GOSPODARCZA	43
I.4.1.	Struktura gospodarcza gminy.....	43
I.4.2.	Podmioty w rejestrze CEIDG	44
I.5.	SFERA ŚRODOWISKOWA.....	48
I.5.1.	Azbest	48
I.5.2.	Zanieczyszczenie ŚRODOWISKA	50
I.5.3.	Stan wód.....	50
I.5.4.	Formy ochrony przyrody	50
I.6.	WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	51
I.6.1.	Metodyka badania	51
I.6.2.	Próba i wyniki badań – osoby dorosłe.....	52

I.6.3.	Próba i wyniki badań – Młodzież Gimnazjalna.....	60
I.7.	WYNIKI WARSZATÓW DIAGNOSTYCZNYCH	63
I.8.	DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI.....	64
I.9.	POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	71
I.9.1.	Sfera społeczna.....	71
I.9.2.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	77
I.9.3.	Sfera techniczna	83
I.9.4.	Sfera gospodarcza	85
I.9.5.	Sfera środowiskowa	89
I.10.	PROBLEMY I POTENCJAŁY OBSZARU REWITALIZACJI.....	90
I.11.	SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH	92
II.	OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY, W TYM STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY, STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	93
III.	OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI.....	95
IV.	CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK	96
V.	OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	97
V.1.	OPIS PLANOWANYCH PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	97
V.2.	OPIS PLANOWANYCH UZUPEŁNIAJĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	100
VI.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	101
VII.	INDYKTYWNE RAMY FINANSOWE	107
VIII.	MECHANIZMY WŁĄCZANIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW ORAZ GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI	110
VIII.1.	PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PARTYCYPACJI	110
VIII.1.1.	Podstawowe założenia partycypacji	110
VIII.1.2.	Główne zasady partycypacji w ramach projektu.....	110
VIII.2.	GŁÓWNE ZASADY PARTYCYPACJI W RAMACH PROJEKTU	110
VIII.3.	TECHNIKI I NARZĘDZIA PARTYCYPACYJNE ORAZ DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE	111
VIII.4.	ETAP WDRAŻANIA I OCENY LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	112
IX.	SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI	114
IX.1.	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA WDROŻENIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	115
IX.2.	PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	115
X.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ WPROWADZENIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU.....	117
XI.	STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	120
XII.	SPIS TABEL	121

XIII. SPIS RYSUNKÓW	123
---------------------------	-----

I. WSTĘP

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Niwiska na lata 2018-2023 (LPR) to dokument operacyjny wskazujący na potrzebę realizacji działań głównie w sferze społecznej oraz dodatkowo w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i gospodarczej. Realizacja działań pozwoli na niwelowanie zjawisk kryzysowych oraz wykorzystanie potencjałów na obszarze rewitalizacji. W konsekwencji pozwoli to na wyprowadzenie obszaru ze stanów kryzysowych, co pobudzi ich rozwój społeczno-gospodarczy, oddziałujący w konsekwencji na całą gminę.

Proces przygotowania LPR poprzedziła diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Zarówno diagnoza gminy, jak i Lokalny Program Rewitalizacji zostały opracowane zgodnie z:

- Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.,
- Założeniami Narodowego Planu Rewitalizacji 2022,
- Instrukcją Przygotowania Programów Rewitalizacji w Zakresie Wsparcia w Ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 201-2020,
- Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875 z późn. zm.).

Zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r. rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Jest on prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji to dokument operacyjny, który posłuży właścicielowi – władzom gminy, na uruchamianie mechanizmów oraz realizację przedsięwzięć mających na celu szczególny rodzaj interwencji.

Opracowanie LPR objęte zostało dofinansowaniem w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 zgodnie z umową z Województwem Podkarpackim.

Pismem z dnia 17.05.2018r. nr SNZ.9020.1.52.2018.JM Gmina Niwiska otrzymała pismo z PWIS w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu pn: „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Niwiska na lata 2018-2023”.

Pismem z dnia 18.05.2018 r. znak: WOOŚ.410.1.35.2018.AP.2 Gmina Niwiska otrzymała pismo z RDOŚ w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu pn: „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Niwiska na lata 2018-2023”.

II. DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Gmina Niwiska znajduje się w powiecie kolbuszowskim, w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego. Położona jest między Mielcem (w odległości ok. 15 km od centrum) i Kolbuszową (ok. 9 km). Rzeszów znajduje się ok. 30 km od centrum Niwisk. Niwiska to gmina wiejska, w obrębie której wyodrębnionych jest 9 sołectw: Niwiska, Hucina, Przyłęk, Kosowy, Siedlanka, Trześć, Hucisko, Leszcze i Zapole, w podziale na które dokonano diagnozy i delimitacji obszaru zdegradowanego. Gmina ma powierzchnię 9486 ha, z czego 46% zajmują lasy.

I.1. SFERA SPOŁECZNA

I.1.1. Struktura demograficzna i społeczna gminy

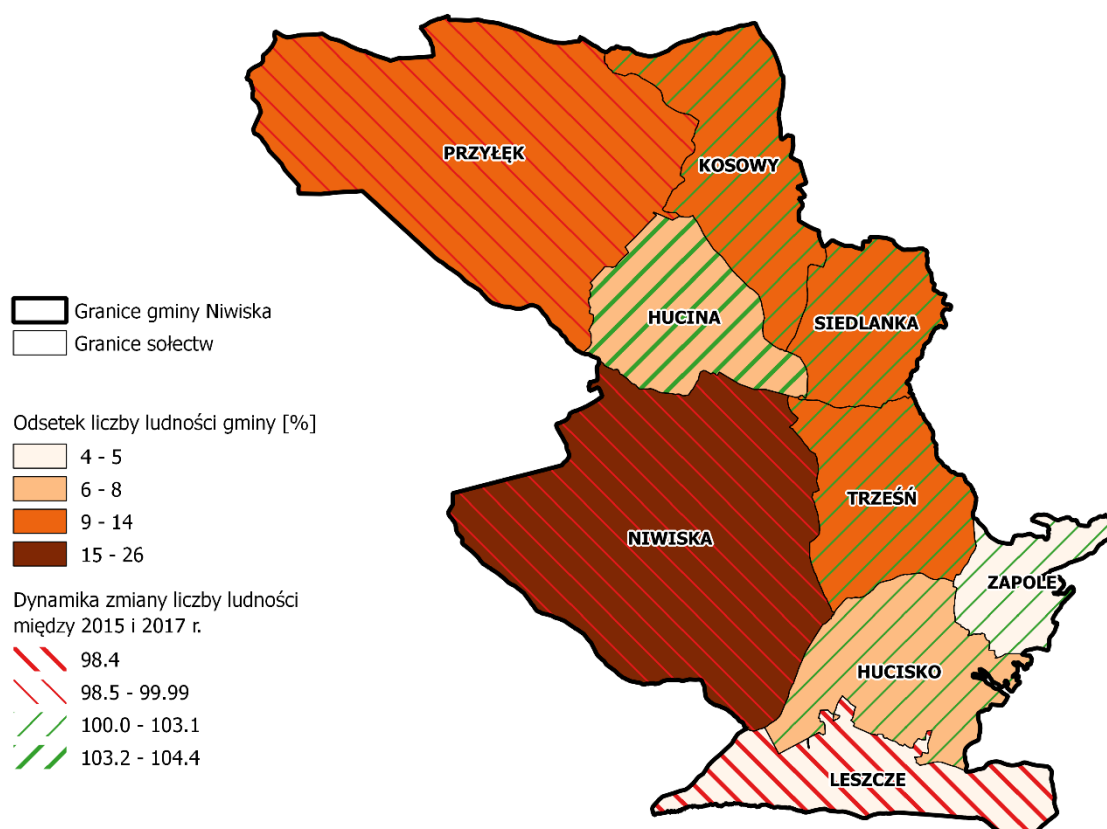
W 2017 r. w gminie Niwiska mieszkali 6 153 osoby. Najwięcej z nich stanowili mieszkańcy sołectwa Niwiska (1579 osób) – stanowili oni 25,66% ludności gminy. Dużo mieszkańców liczyły również Kosowy (13,67%), Przyłęk (13,02%), Siedlanka (12,77%) oraz Trześć (11,00%). W latach 2015-2017 liczba ludności gminy nieznacznie wzrosła. Największym wzrostem charakteryzowała się Hucina (104,37) i Siedlanka (102,08). Najwięcej ludności ubyło natomiast w Leszczach (dynamika zmian wyniosła 98,43), które jednocześnie było najmniejszym ludnościowo sołectwem.

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba ludności w 2015 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba ludności w 2017 r.	Odsetek ludności gminy w 2017 r.	Dynamika zmian liczby ludności między 2015 a 2017 r.
Hucina	458	465	478	7,77%	104,37
Hucisko	430	430	438	7,12%	101,86
Kosowy	828	832	841	13,67%	101,57
Leszcze	255	254	251	4,08%	98,43
Niwiska	1592	1589	1579	25,66%	99,18
Przyłęk	806	810	801	13,02%	99,38
Siedlanka	770	786	786	12,77%	102,08
Trześć	671	675	677	11,00%	100,89
Zapole	293	297	302	4,91%	103,07
GMINA	6103	6138	6153	100,00%	100,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 1. Odsetek liczby ludności w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany liczby ludności między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

W gminie Niwiska osoby w wieku produkcyjnym stanowiły 62,60% ludności, osoby w wieku przedprodukcyjnym 21,21%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 16,20%. Największy odsetek osoby w wieku produkcyjnym stanowiły w Zapolu (69,87%), a najmniejszy w Hucinie (60,04%). Jeśli chodzi o wiek przedprodukcyjny, to największe odsetki odnotowano w Siedlance (26,09%) i Hucinie (23,22%), a najmniejszy w Zapolu (14,24%). Ludność w wieku poprodukcyjnym najwyższy odsetek stanowiła w Hucisku (19,31%).

Wskaźnik obciążenia demograficznego, liczony jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, w 2017 r. najwyższy był w Hucisku (32,72) oraz Leszczach (31,68), a najniższy w Siedlance (21,47). Wartości wskaźnika obciążenia demograficznego znacznie wzrosły między 2016 i 2017 r. Było to spowodowane obniżeniem wieku emerytalnego. W największym stopniu wartość wskaźnika wzrosła w Trześni (dynamika zmian równa 201,63).

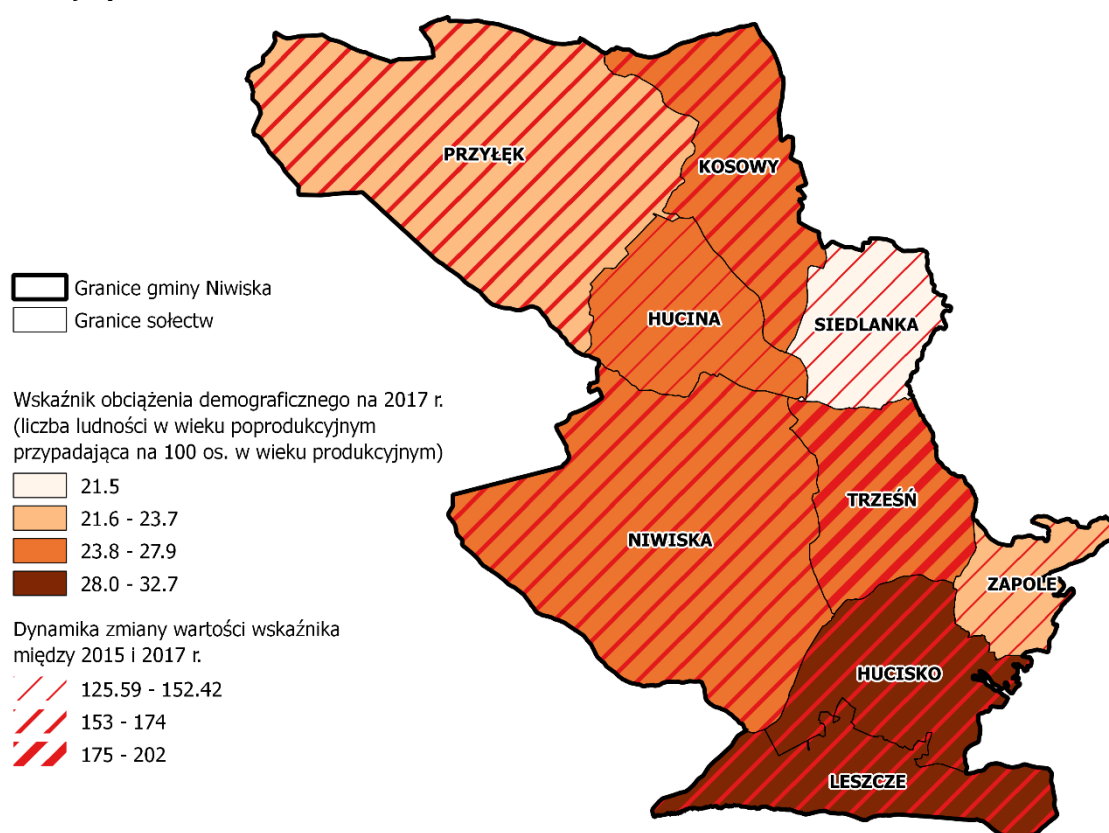
Tabela 2. Odsetek liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych w 2017 r. oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2015-2017 w gminie Niwiska

Sołectwa	Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2017 r.	Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r.	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w 2017 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2015 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2016 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika obciążenia demograficznego między 2015 i 2017 r.
Hucina	23,22%	60,04%	16,74%	18,87	19,67	27,87	147,69
Hucisko	17,58%	62,10%	20,32%	19,31	20,41	32,72	169,45
Kosowy	20,57%	62,78%	16,77%	16,24	17,93	26,70	164,43
Leszcze	15,54%	64,14%	20,32%	18,29	19,43	31,68	173,23
Niwiska	20,52%	62,82%	16,40%	14,99	16,27	26,11	174,17

Sołectwa	Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w 2017 r.	Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r.	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w 2017 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2015 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2016 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika obciążenia demograficznego między 2015 i 2017 r.
Przyłęk	26,09%	61,05%	13,36%	13,01	13,98	21,88	168,19
Siedlanka	24,30%	62,21%	13,36%	14,09	15,48	21,47	152,42
Trześń	20,38%	62,78%	16,99%	13,42	14,94	27,06	201,63
Zapole	14,24%	69,87%	16,56%	18,87	19,63	23,70	125,59
GMINA	21,21%	62,60%	16,20%	15,56	16,82	25,87	166,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

I.1.2. Stan i struktura bezrobocia

Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. wynosiła 3,06. Największy problem bezrobocia stanowiło w sołectwach Leszcze (4,38) i Hucisko (4,11). Najmniejszą wartość wskaźnika odnotowano w Trześni (1,62). W żadnym sołectwie wskaźnik osób bezrobotnych nie wzrósł z roku 2015 na 2017. W największym stopniu wartość wskaźnika spadła w Trześni (dynamika zmian równa 45,43) i Kosowach (49,23).

Jeśli chodzi o osoby bezrobotne długotrwale, czyli będące bezrobotne powyżej roku, to w 2017 r. na terenie gminy było ich 1,25 na 100 mieszkańców. Najwięcej osób bezrobotnych długotrwale było wśród mieszkańców Huciny (2,09 na 100 mieszkańców) i Huciska (1,83). W stosunku do 2015 r. liczba osób bezrobotnych długotrwale znacząco wzrosła w Hucinie (159,69), Zapolu (145,53) i

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY NIWISKA NA LATA 2018-2023

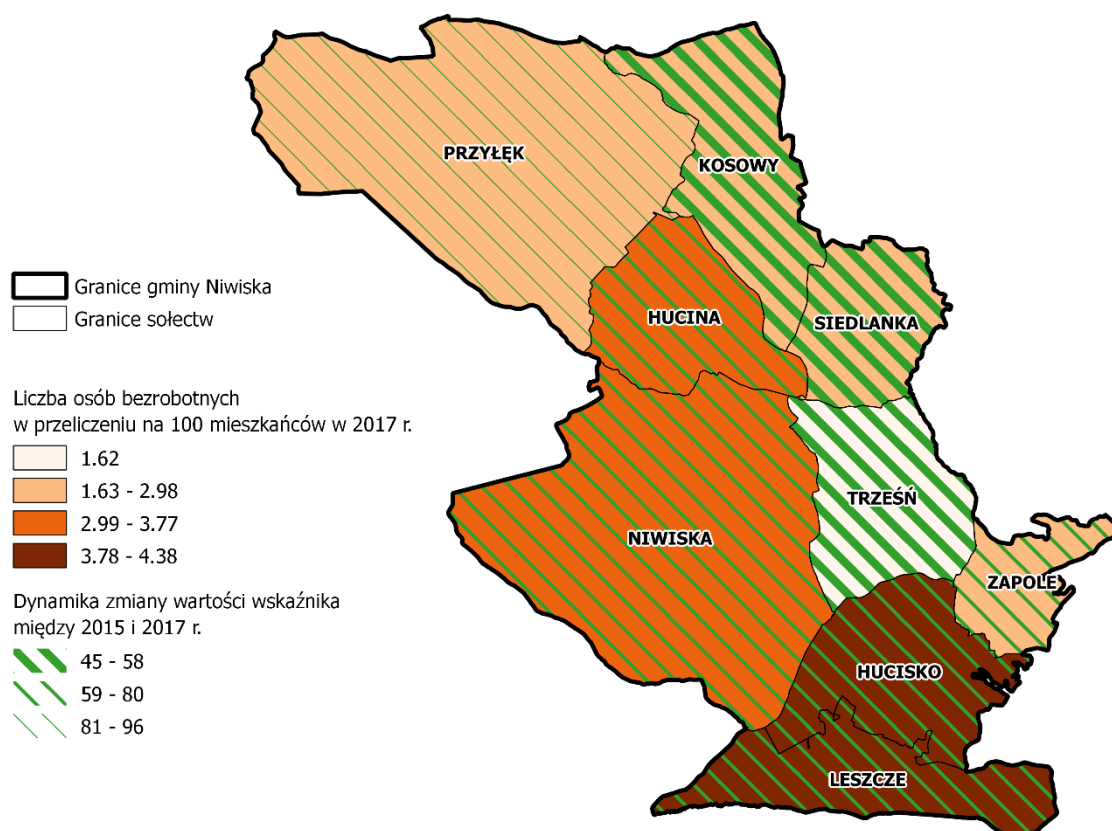
Przyłęku (120,75). W gminie Niwiska w 2017 r. na 100 mieszkańców przypadało 1,64 osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego. Najwięcej było ich w Hucisku (2,74 na 100 mieszkańców) oraz w Zapolu (2,65), a najmniej w Trześni (0,74). Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego wzrosła w latach 2015-2017 w Hucisku (dynamika zmian równa 147,26) i Przyłęku (117,39). W największym stopniu wartości wskaźników zmalały w Trześni (27,03). Podsumowując powyższe informacje, pod względem bezrobocia na tle gminy najgorzej wypadło sołectwo Hucisko. W 2017 r. odnotowano tam bardzo wysokie wartości wskaźników bezrobocia, bezrobocia długotrwałego oraz bezrobocia osób bez wykształcenia średniego, a także w latach 2015-2017 nastąpił tam wzrost wartości wskaźnika osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego.

Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych ogółem, bezrobotnych długotrwale oraz bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 100 mieszkańców w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w przeliczeniu na 100 mieszkańców			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	4,80	4,09	3,77	78,39	1,31	1,94	2,09	159,69	2,62	1,51	1,67	63,88
Hucisko	5,12	3,95	4,11	80,32	3,02	1,86	1,83	60,41	1,86	2,09	2,74	147,26
Kosowy	5,31	4,45	2,62	49,23	1,21	1,44	0,95	78,76	3,74	3,00	1,43	38,11
Leszcze	6,27	4,72	4,38	69,85	2,75	2,36	1,20	43,54	4,31	2,76	1,59	36,94
Niwiska	5,03	3,90	3,61	71,84	1,76	1,70	1,52	86,42	2,58	2,08	1,90	73,77
Przyłęk	2,48	3,58	2,37	95,59	0,62	0,99	0,75	120,75	1,49	2,10	1,75	117,39
Siedlanka	5,06	3,82	2,93	57,77	1,69	2,04	1,40	82,89	1,82	1,02	1,27	69,97
Trześń	3,58	2,67	1,62	45,43	0,60	1,19	0,59	99,11	1,64	1,33	0,44	27,03
Zapole	4,44	2,69	2,98	67,17	0,68	0,67	0,99	145,53	3,07	2,69	2,65	86,24
GMINA	4,59	3,78	3,06	66,60	1,44	1,56	1,25	86,79	2,44	2,00	1,64	67,23

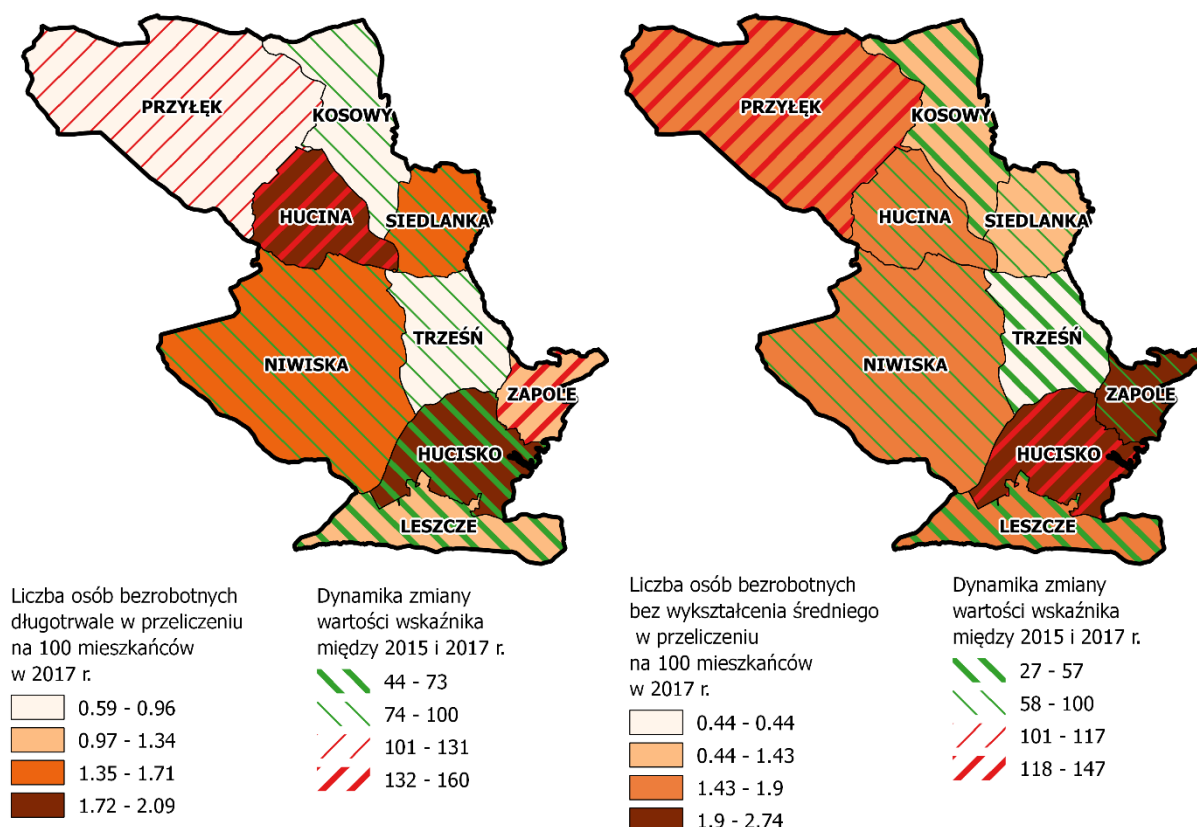
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kolbuszowej.

Rysunek 3. Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 mieszkańców w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kolbuszowej.

Rysunek 4. Liczba osób bezrobotnych długotrwale i bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 100 mieszkańców w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kolbuszowej.

I.1.3. Pomoc społeczna i struktura udzielanych świadczeń

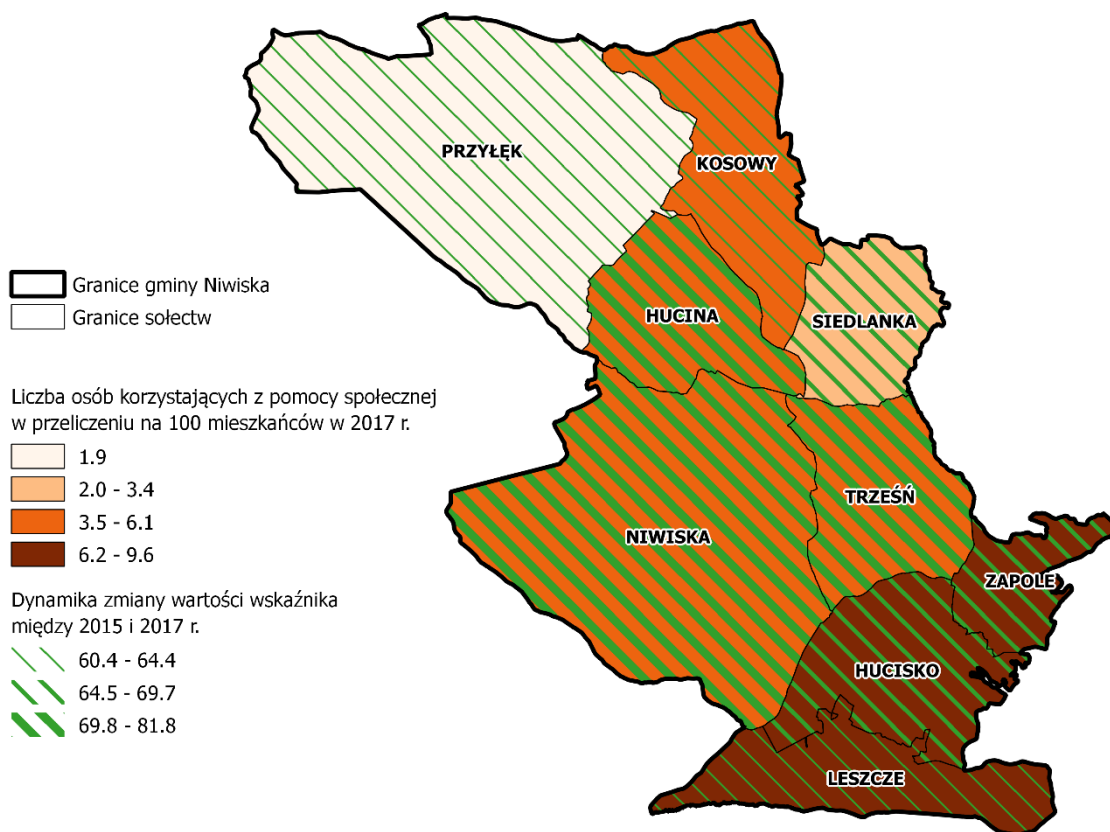
Z pomocy społecznej korzystało w 2017 r. 5,10 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Najwięcej osób pobierających świadczenia było wśród mieszkańców Huciska (9,56), Leszcza (8,37) i Zapolę (8,28). W gminie i sołectwach wartość wskaźnika osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców z roku na rok (analizując lata 2015-2017) malała. Jedynym wyjątkiem było sołectwo Trześń, gdzie wartość uległa nieznacznym wahaniom. Dynamika zmiany wartości dla gminy Niwiska wyniosła 69,21. Najbardziej wartość wskaźnika spadła w Przylęku (dynamika równa 60,37) i Leszczach (60,96). W najmniejszym stopniu liczba osób pobierających świadczenia pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców zmieniła się w Trześni (81,77).

Tabela 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	8,08	6,88	6,07	75,10
Hucisko	14,65	12,56	9,59	65,45
Kosowy	7,61	6,73	4,88	64,07
Leszcze	13,73	12,60	8,37	60,96
Niwiska	6,91	5,73	5,13	74,24
Przyłęk	3,10	2,47	1,87	60,37
Siedlanka	5,32	4,45	3,44	64,51
Trześń	5,96	4,74	4,87	81,77
Zapole	12,29	11,45	8,28	67,37
GMINA	7,37	6,29	5,10	69,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

Rysunek 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

Przeanalizowano również liczbę korzystających z pomocy społecznej w podziale na główne powody jej przyznawania: niepełnosprawność, ubóstwo oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Spośród tych 3 powodów w gminie Niwiska najpowszechniejsza w 2017 r. była niepełnosprawność (1,53 osób na 100 mieszkańców), a następnie bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego (1,20). Z powodu ubóstwa z pomocy społecznej korzystało 0,39 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Ogółem stosunek korzystających do niekorzystających z pomocy społecznej z każdego z wymienionych powodów malał.

Korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności najmniej było wśród mieszkańców Przyłęka (0,62) i Siedlanki (1,02) a najwięcej wśród mieszkańców Leszcz (2,79 na 100 mieszkańców) i Huciska (2,74). Jednocześnie Hucisko było jedyną miejscowością, w której wartość wskaźnika wzrosła od 2015 r. Jeśli chodzi o ubóstwo, to najwyższe wartości wskaźników odnotowano dla Huciska (1,37 osób na 100 mieszkańców) i Leszcz (1,20). W miejscowościach Kosowy, Przyłek, Trześń i Zapole nikt nie pobierał świadczeń z tytułu ubóstwa. W prawie wszystkich miejscowościach, w których ten problem występował liczba korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu zmalała od 2015 r. Wyjątkiem były Leszcze, gdzie wartość wskaźnika wzrosła ponad 3-krotnie. Najwięcej osób pobierających świadczenia z powodu bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego było wśród mieszkańców Huciska (2,05), Leszcz (1,99) i Siedlanki (1,91), a najmniej w Przyłęku (0,25) i Kosowach (0,48). Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tego powodu od 2015 r. spadła w każdym sołectwie – w największym stopniu w Przyłęku (dynamika zmian równa 33,54), a najmniejszym w Hucisku (98,17).

Tabela 5. Liczba korzystających z pomocy społecznej w podziale na główne powody udzielanej pomocy w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego w przeliczeniu na 100 mieszkańców			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	2,18	1,94	1,67	76,65	0,87	0,86	0,84	95,82	2,62	2,15	1,05	39,92
Hucisko	2,09	3,26	2,74	130,90	1,40	0,70	1,37	98,17	2,09	2,56	2,05	98,17
Kosowy	2,17	1,68	1,78	82,05	0,36	0,00	0,00	0,00	0,97	0,84	0,48	49,23
Leszcze	3,92	3,54	2,79	71,12	0,39	0,79	1,20	304,78	3,14	3,15	1,99	63,50
Niwiska	1,82	1,70	1,58	86,92	0,63	0,38	0,57	90,74	2,20	2,01	1,27	57,61
Przyłęk	0,87	0,74	0,62	71,87	0,25	0,00	0,00	0,00	0,74	0,62	0,25	33,54
Siedlanka	1,56	1,15	1,02	65,31	0,26	0,25	0,25	97,96	2,73	2,29	1,91	69,97
Trześń	1,94	1,63	1,33	68,62	0,30	0,00	0,00	0,00	1,49	2,07	1,33	89,20
Zapole	3,07	2,36	1,66	53,90	1,37	0,00	0,00	0,00	4,10	2,69	1,66	40,42
GMINA	1,92	1,73	1,53	79,69	0,56	0,28	0,39	70,01	1,98	1,84	1,20	60,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

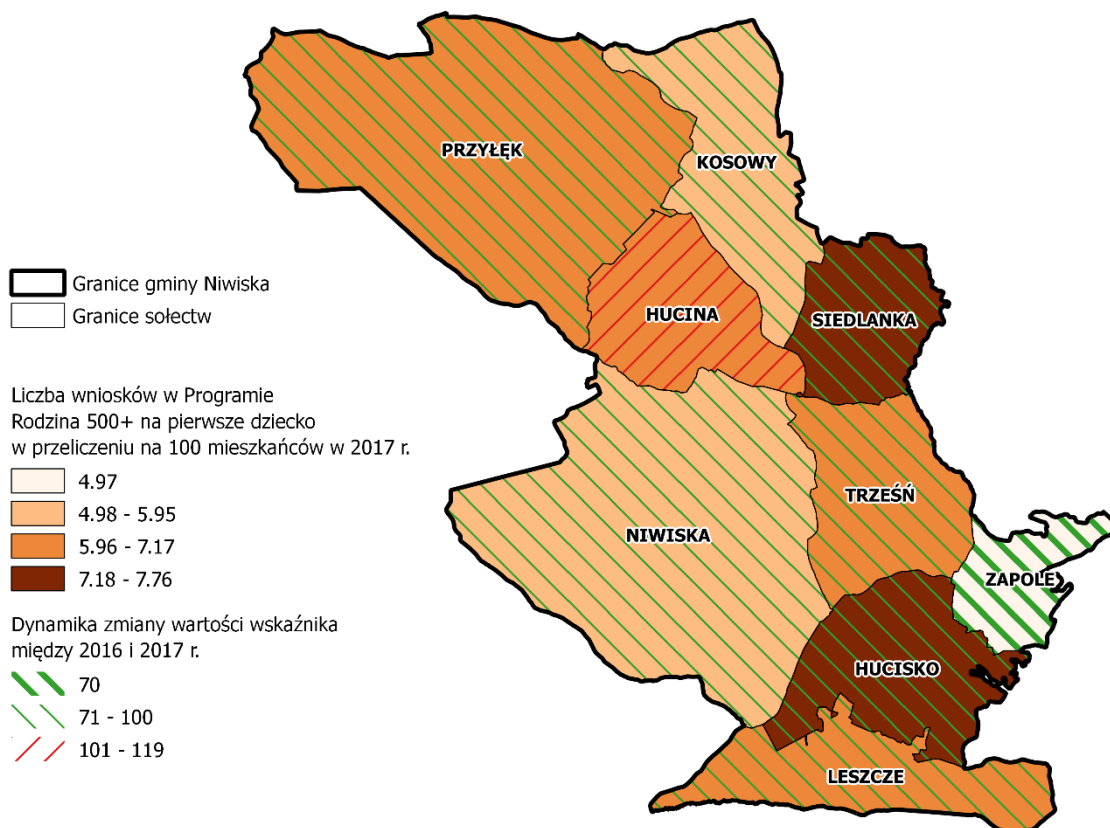
Rządowy Program Rodzina 500+ został uruchomiony w 2016 r. Zgodnie z ustawą o pomocy państwa w wychowaniu dzieci z dn. 16.02.2016 istnieje możliwość uzyskania świadczenia na pierwsze dziecko, w przypadku, gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza 800 zł, a w przypadku, kiedy przynajmniej jedno dziecko jest niepełnosprawne nie przekracza 1 200 zł. W gminie Niwiska w 2017 r. na 100 mieszkańców przypadało 6,48 wniosków na pierwsze dziecko. Najwięcej takich wniosków przypadało na 100 mieszkańców Huciska (7,76) i Siedlanki (7,51), a najmniej w Zapole (4,97). W 2017 r. liczba wniosków na pierwsze dziecko w prawie każdym sołectwie spadła – jedynie w Hucinie wzrosła o 1,09.

Tabela 6. Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2016-2017

Sołectwa	Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	6,02	7,11	118,13
Hucisko	8,60	7,76	90,21
Kosowy	5,77	5,11	88,62
Leszcze	7,48	7,17	95,87
Niwiska	6,80	5,95	87,59
Przyłęk	7,28	6,87	94,27
Siedlanka	7,76	7,51	96,72
Trześń	7,26	6,94	95,64
Zapole	7,07	4,97	70,25
GMINA	7,01	6,48	92,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

Rysunek 6. Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

I.1.4. Bezpieczeństwo mieszkańców

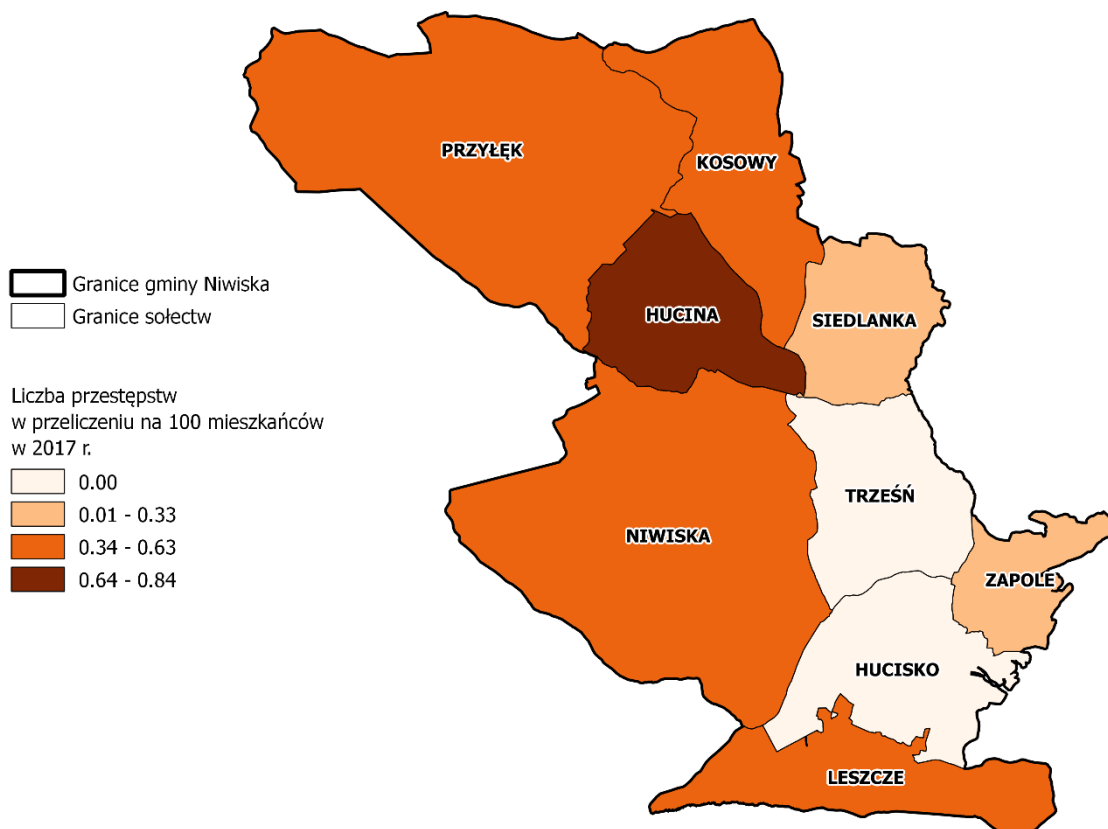
W gminie Niwiska w 2017 r. popełniono 0,42 przestępstw na 100 mieszkańców. Była to wartość mniejsza niż w 2015 i 2016 r. Najwięcej przestępstw przypadało na mieszkańców Huciny (0,84 przestępstw na 100 mieszkańców), a następnie Niwisk (0,63). W 2017 r. żadnego przestępstwa nie popełniono na terenie Huciska i Trześni. W latach 2015-2017 r. wartości wskaźnika w poszczególnych miejscowościach ulegały silnym wahaniom. W Niwiskach i Zapolu zauważa się jednak powolny i systematyczny spadek liczby przestępstw na 100 mieszkańców.

Tabela 7. Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	0,66	0,43	0,84	127,75
Hucisko	0,70	0,70	0,00	0,00
Kosowy	0,24	0,84	0,48	196,91
Leszcze	0,39	0,00	0,40	101,59
Niwiska	0,82	0,69	0,63	77,56
Przyłęk	0,12	1,36	0,50	402,50
Siedlanka	0,00	0,64	0,25	-
Trześń	0,89	1,04	0,00	0,00
Zapole	0,68	0,67	0,33	48,51
GMINA	0,51	0,78	0,42	83,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Niwiskach.

Rysunek 7. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Kolbuszowej.

W gminie Niwiska najczęściej popełnianymi rodzajami przestępstw były: kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwym, znęcanie nad rodziną oraz kradzieże. W 2017 r. na 100 mieszkańców gminy przypadło 0,13 przypadków przestępstw – kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwym. W największym stopniu problem ten dotyczył Przyłęka (0,25), Huciny (0,21) oraz Niwisk (0,19). W roku tym nie odnotowano tego rodzaju przestępstwa w Hucisku, Leszczach, Trześni i Zapolu. Bardzo niepokojący, systematyczny wzrost wartości wskaźnika nastąpił w Przyłęku (w 2015 r. nie odnotowano żadnego przypadku, w 2015 r. wartość wskaźnika wyniosła 0,12, a w 2017 r. 0,25). W 2017 r. w gminie Niwiska na 100 mieszkańców przypadało 0,05 przypadków znęcania nad rodziną. Najgorsza sytuacja panowała w Zapolu (0,33) i Hucinie (0,21). Jeśli chodzi o kradzież, to w 2017 r. odnotowano ją jedynie w Niwiskach (0,06 na 100 mieszkańców), jednak w 2016 r. było ich dużo więcej – największą wartość wskaźnik miał w Hucinie (0,43), Przyłęku (0,25) i Siedlance (0,25).

Tabela 8. Liczba najczęściej popełnianych rodzajów przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba kradzieży w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba kierowań pojazdem w stanie nietrzeźwości w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba znęcań nad rodziną w przeliczeniu na 100 mieszkańców			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	0,22	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,21	-	0,22	0,00	0,21	95,82
Hucisko	0,00	0,00	0,00	-	0,23	0,00	0,00	0,00	0,47	0,00	0,00	0,00
Kosowy	0,00	0,00	0,00	-	0,24	0,48	0,12	49,23	0,00	0,12	0,00	-
Leszcze	0,00	0,00	0,00	-	0,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Niwiska	0,25	0,06	0,06	25,21	0,13	0,06	0,19	151,23	0,00	0,06	0,00	-
Przyłęk	0,00	0,25	0,00	-	0,00	0,12	0,25	-	0,12	0,00	0,12	100,62
Siedlanka	0,00	0,25	0,00	-	0,00	0,13	0,13	-	0,00	0,00	0,00	-
Trześń	0,00	0,00	0,00	-	0,15	0,44	0,00	0,00	0,15	0,44	0,00	0,00
Zapole	0,00	0,00	0,00	-	0,00	0,34	0,00	-	0,68	0,00	0,33	48,51
GMINA	0,08	0,11	0,02	19,84	0,11	0,18	0,13	113,36	0,11	0,08	0,05	42,51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Kolbuszowej.

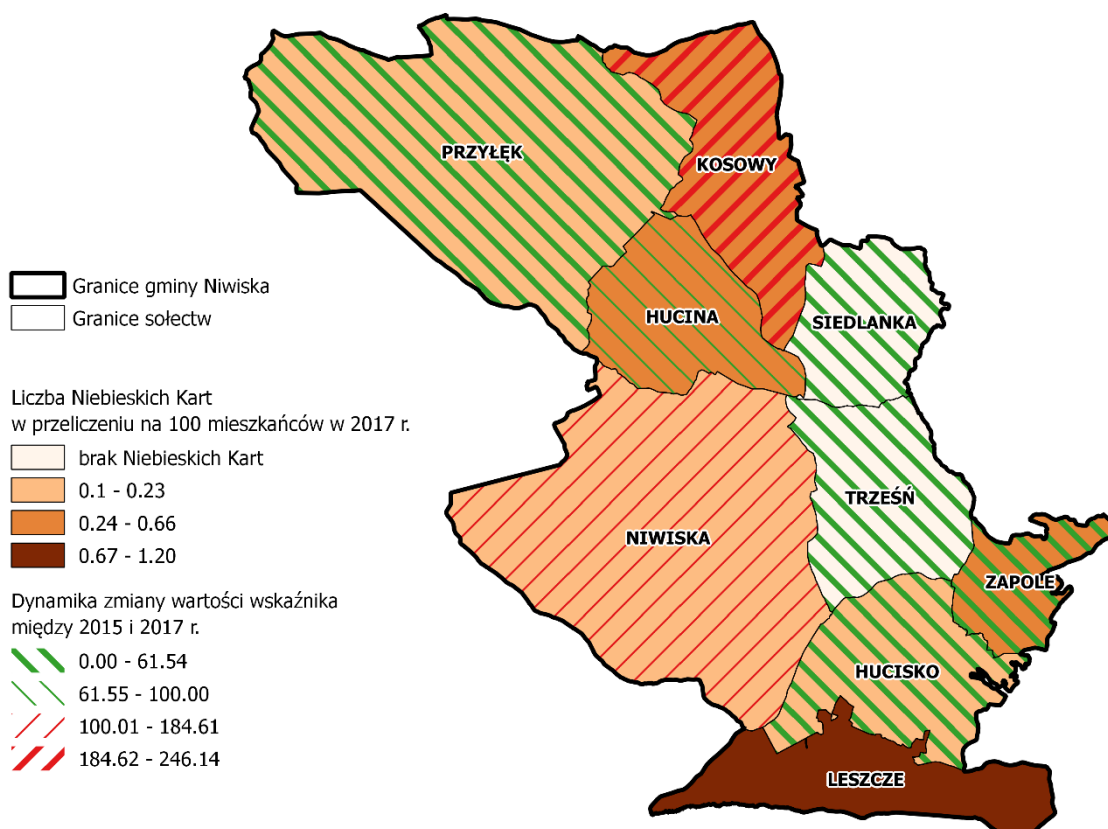
Niebieska Karta to dokument zakładany w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. W 2017 r. w gminie Niwiska funkcjonowało 0,28 Niebieskich Kart na 100 mieszkańców. Najwięcej przypadków przemocy w rodzinie w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano w 2017 r. w Leszczach (1,20). Jednocześnie w sołectwie tym wartość wskaźnika w porównaniu do lat 2015 i 2016 znacząco wzrosła – przed 2017 r. w sołectwie nie była założona żadna Niebieska Karta. W 2017 r. nie było żadnej Niebieskiej Karty założonej na terenie Siedlanki i Trześni. Ogólnie w gminie liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców między 2015 a 2017 r. spadła (dynamika zmian wyniosła 80,29). Znaczący wzrost odnotowano w Kosowach (dynamika zmian równa 246,14).

Tabela 9. Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	0,66	0,43	0,42	63,88
Hucisko	0,47	0,00	0,23	49,09
Kosowy	0,24	0,24	0,59	246,14
Leszcze	0,00	0,00	1,20	-
Niwiska	0,19	0,44	0,19	100,82
Przyłęk	0,25	0,12	0,12	50,31
Siedlanka	0,26	0,13	0,00	0,00
Trześń	0,45	0,00	0,00	0,00
Zapole	1,37	1,35	0,66	48,51
GMINA	0,34	0,28	0,28	80,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

Rysunek 8. Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

I.1.5. Edukacja i poziom oświaty

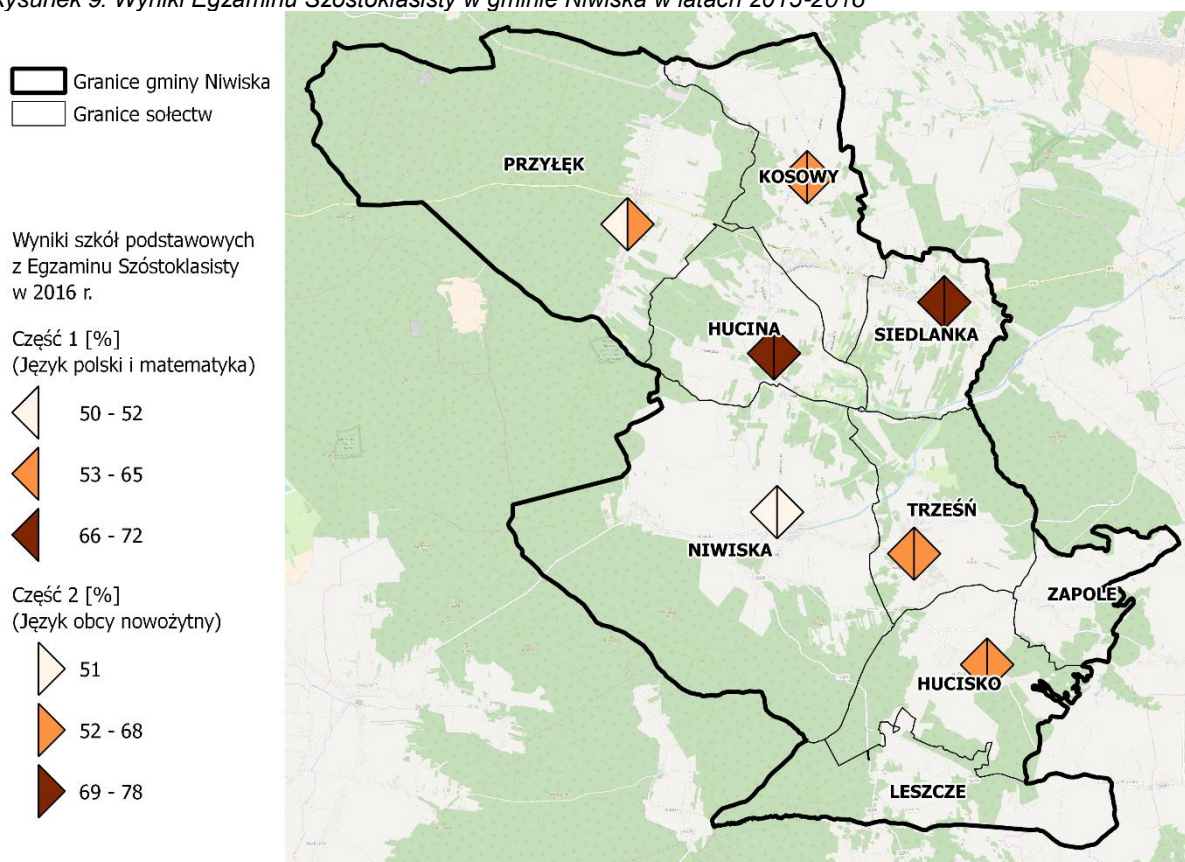
Na terenie gminy Niwiska działa 7 szkół podstawowych. Jedynie w sołectwach Zapole i Leszcze nie ma szkół podstawowych. O poziomie nauczania w szkołach świadczą wyniki Egzaminu Szóstoklasisty. Przeanalizowano lata 2015 i 2016. W 2017 r. na skutek zmian ustawowych egzamin nie odbywał się. W 2016 r. najlepsze wyniki mieli uczniowie szkół z Huciny i Siedlanki, a najgorsze z Niwisk. Uczniowie szkoły w Przyłęku mieli najgorsze w gminie wyniki z części 1. (Języka polskiego i matematyki), za to pod względem części 2. (język obcy nowożytny) uplasowali się na średnim poziomie w gminie. Jedynie szkoła w Kosowach (w obu częściach egzaminu) odnotowała polepszenie wyników uczniów z Egzaminu Szóstoklasisty między 2015 i 2016 r. Pod względem części pierwszej wyniki uległy największemu pogorszeniu w Przyłęku, zaś pod względem części drugiej w Niwiskach.

Tabela 10. Wyniki Egzaminu Szóstoklasisty w gminie Niwiska w latach 2015-2016

Lokalizacja szkoły	Cz. 1 (Język polski i matematyka)			Cz. 2. (Język obcy nowożytny)		
	Średni wynik Egzaminu Szóstoklasisty w 2015 r.	Średni wynik Egzaminu Szóstoklasisty w 2016 r.	Dynamika zmian	Średni wynik Egzaminu Szóstoklasisty w 2015 r.	Średni wynik Egzaminu Szóstoklasisty w 2016 r.	Dynamika zmian
Hucina	brak klasy IV	70%	-	brak klasy IV	78%	-
Hucisko	65,50%	61%	93,13	79,40%	62%	78,09
Kosowy	50,00%	62%	124	60,60%	68%	112,21
Niwiska	58,40%	52%	89,04	77,10%	51%	66,15
Przyłek	61,40%	50%	81,43	83,20%	59%	70,91
Siedlanka	72,80%	72%	98,90	88,80%	77%	86,71
Trześń	70,20%	65%	92,59	88,50%	68%	76,84
Średnie dla gminy	63,05%	61,71%	97,88	79,60%	66,14%	83,09

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 9. Wyniki Egzaminu Szóstoklasisty w gminie Niwiska w latach 2015-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Współcześnie ważną rolę odgrywa cyfryzacja i umiejętności komputerowe. Duża liczba komputerów z dostępem do Internetu w szkole przypadająca na jednego ucznia pozwala kształtować podstawy różnych dziedzin nauki, nawet jeśli uczeń nie posiada komputera w domu. W 2017 r. w gminie na 1 ucznia przypadało 0,24 komputera z dostępem do Internetu. Najwięcej komputerów z dostępem do Internetu na 1 ucznia przypadało w Hucisku (0,56) i Kosowach (0,55). Między 2015 i 2017 r. w każdej szkole wartość wskaźnika wzrosła – najmniej w Siedlance (dynamika zmian równa 100,64) i Przyłęku (105,88) a najwięcej w Hucisku (185,63).

Tabela 11. Liczba komputerów z dostępem do Internetu na 1 ucznia w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Lokalizacja szkoły	Liczba komputerów z dostępem do Internetu na 1 ucznia w 2015 r.	Liczba komputerów z dostępem do Internetu na 1 ucznia w 2016 r.	Liczba komputerów z dostępem do Internetu na 1 ucznia w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	0,16	0,31	0,21	130,39
Hucisko	0,30	0,29	0,56	185,63
Kosowy	0,36	0,43	0,55	150
Niwiska	0,18	0,19	0,20	113,27
Przyłek	0,17	0,17	0,18	105,88
Siedlanka	0,23	0,24	0,23	100,64
Trześń	0,18	0,16	0,23	130,07
Średnie dla gminy	0,20	0,21	0,24	123,42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

I.1.6. Kapitał społeczny

Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki w Niwiskach znajduje się w sołectwie Niwiska, we wpisanym do rejestru zabytków dworku w otoczeniu parkowym. Ośrodek organizuje zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Od 2016 r. znacząco zwiększyła się oferta zajęć – w 2015 r. ograniczony był do grupy kabaretowej dorosłych oraz aerobiku, zaś w kolejnym roku powstały także zajęcia taneczne, zumbi dla dorosłych, szachowe i plastyczne.

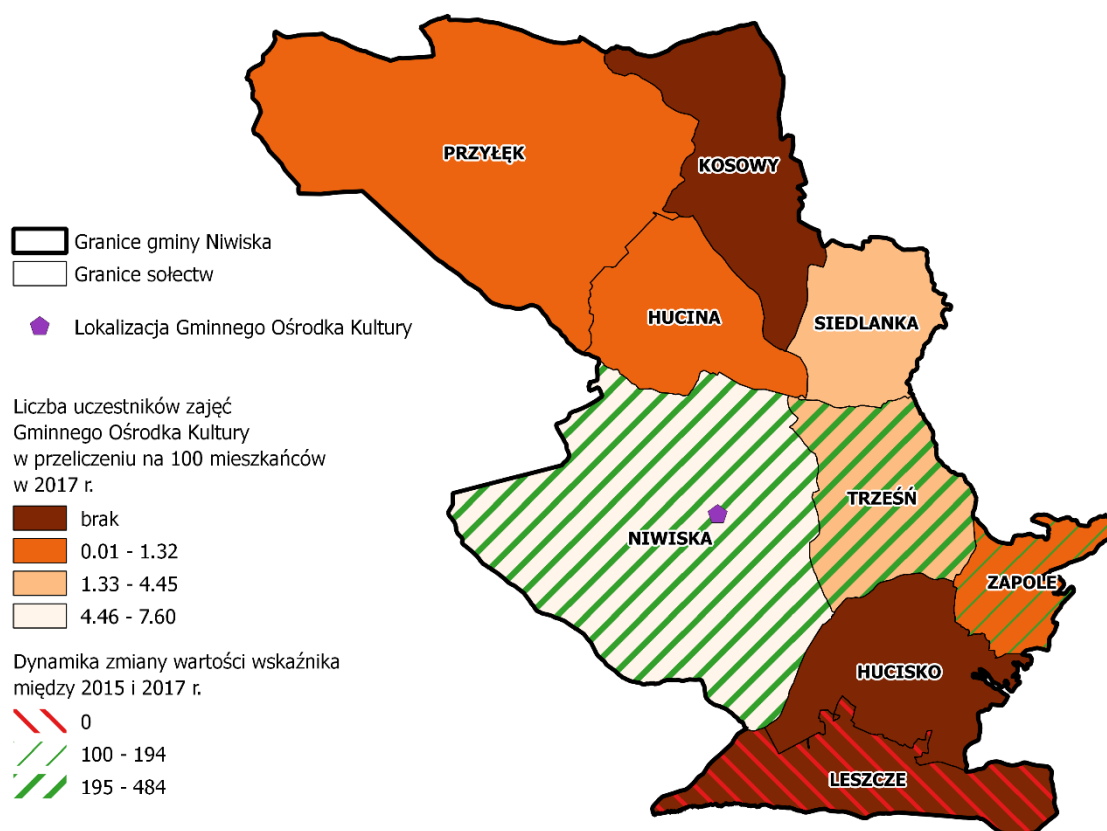
W 2017 r. 3,12 osób na 100 mieszkańców gminy uczęszczało na zajęcia do Gminnego Ośrodka Kultury. Najwięcej uczęszczających było wśród mieszkańców Niwisk (7,60 na 100 mieszkańców), a następnie Siedlanki (4,45). Na zajęcia nie uczęszczał żaden mieszkaniec sołectw Hucisko, Kosowy i Leszcze (choć w poprzednich latach na zajęcia uczęszczało kilka osób). Jednocześnie Leszcze były jedynym sołectwem, gdzie dynamika zmian między 2015 a 2017 r. zmalała. W gminie Niwiska dynamika zmian wyniosła 560,12. Największą charakteryzowało się sołectwo Niwiska – 483,95. Pozytywną zmianę odnotowano także w Przyłęku i Siedlance, gdzie w 2015 r. żaden mieszkaniec nie uczęszczał na zajęcia, a w kolejnych latach liczba uczestników znacznie wzrosła.

Tabela 12. Liczba uczestników zajęć Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba uczestników zajęć GOK w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba uczestników zajęć GOK w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba uczestników zajęć GOK w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	0,00	1,08	0,63	-
Hucisko	0,00	0,00	0,00	-
Kosowy	0,00	0,00	0,00	-
Leszcze	0,78	0,39	0,00	0,00
Niwiska	1,57	5,92	7,60	483,95
Przyłek	0,00	0,86	1,12	-
Siedlanka	0,00	5,60	4,45	-
Trześń	0,75	2,81	3,10	416,28
Zapole	0,68	1,01	1,32	194,04
GMINA	0,56	2,82	3,12	560,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 10. Liczba uczestników zajęć Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Gminna Biblioteka ma główną siedzibę w tym samym budynku, co Gminny Ośrodek Kultury. Filia biblioteki mieści się w Siedlance. Z Gminnej Biblioteki Publicznej korzystali mieszkańcy wszystkich sołectw gminy Niwiska. W 2017 r. na 100 mieszkańców gminy przypadało 13,16 czytelników. Liczba ta z roku na rok się zwiększała, dynamika zmian od 2015 r. wyniosła 107,55. Najwięcej czytelników było wśród mieszkańców Siedlanki (27,35) Trześni (19,20) i Huciny (17,57), a najmniej wśród mieszkańców Leszcz (1,99) i Zapola (1,99). Również właśnie w Leszczach odnotowano największy spadek liczby czytelników (dynamika zmian równa 63,50). Liczba czytelników wzrosła jedynie w Hucinie (201,21), Przylęku (165,31), Trześni (113,02) i Siedlance (104,79).

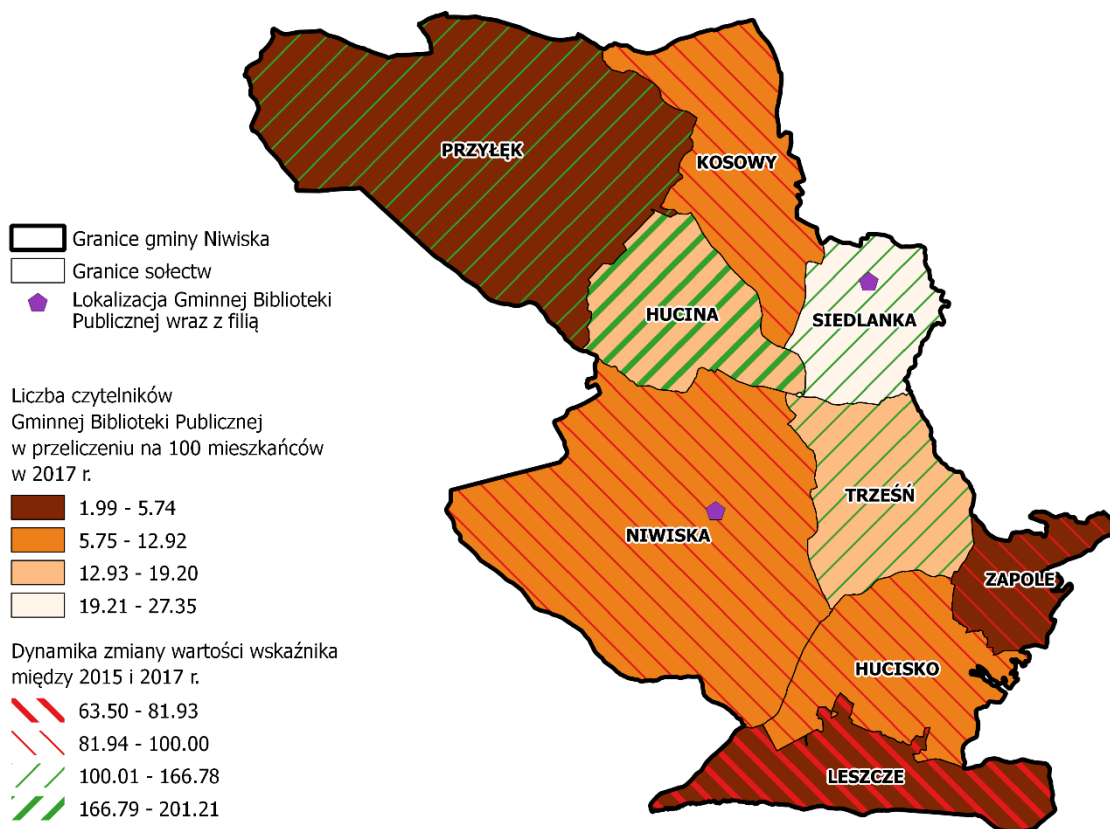
W głównej siedzibie Gminnej Biblioteki Publicznej oraz w jej filii prowadzono także zajęcia dodatkowe. Uczęszczali na nie jedynie mieszkańcy 5 sołectw: Siedlanki, Kosowów, Niwisk, Trześni i Huciska.

Tabela 13. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	8,73	17,85	17,57	201,21
Hucisko	11,86	11,40	9,82	82,77
Kosowy	9,54	8,77	9,16	95,96
Leszcze	3,14	2,76	1,99	63,50
Niwiska	13,76	12,59	12,92	93,92
Przyłęk	3,47	5,68	5,74	165,31
Siedlanka	26,10	25,32	27,35	104,79
Trześń	16,99	20,15	19,20	113,02
Zapole	2,39	2,36	1,99	83,16
GMINA	12,24	13,03	13,16	107,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 11. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

1.1.7. Działalność organizacji pozarządowych

W gminie Niwiska działało 27 organizacji pozarządowych, co w przeliczeniu na 100 mieszkańców dało wartość 0,44. W każdym sołectwie działała przynajmniej Ochotnicza Straż Pożarna. Całą gminę obejmuje działalnością również Lokalna Grupa Działania LASOVIA z siedzibą w Mielcu.

Najwięcej organizacji pozarządowych funkcjonowało na terenie Trześni (8) – w przeliczeniu na 100 mieszkańców było to 1,18 organizacji. Były to OSP, kluby sportowe (ludowy i uczniowski),

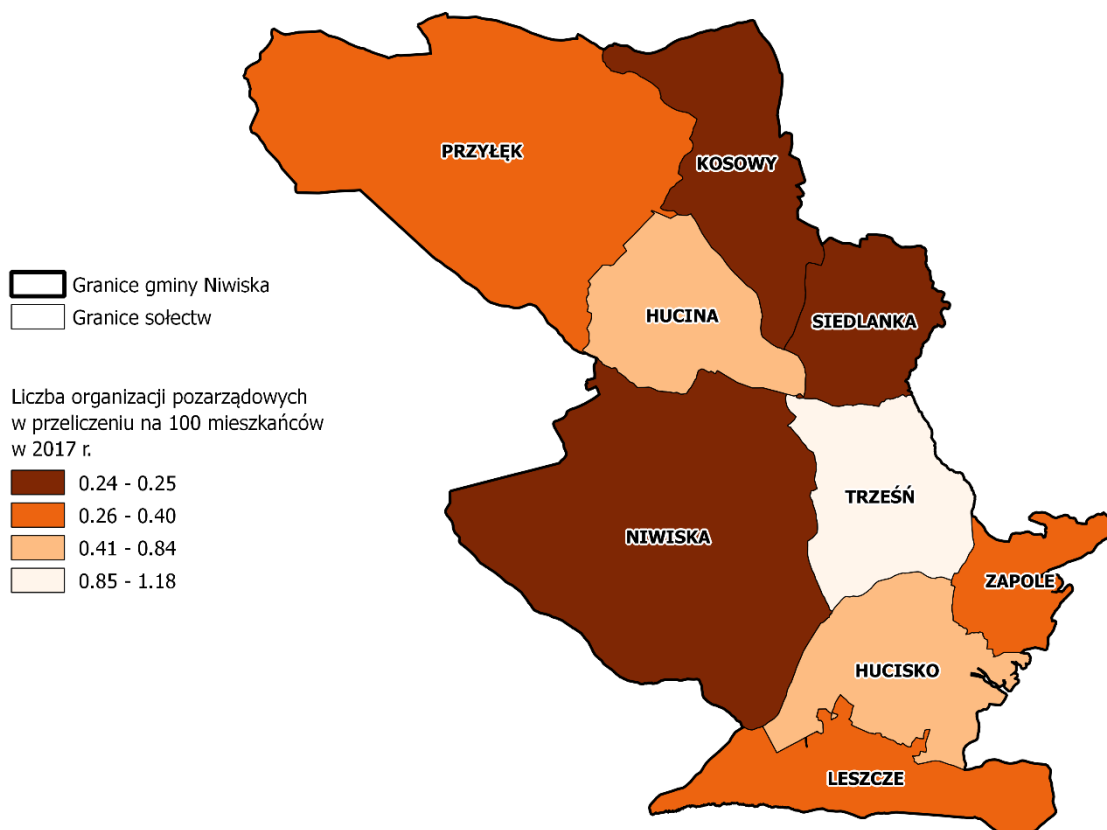
Stowarzyszenie TRZEŚNIACY, Stowarzyszenie TĘCZA, Stowarzyszenie Koło Kobiet Kreatywnych, Szkolne Koło „Caritas” oraz Drużyna Harcerska. W przeliczeniu na 100 mieszkańców dużo organizacji działało również w Hucinie (OSP, ludowy oraz uczniowski klub sportowy). Mimo tego, że w Leszczach i Zapole nie działała żadna inna organizacja poza OSP, to w przeliczeniu na 100 mieszkańców najgorsze wartości wskaźników odnotowano dla sołectw Kosowy (0,24), Niwiska (0,25) i Siedlanka (0,25).

Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie Niwiska – stan na 2017 r.

Sołectwa	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców	Nazwy organizacji pozarządowych w poszczególnych sołectwach
Hucina	0,84	OSP, LKS „Hucina” w Hucinie - Staszówce, UKS „Feniks”, Stowarzyszenie Wieś Przyjazna Dzieciom
Hucisko	0,46	OSP, Stowarzyszenie PROMYK
Kosowy	0,24	OSP, LKS „Orzeł” Kosowy
Leszcze	0,40	OSP
Niwiska	0,25	OSP, UKS „Niwa”, Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Niwiska, Harcerstwo
Przyłęk	0,37	OSP, LKS „Marmury”, Stowarzyszenie PUCHATEK
Siedlanka	0,25	OSP, LKS „Błękitni” Siedlanka
Trześć	1,18	OSP, LKS „Zacisze”, UKS „Gryf”, Stowarzyszenie TRZEŚNIACY, Stowarzyszenie Koło Kobiet Kreatywnych, Stowarzyszenie TĘCZA, Szkolne Koło „Caritas”, Harcerstwo
Zapole	0,33	OSP
GINA	0,44	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 12. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

I.1.8. Frekwencja wyborcza

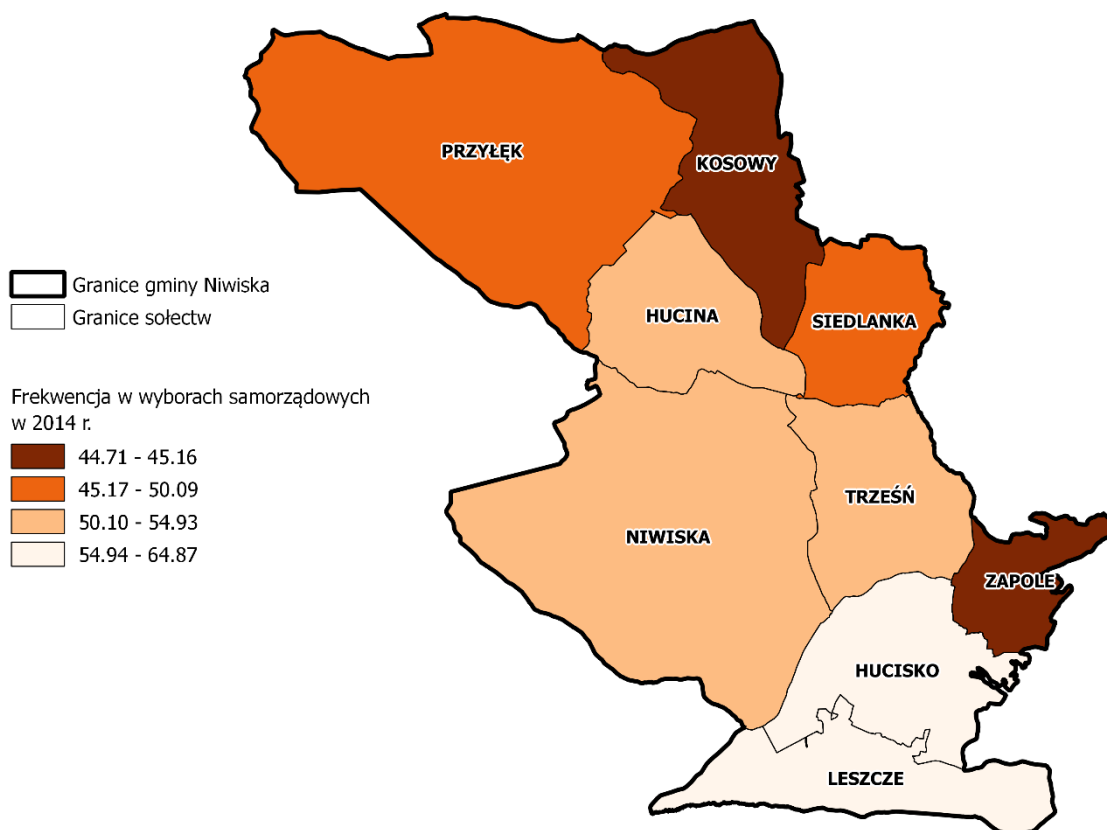
O uczestnictwie mieszkańców w życiu publicznym świadczy m.in. frekwencja w wyborach. W 2014 r. w wyborach samorządowych wzięła udział ponad połowa uprawnionych gminy Niwiska (51,85%). Najmniejszą frekwencję odnotowano w Kosowach (44,17%) i Zapolu (45,16 %). Mniej niż połowa uprawnionych wzięła udział w głosowaniu także w Siedlance (49,12%). Największą frekwencją charakteryzowały się Hucisko (64,87%) i Leszcze (64,73%).

Tabela 15. Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych w gminie Niwiska w 2014 r.

Sołectwa	Frekwencja podczas wyborów samorządowych w 2014 r. [%]
Hucina	51,68
Hucisko	64,87
Kosowy	44,17
Leszcze	64,73
Niwiska	51,94
Przyłęk	50,09
Siedlanka	49,12
Trześć	54,93
Zapole	45,16
GMINA	51,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Rysunek 13. Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych w gminie Niwiska w 2014 r.

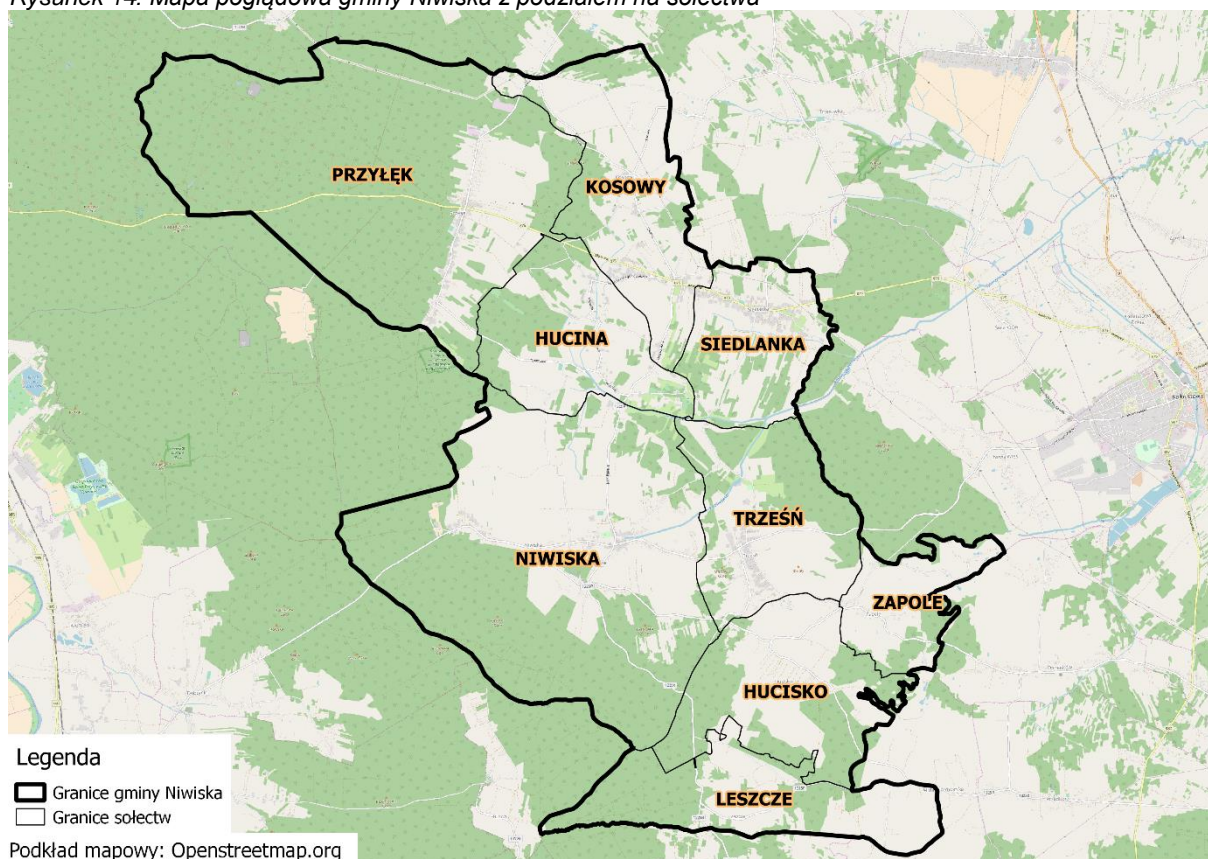
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

I.2. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

I.2.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

Gmina wiejska Niwiska znajduje się między Mielcem a Kolbuszową. Lasy stanowią ok. 46% powierzchni gminy i znajdują się głównie w zachodniej jej części - w dużej mierze na terenie sołectwa Przyłęk. Przez gminę przepływa rzeka Przyrwa, która wpada do Łęgu, a ten do Wisły. W północnej części gminy wypływa Babulówka, wpadająca do Wisły w okolicy Baranowa Sandomierskiego. Przez sołectwa Przyłęk, Hucina, Kosowy i Siedlanka przebiega droga wojewódzka nr 875 między Kolbuszową a Mielcem.

Rysunek 14. Mapa poglądowa gminy Niwiska z podziałem na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

I.2.2. Przestrzeń publiczna

W gminie Niwiska znajduje się tylko jeden park – na terenie sołectwa Niwiska. Jest to park podworski o pow. ok. 1,5 ha. Jego stan pracownicy Urzędu Gminy ocenili na 3. W każdym sołectwie znajduje się boisko lub kompleks boisk. Największą powierzchnią boisk w przeliczeniu na 100 mieszkańców charakteryzują się Leszcze (0,86 ha), a najmniejszą Siedlanka (0,07), Hucisko (0,10) i Kosowy (0,12). Pod względem stanu technicznego i dostosowania do potrzeb mieszkańców najgorzej (na 3) zostały ocenione boiska w Leszczach i Zapolu, a najlepiej (na 5) w Hucinie i Trześni. Inne mniejsze miejsca rekreacji (w postaci terenów zieleni) funkcjonują we wszystkich sołectwach. Najwyżej oceniono miejsce rekreacji w Kosowach (5), a najgorzej w Niwiskach (3). Średnio dla gminy ocena stanu technicznego i dostosowania do potrzeb wynosi 3,86.

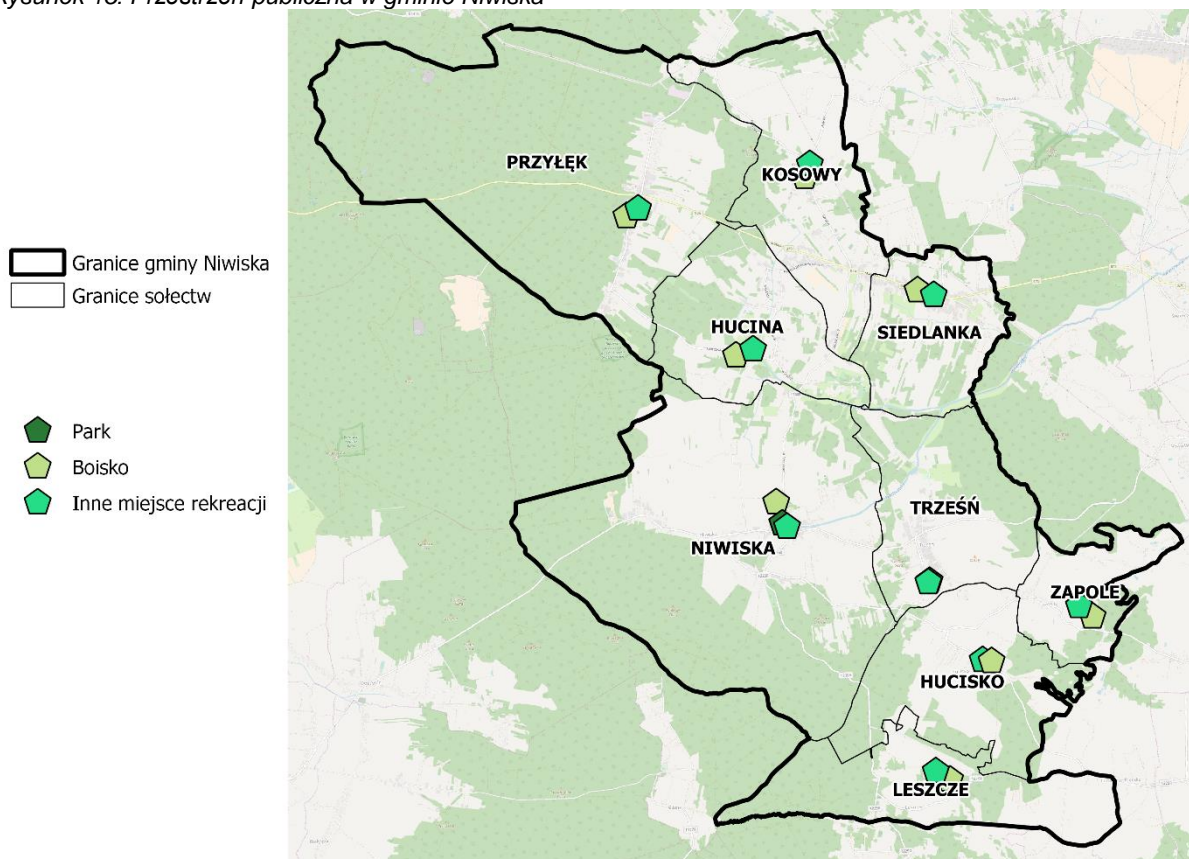
Tabela 16. Powierzchnia i ocena przestrzeni publicznej w podziale na boiska i inne rodzaje przestrzeni publicznej – stan na 2017 r.

Sołectwa	Boiska		Inne tereny przestrzeni publicznej (parki, miejsca rekreacji)	
	Powierzchnia przypadająca na 100 mieszkańców	Ocena stanu technicznego i dostosowania do potrzeb mieszkańców	Powierzchnia przypadająca na 100 mieszkańców	Ocena stanu technicznego i dostosowania do potrzeb mieszkańców

Hucina	0,19	5	0,01	4
Hucisko	0,10	4	0,01	4
Kosowy	0,12	4	0,01	5
Leszcze	0,86	3	0,01	4
Niwiska	0,15	4	0,12	3
Przyłek	0,14	4	0,02	4
Siedlanka	0,07	4	0,02	4
Trześć	0,31	5	0,03	4
Zapole	0,53	3	0,01	4
GMINA	0,20	4	0,04	3,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska i oceny pracowników UG Niwiska.

Rysunek 15. Przestrzeń publiczna w gminie Niwiska

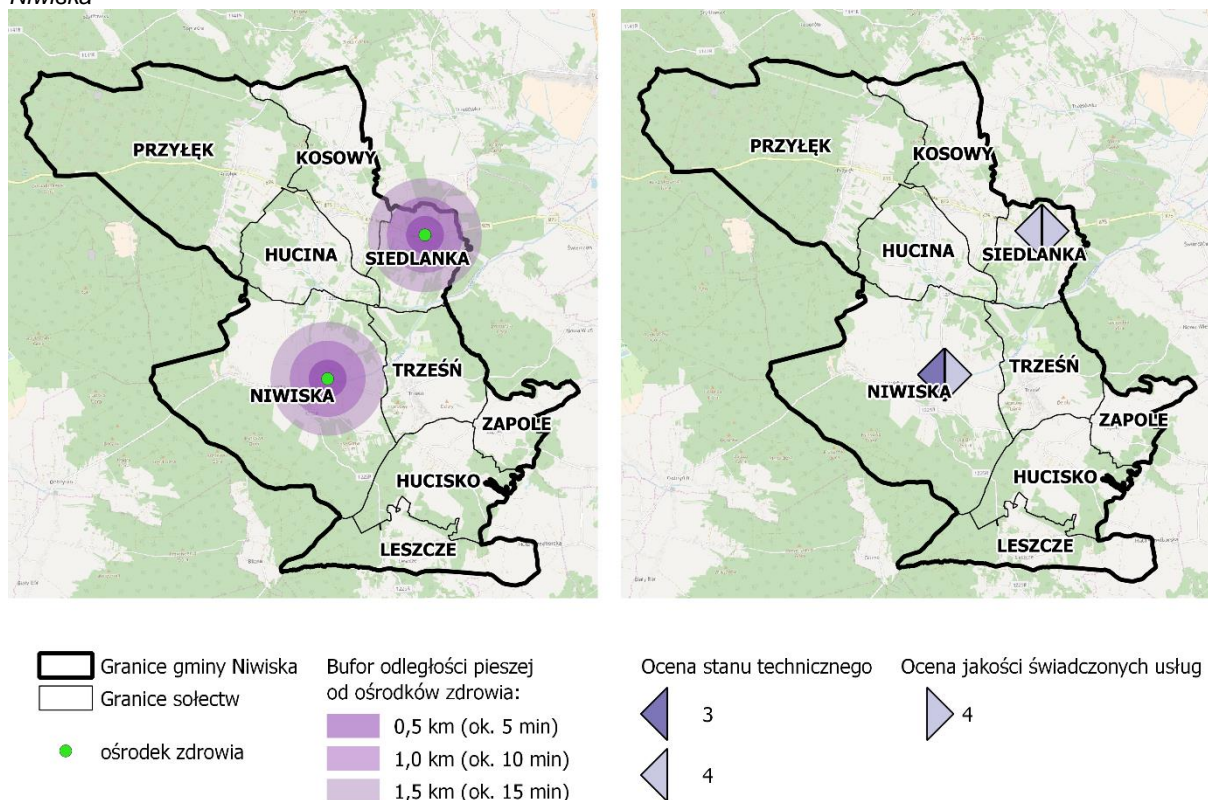

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska i oceny pracowników UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

1.2.3. Obiekty użyteczności publicznej

Na terenie gminy Niwiska funkcjonują 2 ośrodki zdrowia – w Niwiskach i w Siedlance. Kilka gospodarstw domowych w Kosowach znajduje się w obrębie 15 min odległości pieszej od ośrodka w Siedlance. Mieszkańców pozostałych sołectw dzieli od ośrodków odległość, którą ciężko pokonać piechotą. Pracownicy Urzędu Gminy w Niwiskach ocenili te ośrodki w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę najgorszą a 5 najlepszą. Jakość świadczonych usług w obu ośrodkach oceniono na 4, natomiast pod względem technicznym, ośrodek w Niwiskach oceniono gorzej (na 3) niż ośrodek w Siedlance.

Rysunek 16. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego i dostęp do ośrodków zdrowia w gminie Niwiska

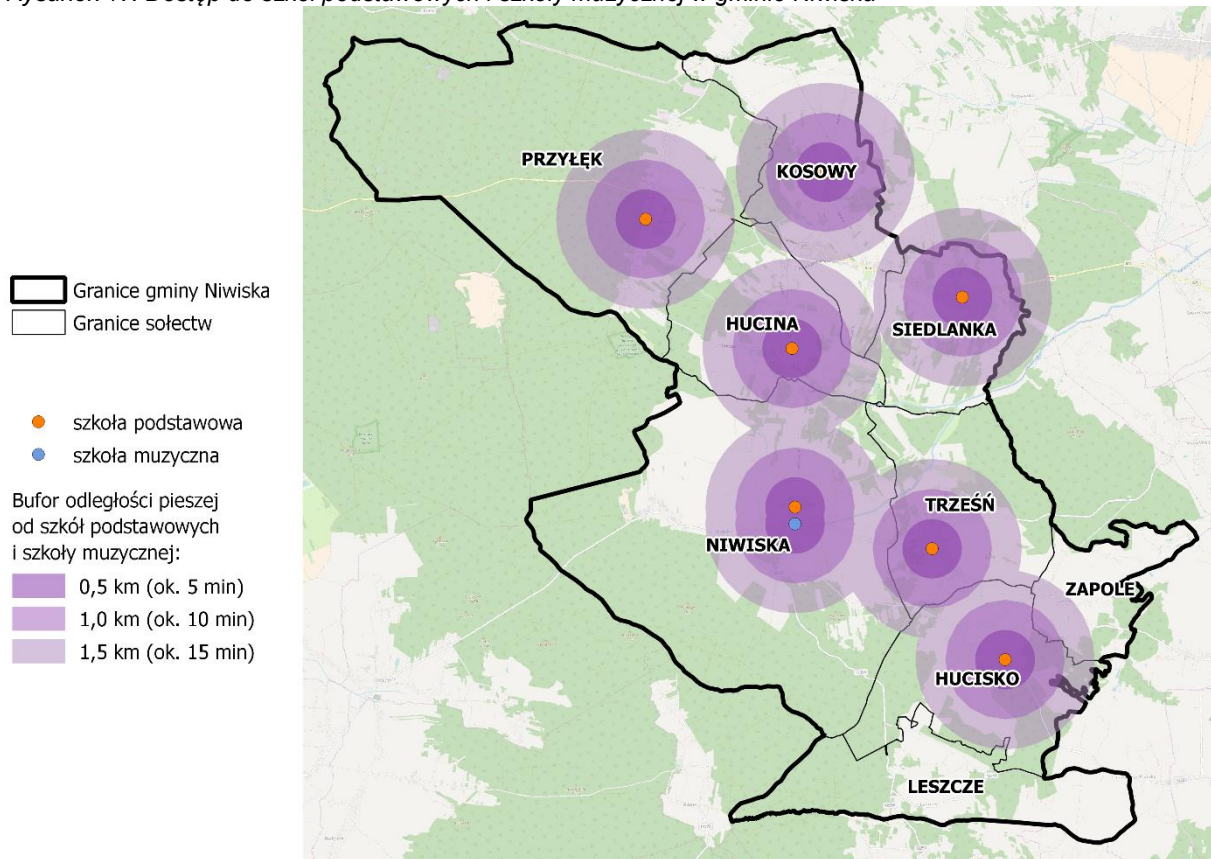

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska i oceny pracowników UG Niwiska dokonanej w skali 1-5 (gdzie 1 jest oceną najgorszą, a 5 najlepszą), podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

W gminie Niwiska funkcjonuje 7 szkół podstawowych i jedna szkoła muzyczna 1 stopnia. Sołectwami pozbawionymi szkół są Zapole i Leszcze. Fragment sołectwa Zapole znajduje się jednak w buforze 1,5 km od szkoły w Hucisku. Ponad 15 minutowe dojście do szkoły (w linii prostej) mają również mieszkańcy południowego fragmentu Kosowów, północnej części Przyłęk oraz zachodniej części Niwisk. Szkoła muzyczna znajduje się w zabytkowym dworze na terenie parku w Niwiskach.

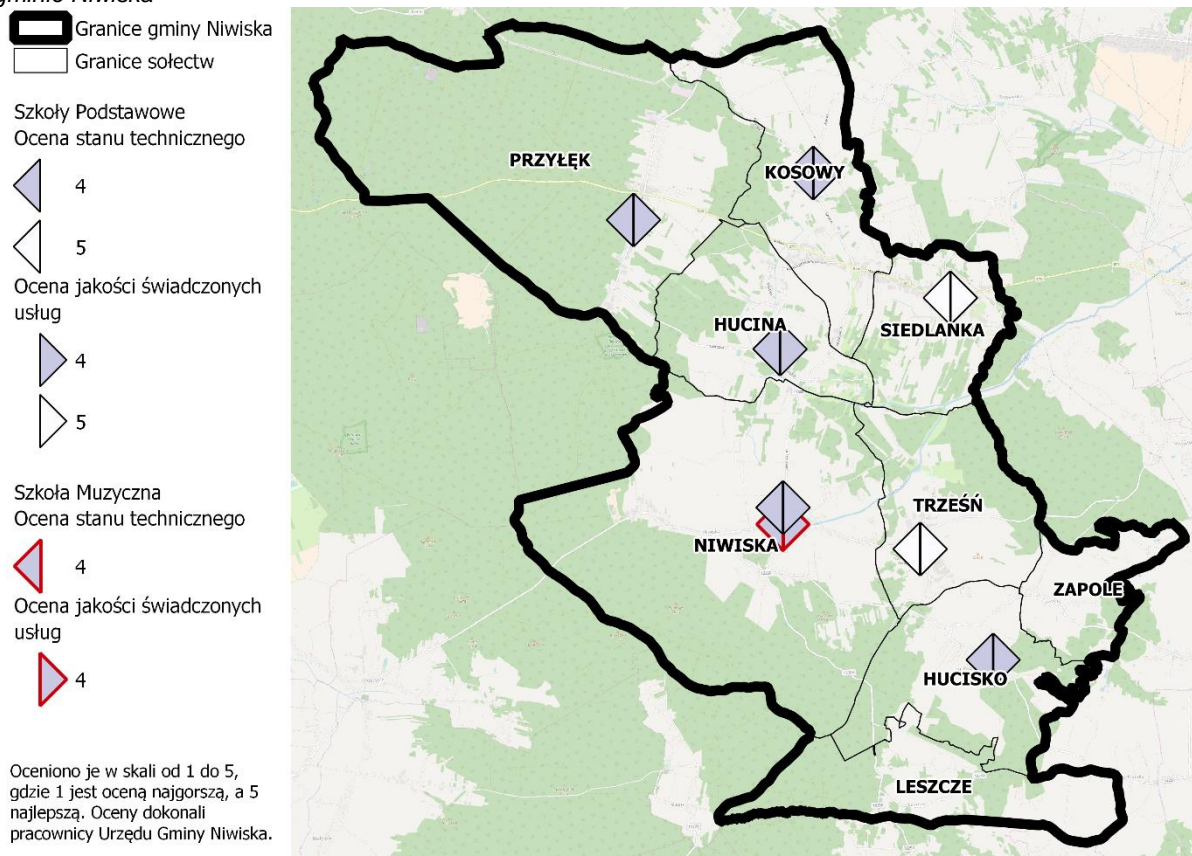
Jeśli chodzi o ocenę szkół dokonaną przez pracowników Urzędu Gminy w Niwiskach, to zarówno pod względem stanu technicznego budynku jak i jakości świadczonych usług, najwyższe oceny (5) przyznano szkołom w Siedlance i Trześni. Pozostałe szkoły oceniono na 4. Stan techniczny siedziby i jakość szkoły muzycznej zostały ocenione na 4.

Rysunek 17. Dostęp do szkół podstawowych i szkoły muzycznej w gminie Niwiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

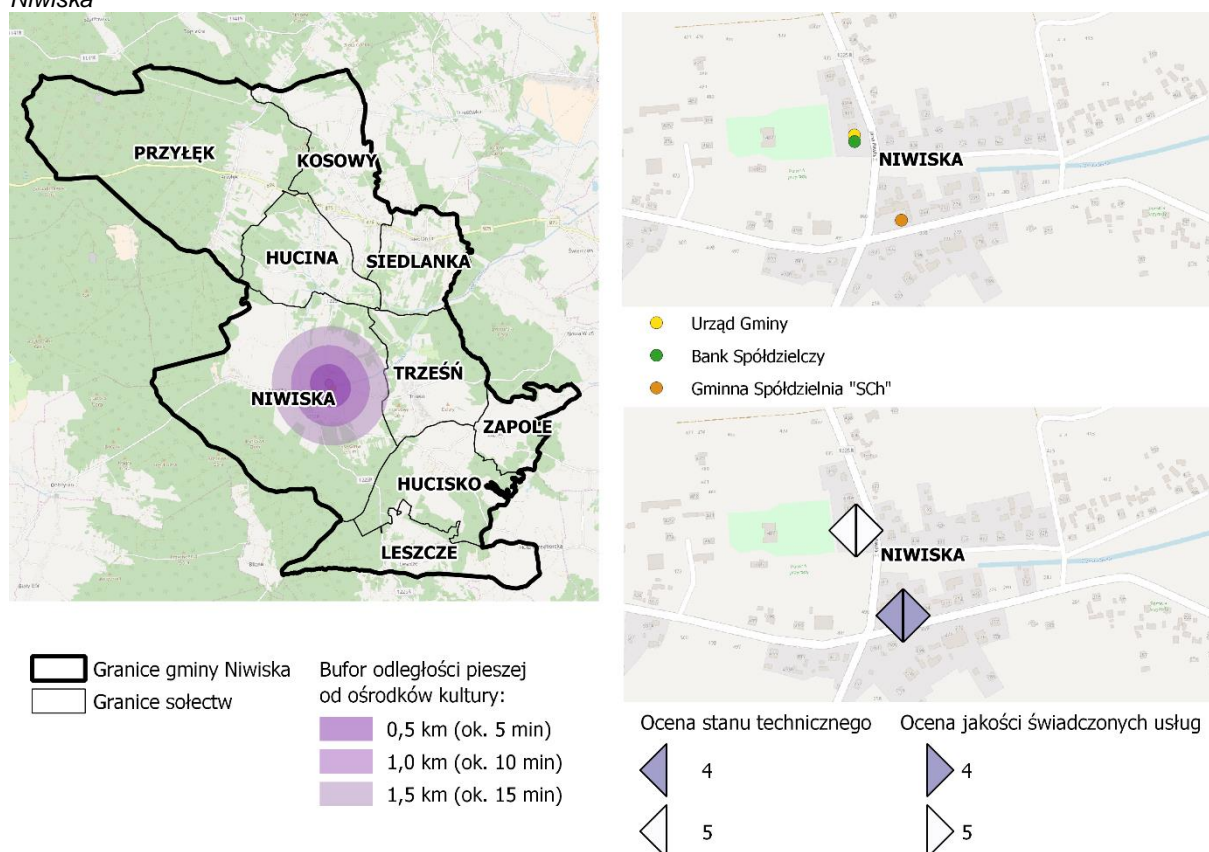
Rysunek 18. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego szkół podstawowych i szkoły muzycznej w gminie Niwiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska i oceny pracowników UG Niwiska dokonanej w skali 1-5 (gdzie 1 jest oceną najgorszą, a 5 najlepszą), podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Usługi administracji, czyli Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy oraz Gminna Spółdzielnia "SCh" znajdują się w centrum sołectwa Niwiska. Bank ulokowany jest w tym samym budynku co Urząd Gminy. Stan techniczny i jakość usług świadczonych przez Gminną Spółdzielnię "SCh" pracownicy Urzędu Gminy ocenili gorzej (na 4) niż Urzędu Gminy oraz Banku Spółdzielczego (na 5).

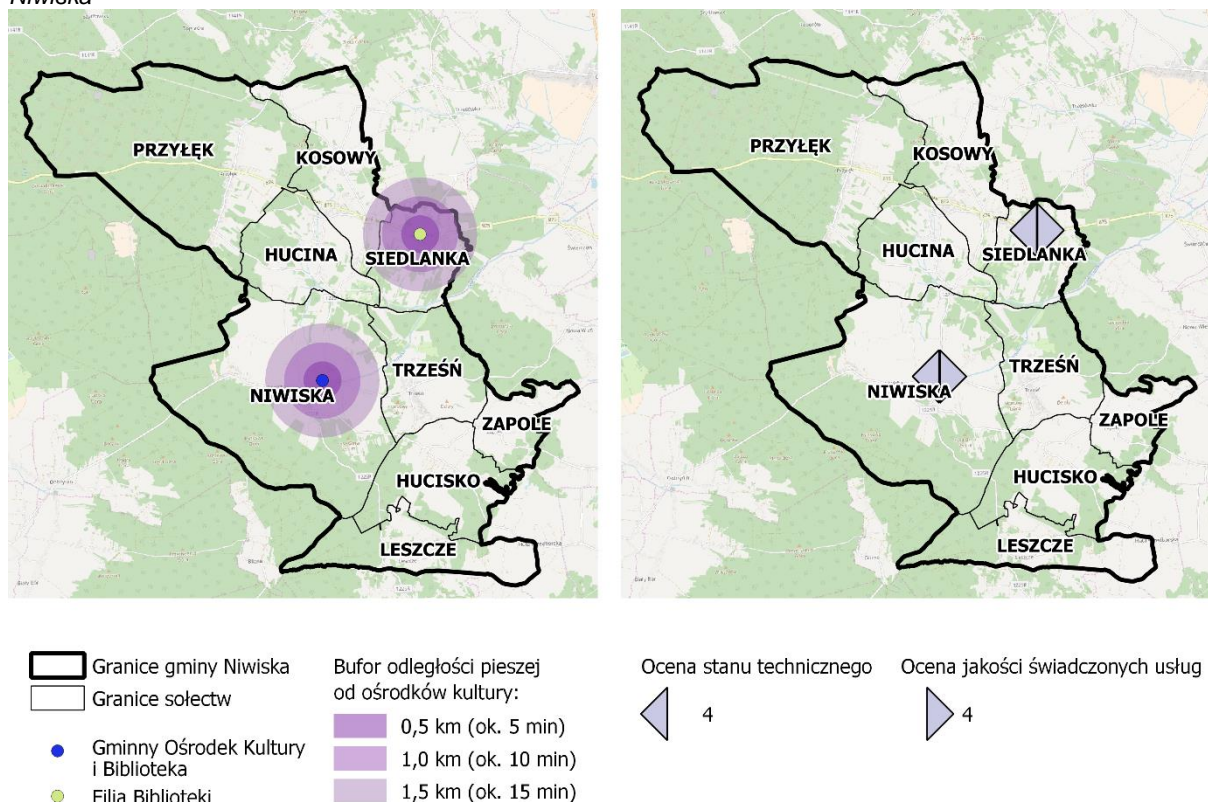
Rysunek 19. Jakość świadczonych usług, ocena stanu technicznego i dostęp do ośrodków administracji w gminie Niwiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska i oceny pracowników UG Niwiska dokonanej w skali 1-5 (gdzie 1 jest oceną najgorszą, a 5 najlepszą), podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki znajduje się w sołectwie Niwiska, w zabytkowym dworze. W tym samym budynku siedzibę ma wspomniana wyżej szkoła muzyczna. Biblioteka ma swoją filię w Siedlance. Oba ośrodki znajdują się w budynkach o dobrym stanie technicznym (ocenionym na 4) i jakość świadczonych przez ośrodki usług oceniono na 4.

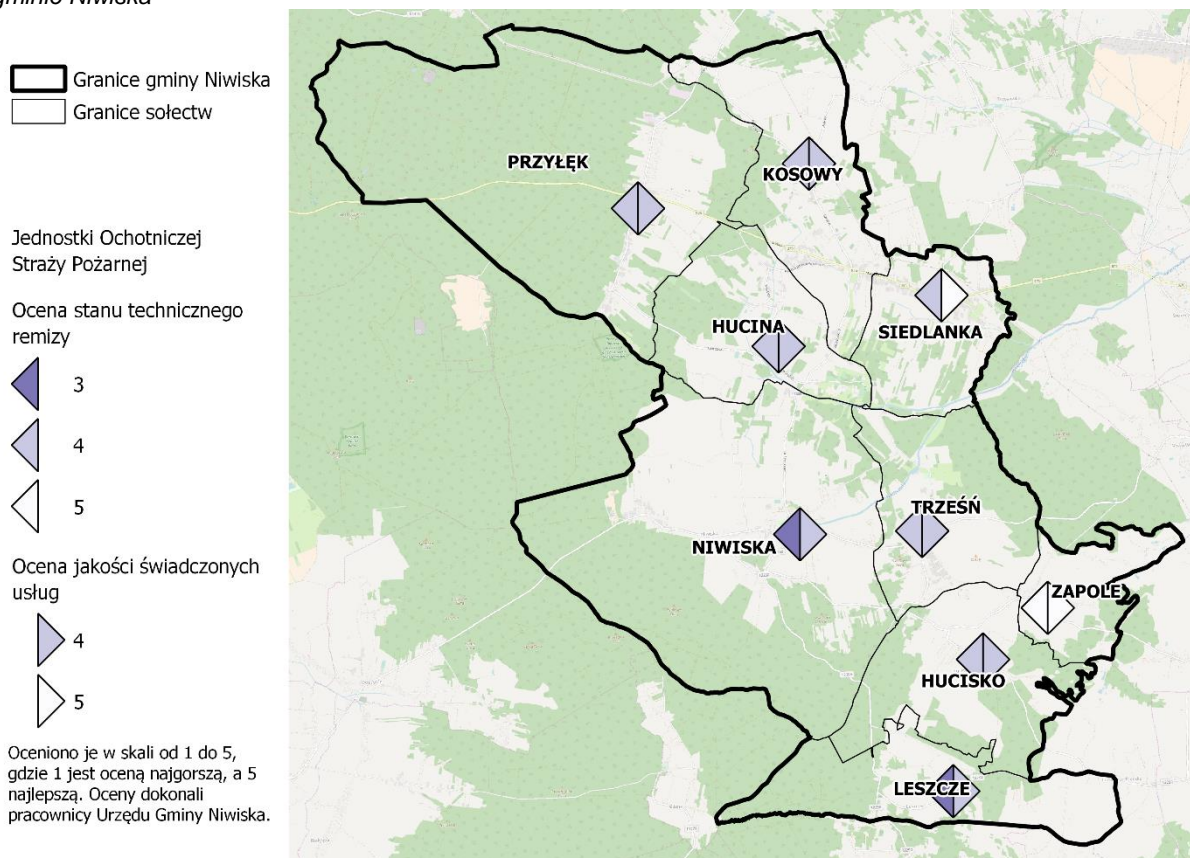
Rysunek 20. Jakość świadczonych usług, ocena stanu technicznego i dostęp do ośrodków kultury w gminie Niwiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska i oceny pracowników UG Niwiska dokonanej w skali 1-5 (gdzie 1 jest oceną najgorszą, a 5 najlepszą), podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Jak już wspomniano, w każdym sołectwie funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna. Najwyższe oceny pod względem jakościowym otrzymały jednostki z Siedlanki oraz z Zapola, pozostałe ocenione zostały na 4. Jednocześnie jedynie remiza w Zapolu została oceniona pod względem stanu technicznego bardzo dobrze – na 5. Stan techniczny większości remiz oceniono na 4, a remizy w Niwiskach i Leszczach na 3.

Rysunek 21. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w gminie Niwiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

1.2.4. Powierzchnia pustostanów

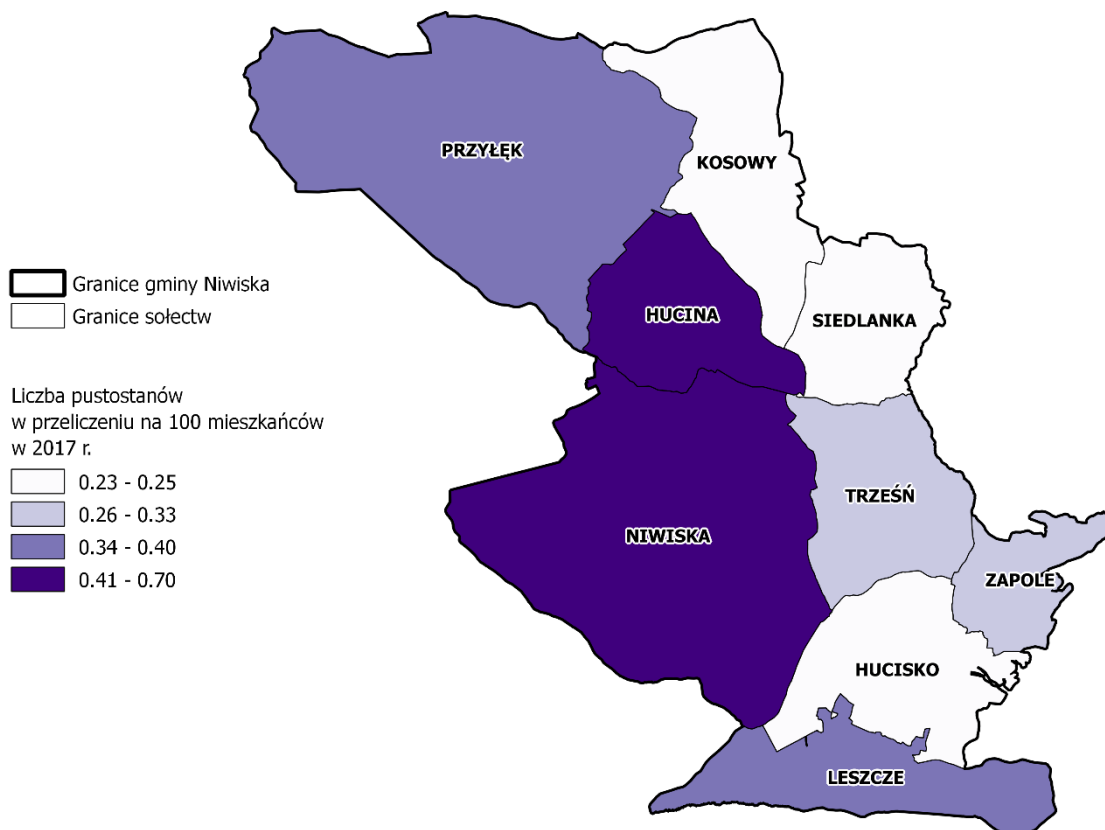
W gminie Niwiska na 100 mieszkańców w 2017 r. przypadało 0,42 pustostanu. Najwięcej pustostanów na 100 mieszkańców odnotowano w Niwiskach (0,70) i Hucinie (0,63), a najmniej w Hucisku (0,23), Kosowach (0,24) i Siedlance (0,25). Liczba pustostanów świadczy o degradacji przestrzenno-funkcjonalnej, a z drugiej strony może stanowić potencjał – jako miejsca, w których można zlokalizować nowe funkcje przy kosztach mniejszych niż budowa nowego budynku.

Tabela 17. Liczba pustostanów na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.

Sołectwa	Liczba pustostanów na 100 mieszkańców
Hucina	0,63
Hucisko	0,23
Kosowy	0,24
Leszcze	0,40
Niwiska	0,70
Przyłęk	0,37
Siedlanka	0,25
Trześć	0,30
Zapole	0,33
GMINA	0,42

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 22. Liczba pustostanów na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

1.2.5. Stan dróg gminnych i chodników

W gminie Niwiska pracownicy Urzędu Gminy do remontu zakwalifikowali 6 km dróg i 1,4 km chodników. Najwięcej dróg (4,3 km) należałoby wyremontować w Niwiskach. Są to drogi: Niwiska-Folusz, Niwiska k/ Leśnictwa, Niwiska-Blizna i Niwiska k/Zygmunta Potoki. Remontu wymaga również 1,5 km drogi w Kosowach, od cmentarza w kierunku Huciny. W Hucinie remont należałoby przeprowadzić na 200 mb ul. Świerkowej. Jeśli chodzi o chodniki, to w szczególności wymaga remontu znajdujący się w Kosowach, prowadzący od cmentarza w kierunku szkoły. Zakwalifikowano jako potrzebujący remontu także chodnik w Przylęku, przy drodze powiatowej od szkoły w kierunku Leśnictwa (0,3 km) oraz w Niwiskach od skrzyżowania drogi powiatowej z gminną w kierunku kościoła.

Tabela 18. Długość dróg i chodników kwalifikowanych do remontu – stan na 2017 r.

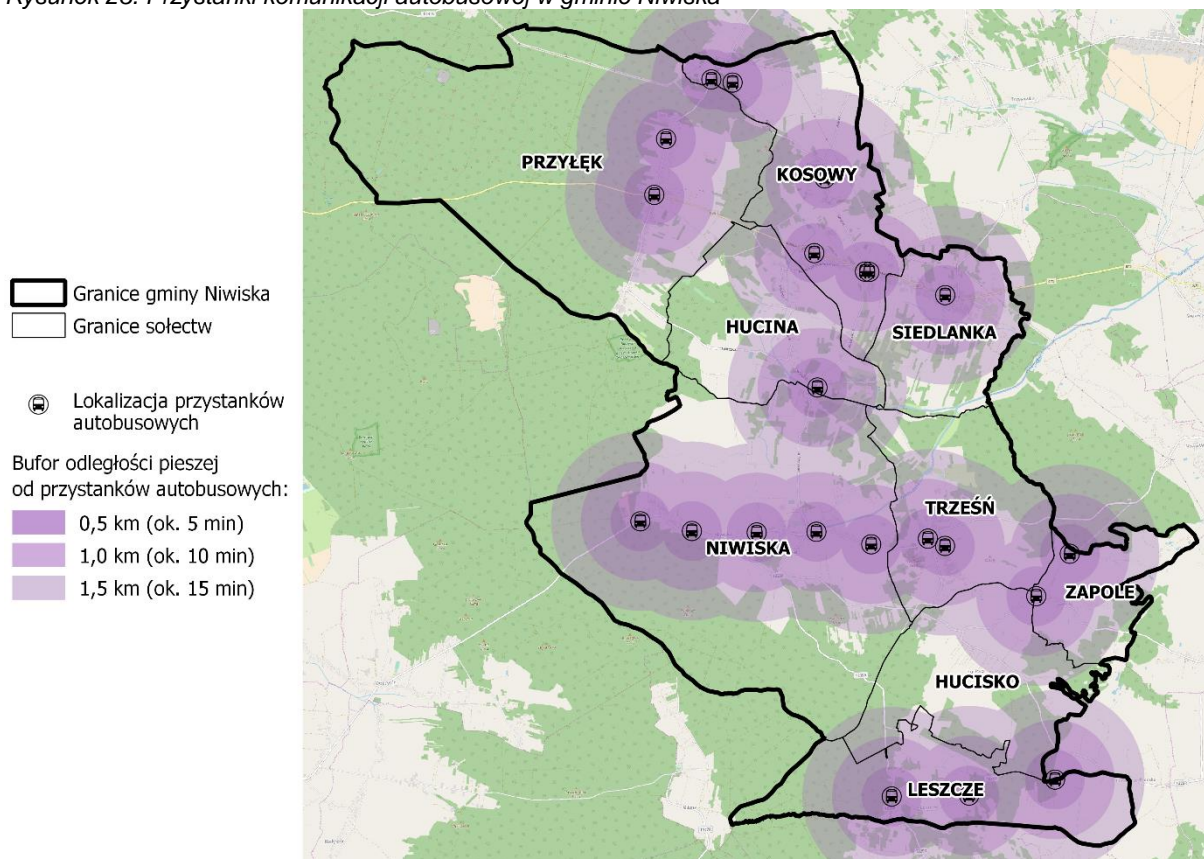
Sołectwa	Długość dróg kwalifikowanych do remontu [km]	Długość chodników kwalifikowanych do remontu [km]
Hucina	0,2	-
Hucisko	-	-
Kosowy	1,5	1
Leszcze	-	-
Niwiska	4,3	0,1
Przylęk	-	0,3
Siedlanka	-	-
Trześń	-	-
Zapole	-	-
GMINA	6	1,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie oceny pracowników Urzędu Gminy Niwiska.

1.2.6. Transport publiczny

Ważna z punktu widzenia zaspokojenia potrzeb mieszkańców jest dostęp transportowy do usług, które znajdują się poza gminą – np. w Mielcu czy Kolbuszowej. Z tego względu przeanalizowano odległość do przystanku. Wyznaczono 3 bufor odległości – 0,5 km (odpowiadający ok. 5 min marszu pieszego), 1 km (10 min) i 1,5 km (15 min). Wydaje się, że obszary zamieszkałe gminy są dość dobrze dostępne pod względem komunikacji publicznej. Poza powyższymi buforami znajduje się część terenów zamieszkałych w Hucisku i Przyłęku.

Rysunek 23. Przystanki komunikacji autobusowej w gminie Niwiska

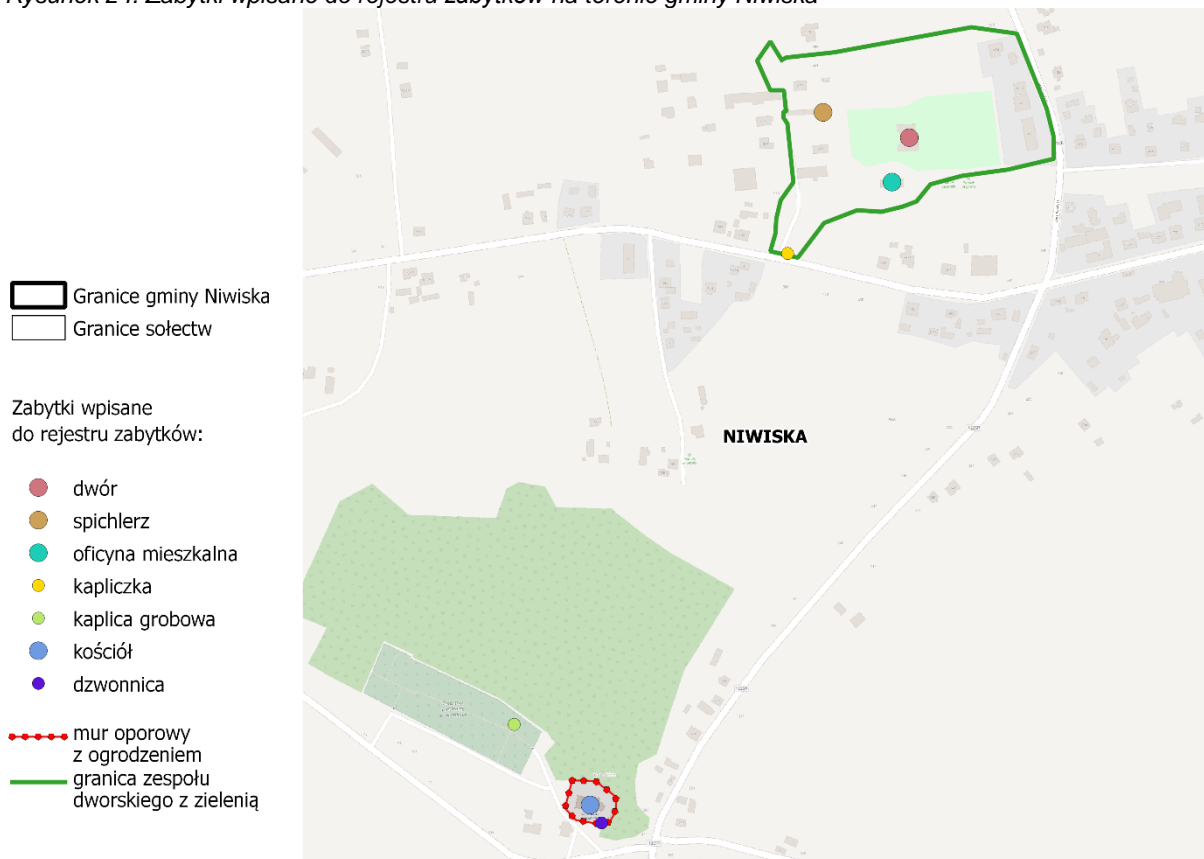

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

1.2.7. Zabytki

Wszystkie zabytki znajdujące się w rejestrze zabytków położone są w sołectwie Niwiska. Są to: zespół dworski z parkiem, w obrębie którego znajdują się: secesyjny dwór, oficyna mieszkalna, spichlerz i kapliczka, a także położony na południe od niego kościół pw. św. Mikołaja z dzwonnica i murem oporowym z ogrodzeniem oraz kaplica cmentarna. Jak już wspomniano, dwór mieści obecnie ośrodek kultury i bibliotekę. W oficynie siedzibę ma Szkoła Muzyczna I stopnia.

Rysunek 24. Zabytki wpisane do rejestru zabytków na terenie gminy Niwiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

I.3. SFERA TECHNICZNA

I.3.1. Charakterystyka zasobu mieszkaniowego

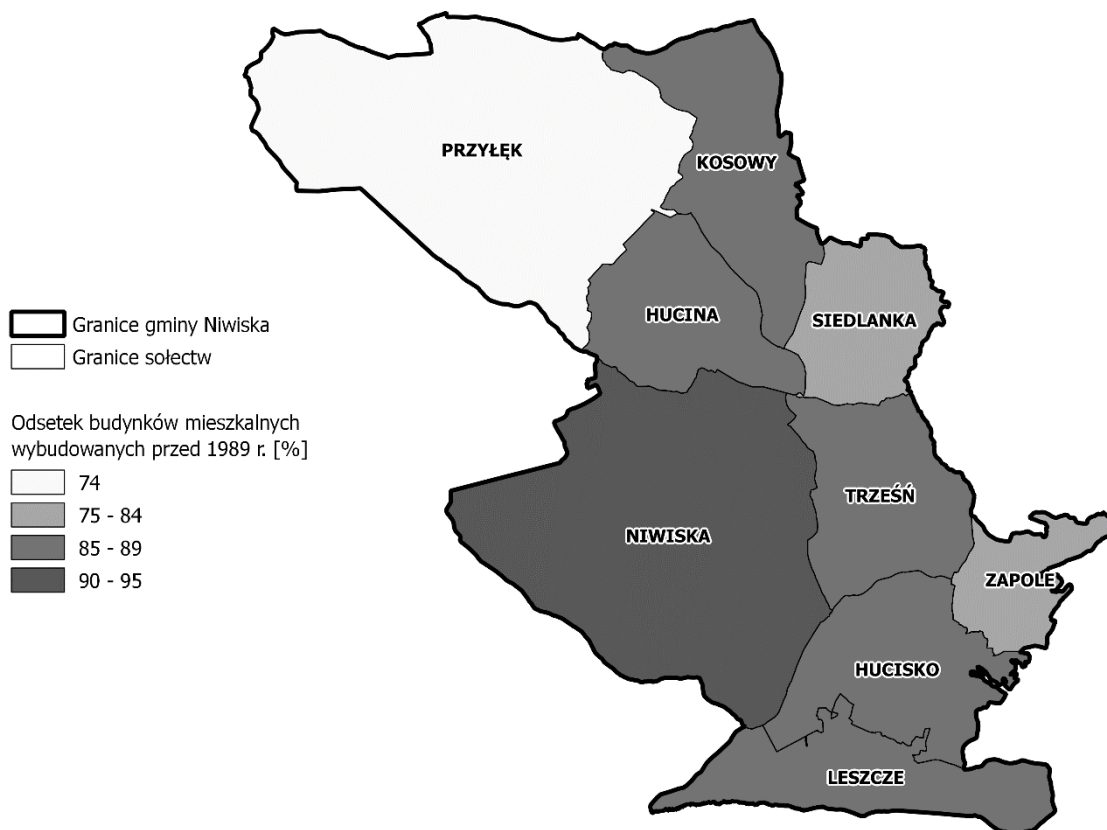
O stanie technicznym budynków w dużej mierze stanowi rok budowy. Zgodnie z Instrukcją Przygotowania Programów Rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, jako rok graniczny określono 1989. Policzono stosunek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. do ogółu budynków mieszkalnych. Największy odsetek zabudowy wybudowanej przed 1989 r. odnotowano w Niwiskach (95,43%), a następnie w Hucisku (88,68%), zaś najmniejszy w Przyłęku (74,36%). W całej gminie budynki mieszkalne wybudowane przed 1989 r. stanowią 86,67% budynków mieszkalnych.

Tabela 19. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. – stan na 2017 r.

Sołectwa	Stosunek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. do ogółu budynków mieszkalnych [%]
Hucina	87,69%
Hucisko	88,68%
Kosowy	86,47%
Leszcze	87,69%
Niwiska	95,43%
Przyłek	74,36%
Siedlanka	80,57%
Trześć	86,88%
Zapole	83,82%
GMINA	86,67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 25. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. – stan na 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

I.3.2. Budynki własności gminy Niwiska

Lokale mieszkalne, których właścicielem jest gmina Niwiska występują tylko w 3 sołectwach: Hucisku, Niwiskach i Trześni. Największą powierzchnię lokalu mieszkalnego przypadającą na 1 mieszkańca charakteryzuje się Hucisko (0,26 m²), a najmniejszą Niwiska (0,11 m²).

Jeśli chodzi o lokale komunalne, to znajdują się one jedynie w Niwiskach i Hucisku. Budynki te są murowane i ich stan określa się jako dobry.

I.3.3. Odnawialne źródła energii w budynkach mieszkalnych

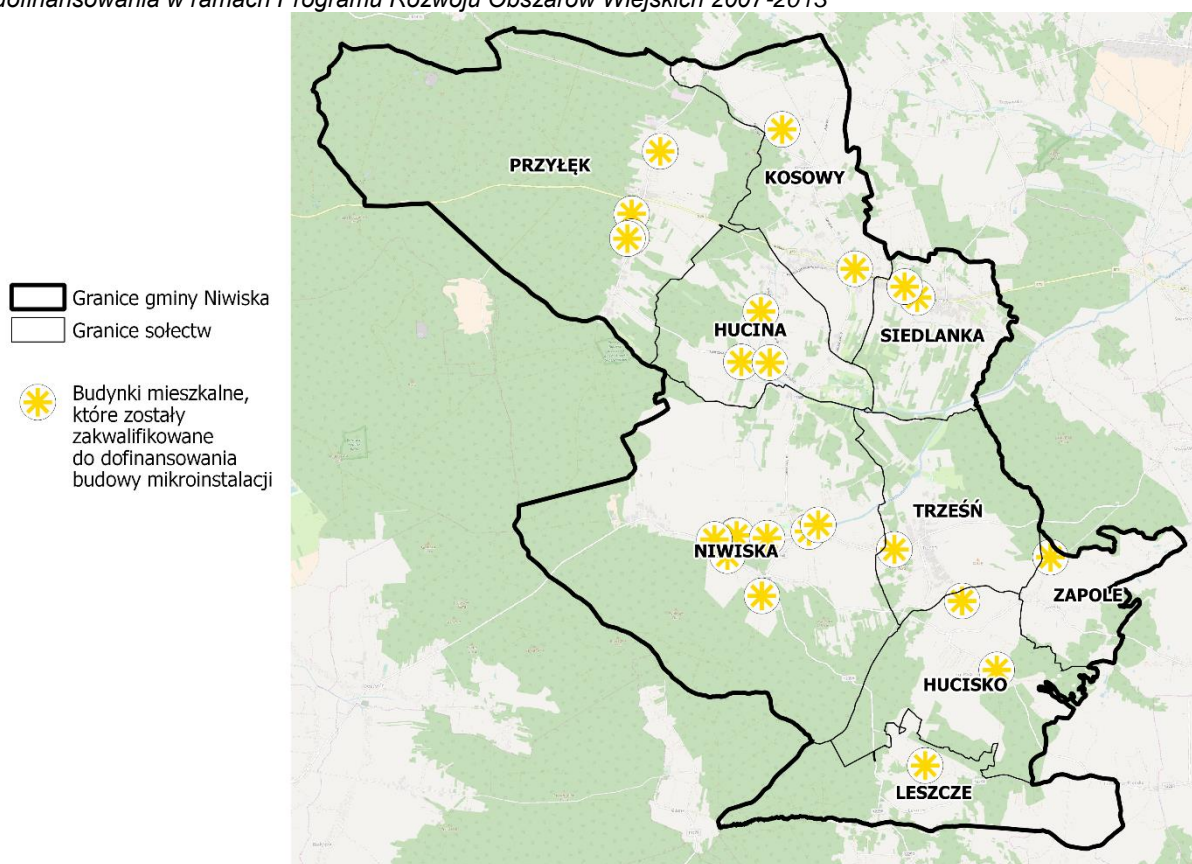
W 2015 r. przeprowadzono w gminie Niwiska nabory do projektu w zakresie operacji dotyczących budowy mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii, służących do wytwarzania energii, w szczególności energii elektrycznej lub ciepłej, z przeznaczeniem na potrzeby własne w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Projekt obejmował zakup i montaż instalacji wyłącznie na cele mieszkalne. Najwięcej zakwalifikowanych wniosków złożyli mieszkańcy Niwisk. W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej takich wniosków przypadało w Hucinie (0,66), a najmniej w Trześni (0,15).

Tabela 20. Liczba zakwalifikowanych wniosków w projekcie budowy mikroinstalacji OZE w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w zakresie operacji dotyczących budowy mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii, służących do wytwarzania energii, w szczególności energii elektrycznej lub ciepłej, z przeznaczeniem na potrzeby własne (2015 r.)

Sołectwa	Liczba zakwalifikowanych wniosków w projekcie budowy mikroinstalacji OZE	Liczba zakwalifikowanych wniosków w projekcie budowy mikroinstalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Hucina	3	0,66
Hucisko	2	0,47
Kosowy	2	0,24
Leszcze	1	0,39
Niwiska	8	0,50
Przyłęk	3	0,37
Siedlanka	2	0,26
Trześń	1	0,15
Zapole	1	0,34
GMINA	23	0,38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 26. Lokalizacja budynków, na/przy których znajdują się mikroinstalacje OZE, wybudowane w ramach dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

1.3.4. Infrastruktura przesyłowa

W gminie Niwiska w 2017 r. było 28,18 budynków podłączonych do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wartość wskaźnika wzrosła od 2015 r., dynamika zmian wyniosła 101,23. Najmniej budynków podłączonych w 2017 r. do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców było w Hucisku (25,57), Kosowach (25,68) i Zapolu (26,16), a najlepiej wskaźnik ten przedstawiał się w Przyłęku, gdzie na 100 mieszkańców 30,34 budynków było podłączonych do sieci wodociągowej. Pod względem dynamiki zmian od 2015 r., najgorzej sytuacja wyglądała w Hucinie i

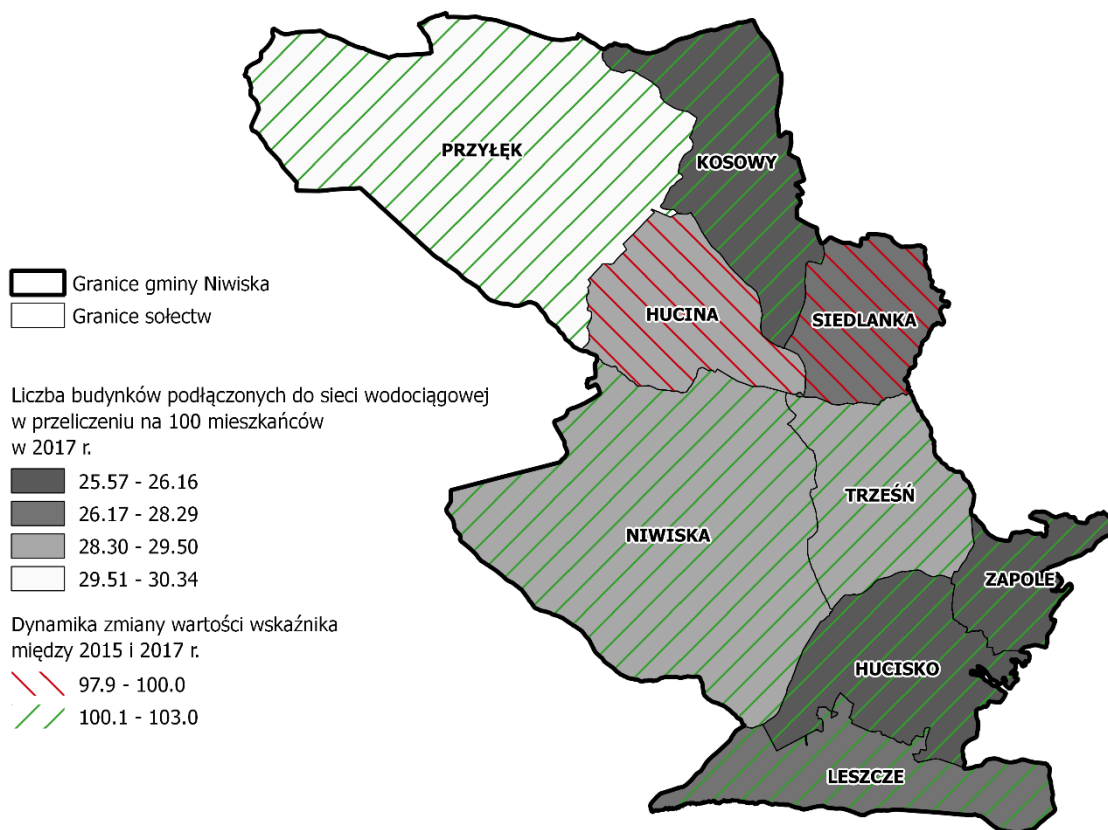
Siedlance – tylko tam liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców zmalała.

Tabela 21. Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	30,13	30,11	29,50	97,90
Hucisko	25,35	25,81	25,57	100,88
Kosowy	25,48	25,60	25,68	100,79
Leszcze	27,45	27,95	28,29	103,04
Niwiska	28,14	28,45	28,88	102,62
Przyłęk	29,53	29,63	30,34	102,74
Siedlanka	27,79	27,61	27,74	99,80
Trześń	29,06	29,19	29,25	100,64
Zapole	25,94	26,26	26,16	100,85
GMINA	27,84	28,01	28,18	101,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 27. Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

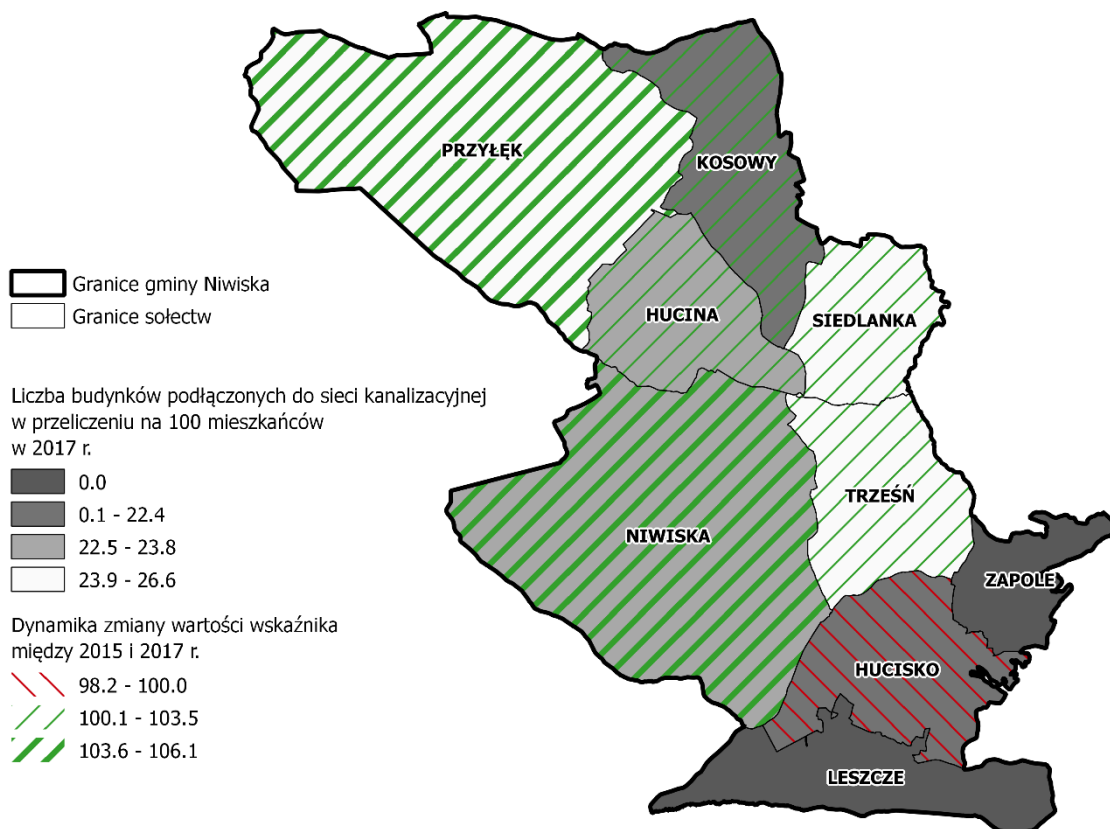
Do sieci kanalizacyjnej w 2017 r. podłączonych było 20,54 budynków na 100 mieszkańców i liczba ta od 2015 r. wzrosła (dynamika zmian wyniosła 103,7). W 2017 r. najwięcej budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej było w Przyłęku (26,59), Siedlance (26,08) i Przyłęku (25,55). W dwóch sołectwach żaden budynek nie był podłączony do sieci – były to Leszcze i Zapole. Bardzo niski wskaźnik (pojedyncze przypadki podłączenia) odnotowano w Hucisku (0,23), jednocześnie jedynie w Hucisku wartość wskaźnika delikatnie zmalała. W największym stopniu wartość wskaźnika wzrosła w Przyłęku (dynamika zmian równa 106,10) i Niwiskach (105,61).

Tabela 22. Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	22,71	23,01	22,80	100,42
Hucisko	0,23	0,23	0,23	98,17
Kosowy	21,62	22,00	22,35	103,40
Leszcze	0,00	0,00	0,00	-
Niwiska	22,49	23,16	23,75	105,61
Przyłęk	25,06	25,68	26,59	106,10
Siedlanka	25,58	25,57	26,08	101,94
Trześć	25,04	25,04	25,55	102,06
Zapole	0,00	0,00	0,00	-
GMINA	19,81	20,15	20,54	103,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 28. Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

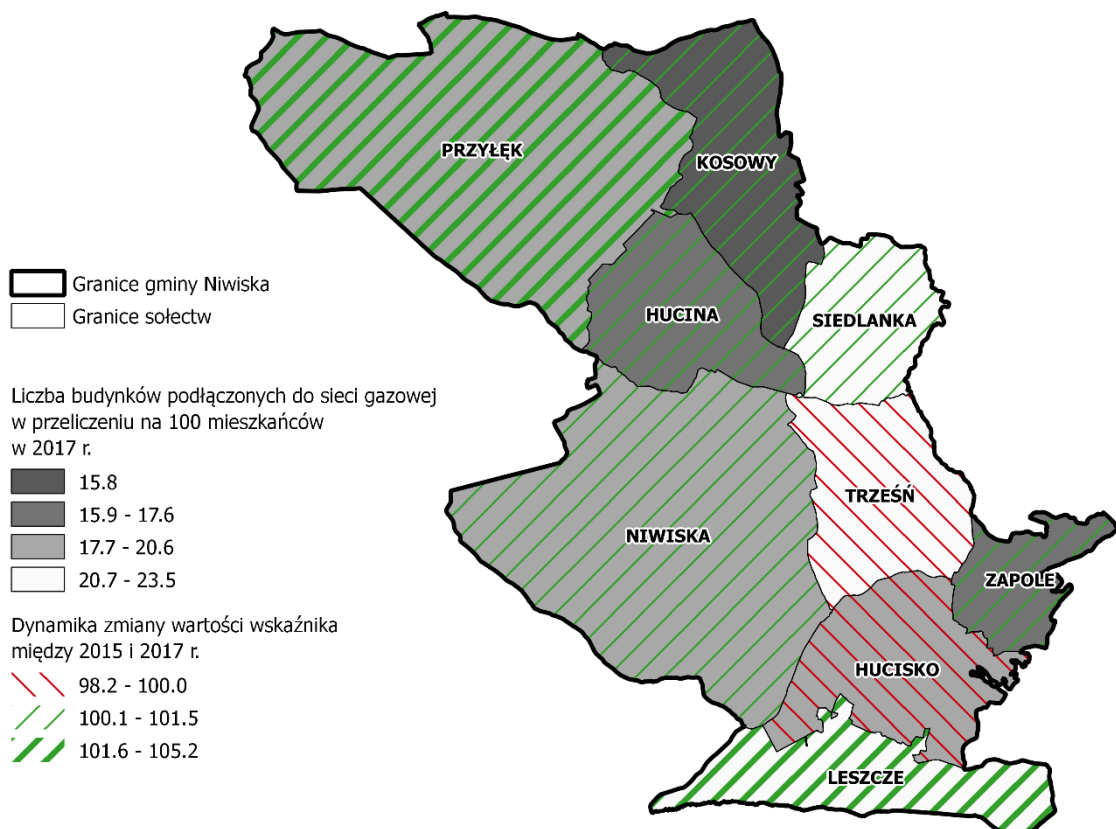
W gminie Niwiska, w 2017 r. 19,58 budynków w przeliczeniu na 100 mieszkańców było podłączonych do sieci gazowej. W ostatnich trzech latach liczba ta z roku na rok rosła. Wszystkie miejscowości gminy były podłączone do sieci gazowej. Najmniej budynków podłączonych do sieci w przeliczeniu na 100 mieszkańców było w Kosowach (15,81), a najwięcej w Leszczach (23,51), Trześci (22,90) i Siedlance (21,76). Wartość wskaźnika zmalała od 2015 r. jedynie w Hucisku (98,17) i Trześci (99,76).

Tabela 23. Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Sołectwa	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Hucina	17,47	17,42	17,57	100,61
Hucisko	20,23	20,23	19,86	98,17
Kosowy	15,58	15,75	15,81	101,51
Leszcze	22,35	22,44	23,51	105,16
Niwiska	19,03	19,07	19,19	100,82
Przyłęk	19,98	20,00	20,60	103,12
Siedlanka	21,56	21,37	21,76	100,92
Trześń	22,95	22,81	22,90	99,76
Zapole	15,70	16,16	15,89	101,24
GMINA	19,38	19,40	19,58	101,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 29. Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

I.4. SFERA GOSPODARCZA

I.4.1. Struktura gospodarcza gminy

W 2015 r. w gminie Niwiska 42,12% podmiotów gospodarczych zajmowało się przemysłem lub budownictwem, 4,82% rolnictwem, rybactwem lub leśnictwem, a 53,05% pozostałą działalnością. W 2016 r. wzrósł odsetek podmiotów gospodarczych przemysłowych i budowlanych (44,21%), natomiast zmalał tych zajmujących się rolnictwem, leśnictwem i rybactwem (4,45%) oraz pozostałą działalnością (51,34%). Brak jest danych dla roku 2017.

Jeśli chodzi o poszczególne sołectwa, to w 2016 r. największe odsetki podmiotów gospodarczych zajmujących się rolnictwem, leśnictwem i rybactwem odnotowano w Zapolu (16,67% ogółu podmiotów gospodarczych) i Hucinie (11,76%). Tego typu podmiotów nie było w ogóle w Kosowach, Leszczach i Przyłęku. Najwięcej podmiotów zajmujących się przemysłem i budownictwem w ogóle podmiotów gospodarczych było w Zapolu (66,67%) i Siedlance (61,11%). Takie podmioty nie występowały w Leszczach, w których funkcjonowały jedynie podmioty zajmujące się pozostałą działalnością. W następnej kolejności dużo podmiotów gospodarczych zajmujących się pozostałą działalnością funkcjonowało w Kosowach (58,82%). Najmniejszą część ogółu podmiotów gospodarczych podmioty zajmujące się pozostałą działalnością stanowiły w Zapolu (16,67%) i Siedlance (33,33%).

Tabela 24. Struktura gospodarcza (struktura podmiotów gospodarki narodowej) wg sekcji PKD 2007 w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016

Sołectwa	2015 r.			2016 r.		
	Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność	Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
Hucina	10,34%	31,03%	58,62%	11,76%	35,29%	52,94%
Hucisko	7,14%	42,86%	50,00%	6,67%	40,00%	53,33%
Kosowy	2,22%	37,78%	60,00%	0,00%	41,18%	58,82%
Leszcze	0,00%	11,11%	88,89%	0,00%	0,00%	100,00%
Niwiska	5,33%	42,67%	52,00%	4,88%	42,68%	52,44%
Przyłek	0,00%	45,83%	54,17%	0,00%	46,00%	54,00%
Siedlanka	5,88%	55,88%	38,24%	5,56%	61,11%	33,33%
Trześć	5,88%	41,18%	52,94%	5,45%	47,27%	47,27%
Zapole	16,67%	66,67%	16,67%	16,67%	66,67%	16,67%
GMINA	4,82%	42,12%	53,05%	4,45%	44,21%	51,34%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

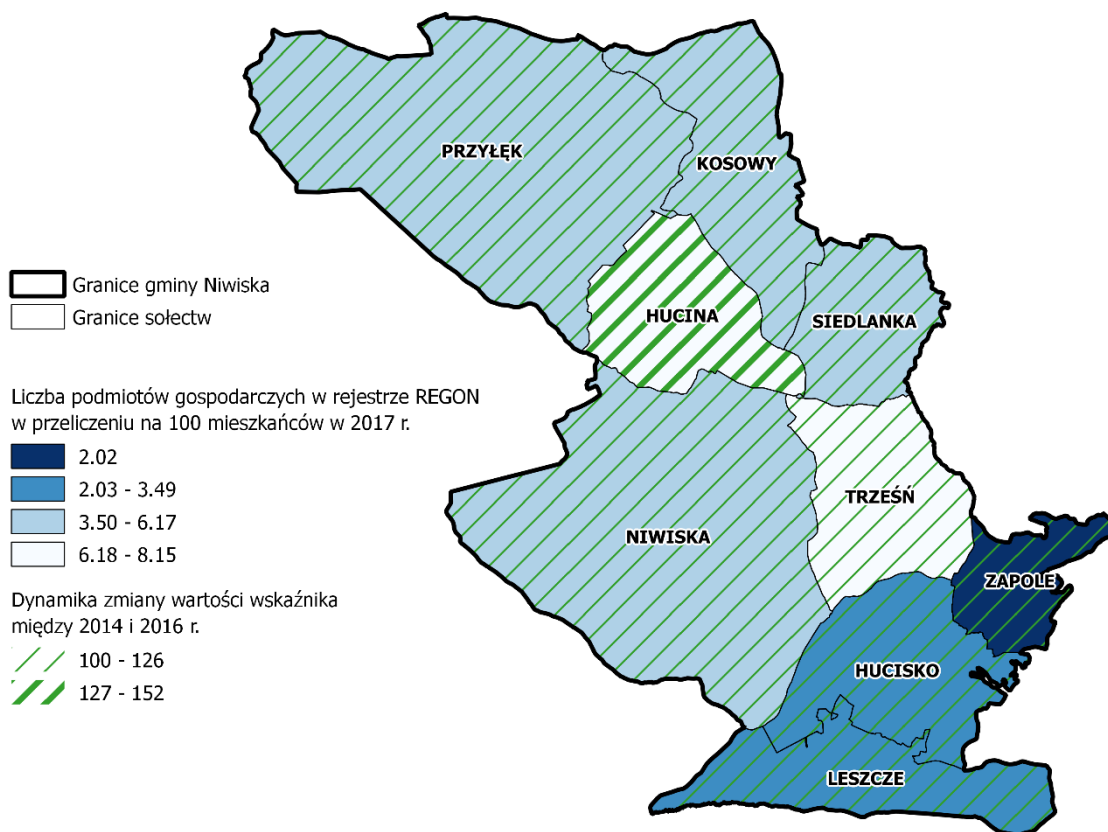
Z uwagi na brak danych za rok 2017 przeanalizowano liczbę i wielkość podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w latach 2014-2016. W gminie Niwiska w 2016 r. działało 5,49 podmiotów gospodarczych z rejestru REGON na 100 mieszkańców, w tym 5,26 podmiotów zatrudniających od 1 do 9 osób i 0,23 podmiotów zatrudniających od 10 do 49 osób. W latach 2014-2016 nie działał żaden podmiot zatrudniający 50 lub więcej osób. Wartość wskaźnika podmiotów zatrudniających od 1 do 9 osób w latach 2014-2016 wzrosła, a zatrudniających od 10 do 49 osób zmalała.

W 2016 r. najmniej podmiotów gospodarczych z rejestru REGON przypadło na 100 mieszkańców Zapola (2,02), Leszcza (3,15) i Huciska (3,49), a najwięcej na 100 mieszkańców Trześci (8,15) i Hucina (7,31). W prawie każdym sołectwie liczba podmiotów REGON na 100 mieszkańców wzrosła. Wyjątkiem było Zapole, gdzie wartość wskaźnika nie uległa zmianie. Podobnie było w przypadku jedynie tych podmiotów, które zatrudniają od 1 do 9 osób. Największe wartości wskaźnika odnotowano w Trześci (7,85), a najmniejsze w Zapolu (2,02). Jeśli chodzi o podmioty gospodarcze w rejestrze REGON, które zatrudniają od 10 do 49 osób, to na 100 mieszkańców najwięcej przypadło ich Niwiskach (0,31) i Trześci (0,30). Takich podmiotów nie było w ogóle w Leszczach i Zapolu. W większości sołectw liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających od 10 do 49 osób od 2014 r. spadła, jedynie w Hucisku, Trześci i Kosowach wzrosła, przy czym w Kosowach był to wzrost bardzo duży – dwukrotny.

Tabela 25. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w gminie Niwiska w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016

Sołectwo	Liczba podmiotów REGON zatrudniających od 1 do 9 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba podmiotów REGON zatrudniających od 10 do 49 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba podmiotów REGON ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców			
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika
Hucina	4,60	6,11	7,10	154,44	0,22	0,22	0,22	98,28	4,81	6,33	7,31	151,87
Hucisko	2,55	3,02	3,26	127,86	0,23	0,23	0,23	100,47	2,78	3,26	3,49	125,58
Kosowy	4,90	5,19	5,89	120,23	0,12	0,24	0,24	201,20	5,02	5,43	6,13	122,16
Leszcze	3,05	3,53	3,15	103,15	0,00	0,00	0,00	-	3,05	3,53	3,15	103,15
Niwiska	4,72	4,40	4,85	102,74	0,38	0,31	0,31	82,28	5,10	4,71	5,16	101,21
Przyłęk	5,64	5,71	5,93	105,09	0,25	0,25	0,25	98,52	5,89	5,96	6,17	104,81
Siedlanka	4,35	4,29	4,45	102,28	0,13	0,13	0,13	96,44	4,49	4,42	4,58	102,11
Trześń	6,75	7,30	7,85	116,24	0,29	0,30	0,30	100,89	7,05	7,60	8,15	115,60
Zapole	2,02	2,05	2,02	100,00	0,00	0,00	0,00	-	2,02	2,05	2,02	100
GMINA	4,68	4,87	5,26	112,47	0,23	0,23	0,23	99,23	4,91	5,10	5,49	111,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

I.4.2. Podmioty w rejestrze CEIDG

W przeliczeniu na 100 mieszkańców najwięcej aktywnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG w 2017 r. było w Trześni (5,02) a najmniej w Zapolu (1,66). Na najgorszą sytuację w Zapolu wskazuje także dynamika zmian wartości wskaźnika. W latach 2015-2017 jedynie w tej miejscowości w gminie spadła liczba aktywnych podmiotów gospodarczych.

W 2017 r. na 100 mieszkańców najwięcej nowopowstałych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG było w Siedlance (1,15) i Hucisku (1,14). Jednocześnie od roku 2015 r. wartość wskaźnika w Siedlance wzrosła w największym stopniu w całej gminie, a w Hucisku zmalała. Najmniej nowopowstałych podmiotów gospodarczych było w Zapolu (0,33), Przyłęku (0,37) i Niwiskach (0,38). Największy spadek liczby nowopowstałych podmiotów gospodarczych od 2015 r. odnotowano w Hucinie (dynamika zmian równa 31,94).

W 2017 r. najwięcej podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców wykreślono w Hucinie (0,84) i Hucisku (0,68). Jedyną miejscowością, gdzie żaden podmiot nie uległ wykreśleniu było Zapolu. Największe spadki liczby wykreśleń na 100 mieszkańców od 2015 r. odnotowano w Siedlance i Zapolu. Liczba wykreśleń na 100 mieszkańców wzrosła jedynie w Leszczach (dynamika zmian równa 101,59).

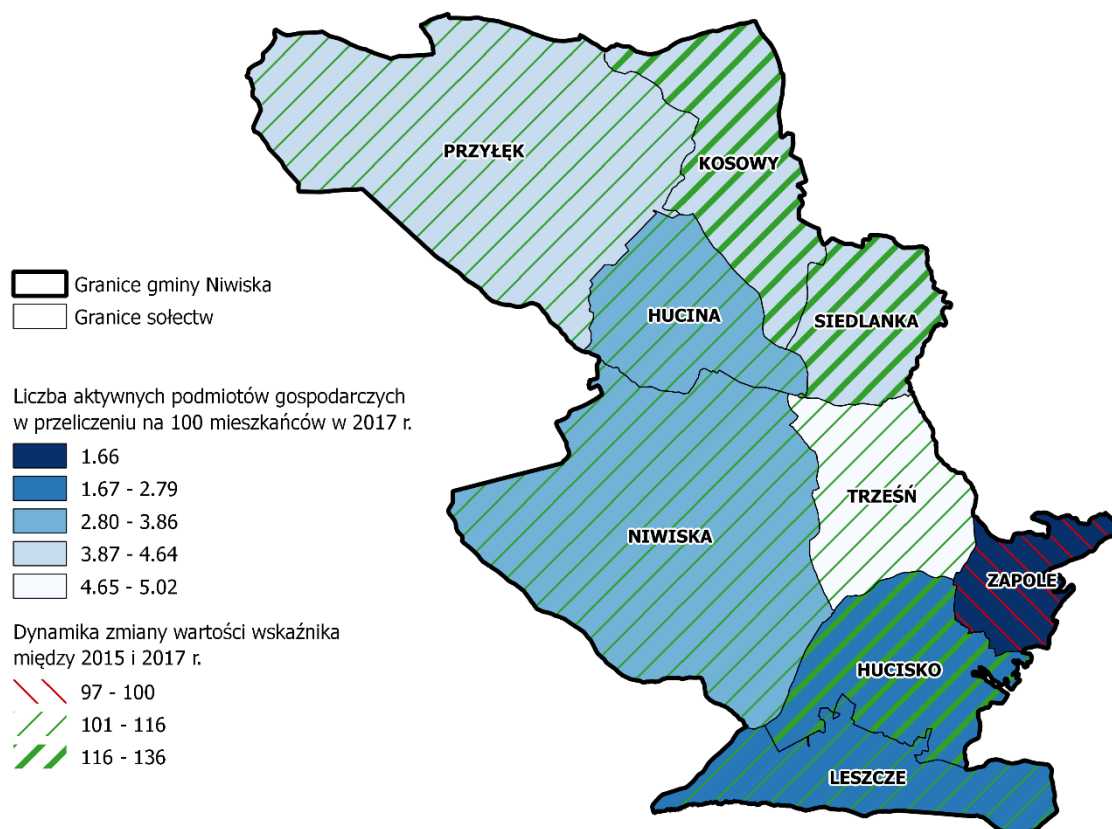
Jeśli chodzi o średni okres funkcjonowania podmiotu gospodarczego do momentu wykreślenia (analizowany wypis z rejestru zawierał podmioty założone od 1979 r.), to najdłuższy był Leszczach (6,25 roku) i Trześni (5,73), a najkrótszy w Hucisku (2,89).

Tabela 26. Liczba aktywnych, nowopowstałych i wykreślonych podmiotów gospodarczych z rejestru CEIDG na 100 mieszkańców w gminie Niwiska i dynamiki tych wskaźników w latach 2015-2017 oraz średni okres działalności podmiotów gospodarczych do momentu wykreślenia z rejestru

Sołectwa	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców				Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców				Liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców				Średni okres działalności do czasu wykreślenia (liczba lat)
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	
Hucina	3,49	4,09	3,56	101,80	1,31	1,08	0,42	31,94	0,00	0,43	0,84	-	4,20
Hucisko	2,09	2,33	2,74	130,90	1,40	0,23	1,14	81,81	0,70	0,00	0,68	98,17	2,89
Kosowy	3,74	4,45	4,64	123,86	0,72	0,84	0,48	65,64	0,24	0,12	0,24	98,45	3,56
Leszcze	2,75	2,36	2,79	101,59	0,00	0,00	0,80	-	0,39	0,39	0,40	101,59	6,25
Niwiska	3,33	3,71	3,86	116,04	0,38	0,57	0,38	100,82	0,50	0,19	0,25	50,41	4,12
Przyłęk	4,22	4,57	4,62	109,50	0,37	0,62	0,37	100,62	0,62	0,25	0,37	60,37	4,67
Siedlanka	3,38	3,69	4,58	135,64	0,52	0,51	1,15	220,42	1,04	0,13	0,25	24,49	4,83
Trześń	4,32	4,74	5,02	116,20	0,30	0,74	0,44	148,67	0,30	0,30	0,15	49,56	5,73
Zapole	1,71	1,35	1,66	97,02	0,00	0,00	0,33	-	0,68	0,34	0,00	0,00	5,00
GMINA	3,44	3,80	4,03	117,14	0,54	0,59	0,57	105,20	0,51	0,21	0,33	63,99	4,55

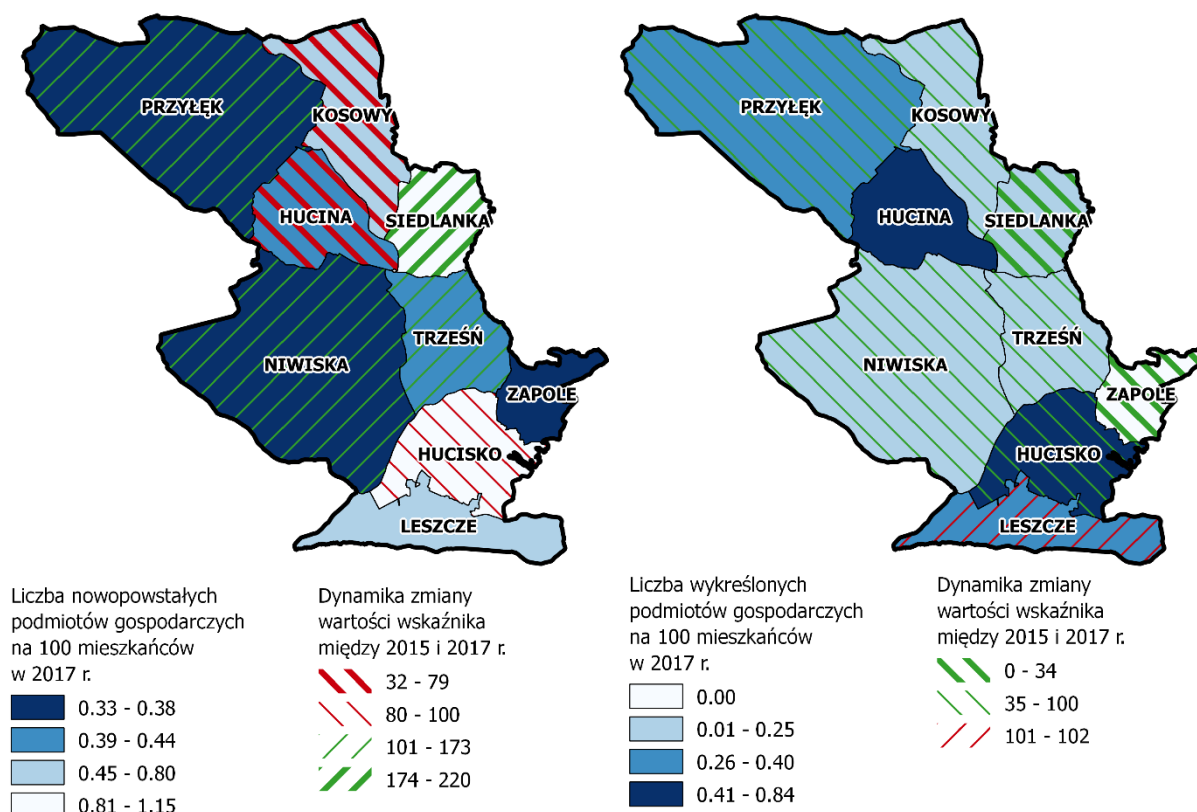
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Rysunek 30. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEIDG na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

Rysunek 31. Liczba nowopowstałych i wykreślonych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEIDG na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźników między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

I.5. SFERA ŚRODOWISKOWA

I.5.1. Azbest

Pył azbestowy jest bardzo szkodliwy dla zdrowia człowieka, dlatego promuje się i dofinansowuje usuwanie wyrobów azbestowych. Średnio w 2017 r. na 100 mieszkańców gminy Niwiska przypadało 23 021,37 kg wyrobów azbestowych, a na 100 m² powierzchni 0,10 m² wyrobu azbestowego. W 2017 r. najwięcej, pod względem masy, wyrobów azbestowych na 100 mieszkańców było w sołectwie Hucina (33 043,93 kg), zaś na 100 m² powierzchni najwięcej powierzchniowo wyrobów azbestowych przypadało w Kosowach (0,16 m²), Hucinie i Siedlance (po 0,15 m²). Masa i powierzchnia wyrobów azbestowych w największym stopniu spadła w Siedlance. Wzrost nastąpił jedynie w Leszczach (pod względem masy wyrobów azbestowych).

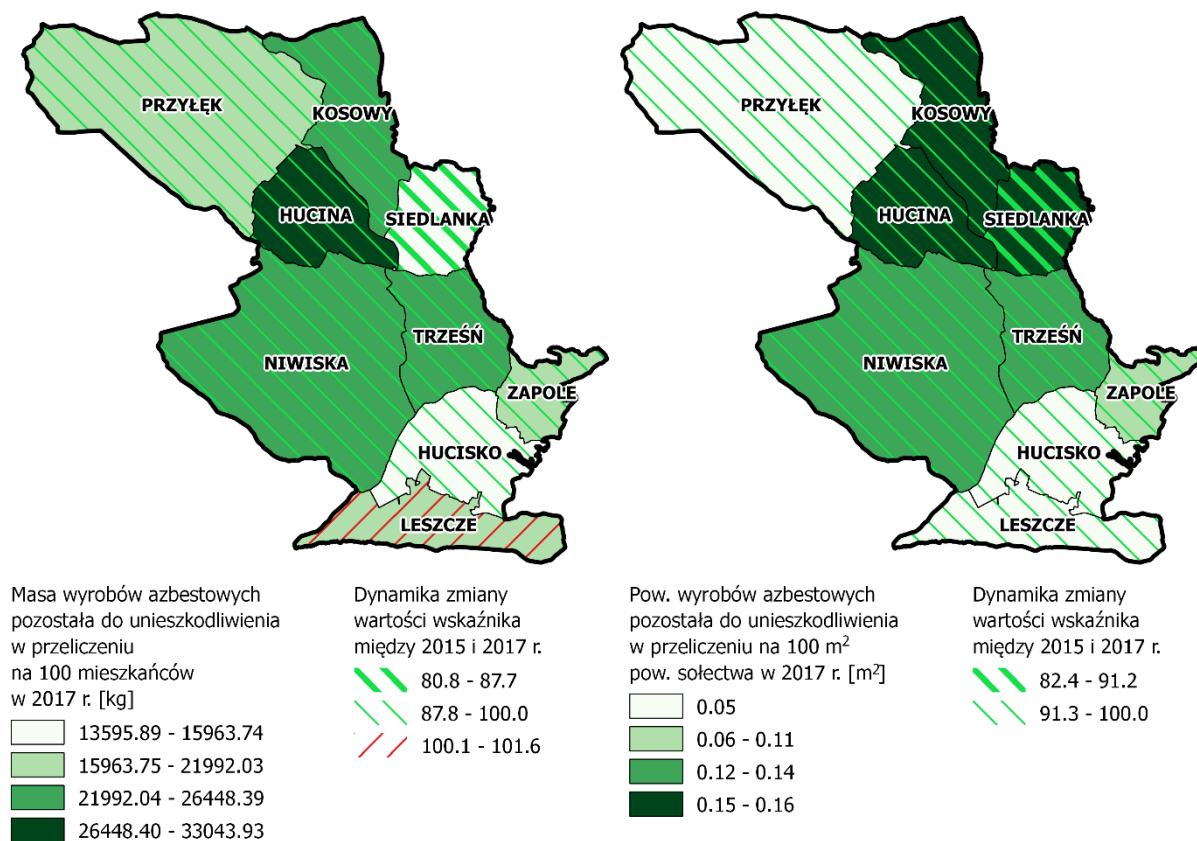
Tabela 27. Masa i powierzchnia wyrobów azbestowych w gminie Niwiska w latach 2015-2017 r.

Sołectwa	Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców [kg]				Powierzchnia wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 m ² powierzchni sołectwa [m ²]			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamik a zmiany wartości wskaźnik a między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamik a zmiany wartości wskaźnik a między 2015 i 2017 r.
Hucina	35764,19	34709,68	33043,93	92,39	0,16	0,15	0,15	96,42
Hucisko	13848,84	13848,84	13595,89	98,17	0,05	0,05	0,05	100,00
Kosowy	26201,69	25258,41	24453,03	93,33	0,17	0,16	0,16	94,79
Leszcze	21647,06	21732,28	21992,03	101,59	0,05	0,05	0,05	100,00
Niwiska	27303,39	27027,69	26448,39	96,87	0,12	0,12	0,12	97,02

Sołectwa	Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców [kg]				Powierzchnia wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 m ² powierzchni sołectwa [m ²]			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamik a zmiany wartości wskaźnik a między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamik a zmiany wartości wskaźnik a między 2015 i 2017 r.
Przyłęk	23083,75	22578,40	21895,76	94,85	0,05	0,05	0,05	93,49
Siedlanka	19769,48	17910,31	15963,74	80,75	0,19	0,17	0,15	82,43
Trześć	24478,39	24129,63	23349,34	95,39	0,15	0,15	0,14	96,24
Zapole	22184,30	21144,78	20397,35	91,94	0,12	0,12	0,11	94,77
GMINA	24540,39	23869,42	23021,37	93,81	0,11	0,10	0,10	94,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 32. Masa i powierzchnia wyrobów azbestowych w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

1.5.2. Zanieczyszczenie ŚRODOWISKA

Na terenie gminy Niwiska nie występowało duże zanieczyszczenie środowiska. Jakość powietrza w 2016 r. był dobra¹. Nie występowały tam przekroczenia stężeń dwutlenku siarki, pyłu PM10, PM2,5 czy benzoapirenu. Stężenie azotu i benzenu również nie było wysokie, jednak dało się odnotować zróżnicowanie na terenie gminy – wyższe było na trasie drogi wojewódzkiej.

Jeśli chodzi natomiast o jakość wód, to wody rzek Przywry i Babulówki wg stanu z 2014 r. miały dobry stan chemiczny, jednak nie spełniały wymagań dla obszarów chronionych.

Jeśli chodzi o hałas, to głównym jego źródłem na terenie gminy Niwiska jest droga wojewódzka nr 875.

Wg zasad Systemu Ochrony Inspekcji Ochrony Środowiska, w powiecie kolbuszowskim znajdują się 2 zakłady o najwyższym ryzyku związanym ze środowiskiem – jeden z nich znajduje się w gminie Niwiska, w Kosowach. Jest to stacja demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji Auto-złom.

1.5.3. Stan wód

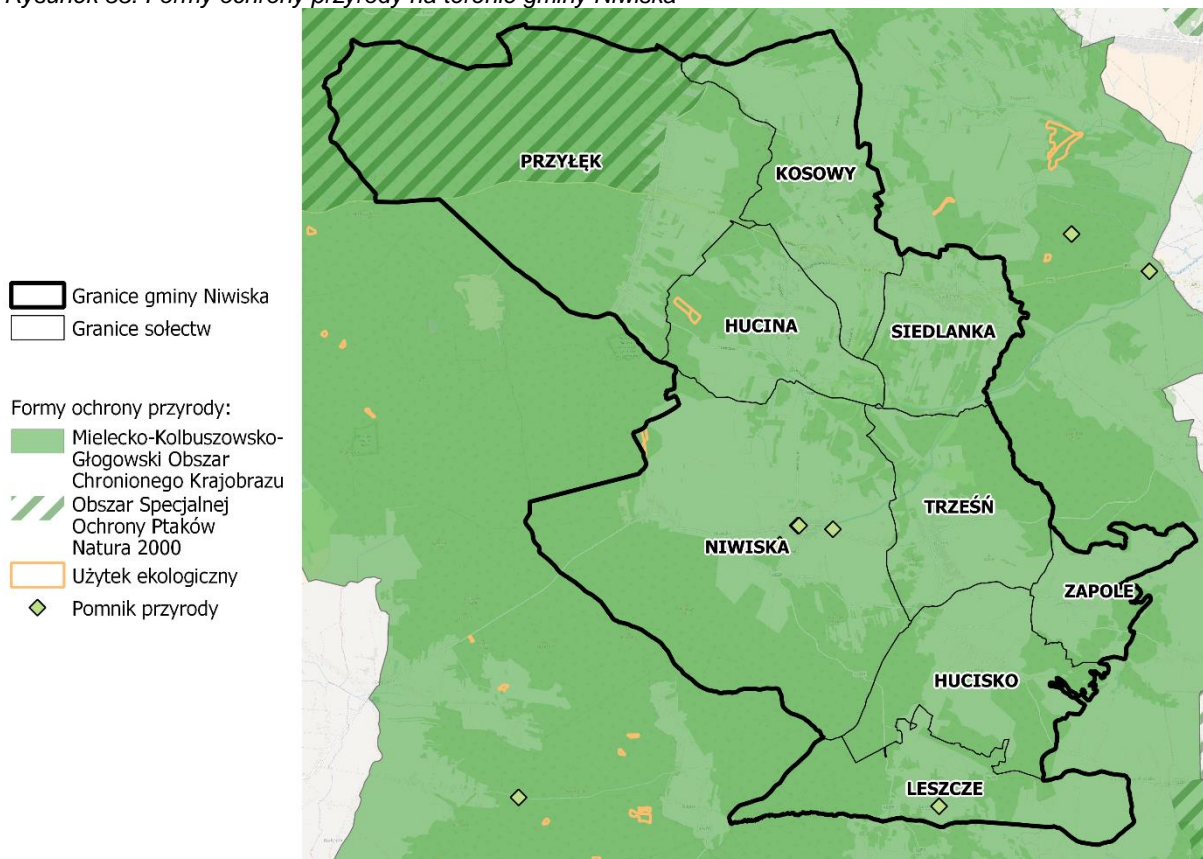
Gminy Niwiska nie obejmują mapy zagrożenia i ryzyka powodziowego wykonane w ramach Informatycznego Systemu Ochrony Kraju. Cieki przepływające przez gminę są niewielkie, nie stanowią zagrożenia powodziowego. Powodzie i podtopienia, które miały miejsce na terenie gminy powodowane były intensywnymi opadami deszczu (2010 r.).

1.5.4. Formy ochrony przyrody

Cały obszar gminy znajduje się na terenie Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Północna część gminy – fragment sołectwa Przyłęk i drobny fragment sołectwa Kosowy, objęta jest ochroną jako Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Puszcza Sandomierska” w ramach sieci Natura 2000. Na terenie gminy znajdują się 4 użytki ekologiczne – 2 w Hucinie i 2 w Niwiskach. Jeśli chodzi o pomniki przyrody, to jest ich 5 i wszystkie są drzewami. Wszystkie zlokalizowane są na terenie sołectwa Niwiska, z czego 3 stanowią elementy parku podworskiego otaczającego obecny ośrodek kultury.

¹ „Stan środowiska na terenie powiatu kolbuszowskiego na podstawie wyników działalności badawczo-kontrolnej WIOŚ w Rzeszowie” WIOŚ Rzeszów, 2016 r.

Rysunek 33. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Niwiska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Geoserwisu GDOŚ, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

I.6. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

I.6.1. Metodyka badania

Badanie ankietowe w ramach opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Niwiska na lata 2018-2023 przeprowadzone zostało w dwóch turach. Od 2 do 18 lutego 2018 r. przebadano 85 mieszkańców gminy Niwiska. Samą młodzież gimnazjalną przebadano również wcześniej, od 1 do 15 marca 2017 r. i badaniami objęto 51 uczniów. W sumie przebadano 132 osoby. Badanie wszystkich mieszkańców było realizowane za pomocą dwóch technik:

- ankiety internetowej za pomocą metody CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview) – wypełniły 33 osoby;
- papierowych kwestionariuszy do samodzielnego wypełniania SAQ (ang. Self-assessment Questionnaire) – wypełniło je 51 osób.

Młodzież gimnazjalną przebadano metodą PAPI. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców Gminy Niwiska na temat aktualnych potrzeb w zakresie rewitalizacji problemowych obszarów gminy oraz oczekiwanych działań mających na celu ich ożywienie społeczno-gospodarcze.

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie lokalnego programu rewitalizacji.

Obszar zdegradowany to obszar znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Jest to obszar charakteryzujący się ponadto: problemami gospodarczymi (np. niski poziom przedsiębiorczości), środowiskowymi (np. zanieczyszczenie środowiska),

przestrzenno-funkcjonalnymi (np. niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną) i technicznymi (np. zły stan techniczny budynków).

I.6.2. Próba i wyniki badań – osoby dorosłe

W badaniu wzięło udział 85 osób – 33 osoby wypełniły ankietę internetową, a 52 osoby ankietę papierową. Wśród respondentów 46% stanowiły kobiety, a 54% mężczyźni. Biorąc pod uwagę wiek ankietowanych, to najwięcej z nich było w wieku między 45 a 64 rokiem życia (43%), następnie w wieku między 25 a 44 rokiem życia (41%), kolejno między 20 a 24 rokiem życia (10%). Najmniej licznymi grupami respondentów były osoby w wieku 65 lat i więcej (5%) oraz poniżej 20 wieku (1%). Jeśli chodzi o status zawodowy, to:

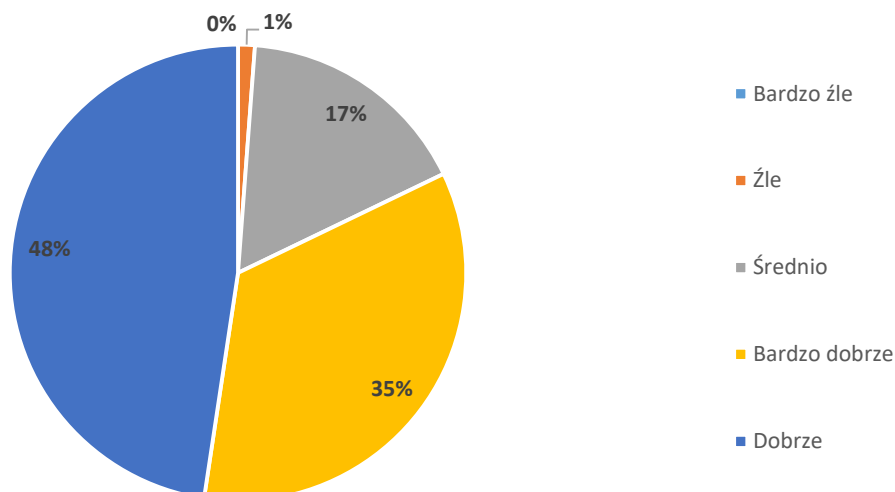
- (64%) ankietowanych zaznaczyło „Pracujące na etacie”,
- 11% „Uczę się”,
- 8% „Jestem emerytem/rencistą”,
- 7% „Pracuję w rolnictwie – KRUS”,
- 5% „Jestem przedsiębiorcą”,
- 4% „Jestem bezrobotny”,
- 1% „Pracuję dorywczo”.

Okolo połowa respondentów (51%) posiadała wykształcenie wyższe, z kolei 1% odpowiadających zaznaczył odpowiedź „Brak wykształcenia”. 36% ankietowanych posiadało wykształcenie średnie, 7% zasadnicze zawodowe oraz 5% podstawowe lub gimnazjalne.

W ankiecie wzięli udział mieszkańcy każdego z sołectw, jednak najwięcej z nich pochodziło z sołectwa Niwiska (39%). Pozostali ankietowani pochodzą z sołectw Leszcze (13%), Przyłęk (12%), Siedlanka (11%), Hucisko (7%), Trześń (7%), Kosowy (6%), Hucina (5%) oraz Zapole (1%).

Prawie połowa respondentów (48%) oceniła gminę Niwiska, jako dobre miejsce do zamieszkania. 35% uważało, że w gminie mieszka się bardzo dobrze, a 17%, że średnio. Odpowiedzi, że w gminie mieszka się bardzo źle udzielił 1% respondentów. Nikt nie ocenił gminy Niwiska, jako bardzo złego miejsca do zamieszkania.

Rysunek 34. Jak oceniają Państwo gminę Niwiska jako swoje miejsce zamieszkania?

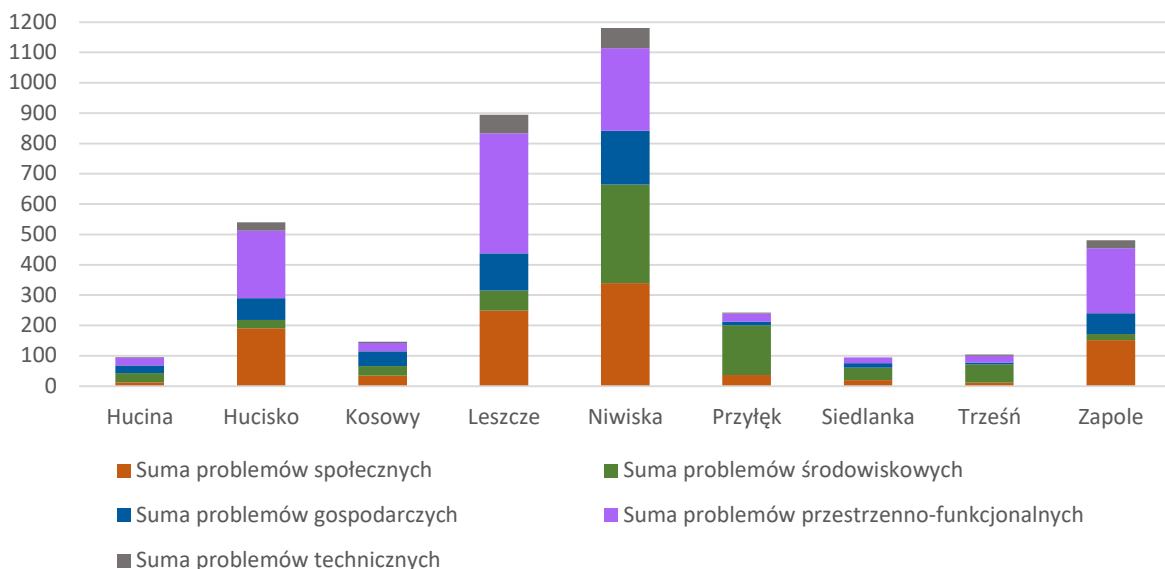

Źródło: Badanie ankietowe

W gminie Niwiska zbadano lokalizację problemów społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych, gospodarczych i środowiskowych. Respondent mógł wskazać problemy w więcej niż jednym wybranym sołectwie. Sołectwem, na terenie którego wskazano największą liczbę problemów, były Niwiska (1181 wskazań). W tym sołectwie ankietowani najczęściej wskazywali na problemy

społeczne (339), następnie środowiskowe (326), przestrzenno-funkcjonalne (272), gospodarcze (177) i techniczne (67). Drugim sołectwem z największą liczbą odnotowanych problemów były Leszcze – 895 wskazań. W tym przypadku najwyższa degradacja, według ankietowanych, występuje w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (395 wskazań). Ponownie respondenci często wskazywali problemy społeczne (249 wskazań). Sołectwem, które znalazło się na trzecim miejscu pod względem liczby problemów, było Hucisko – 540 wskazań, z czego najwięcej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (222). Kolejno od względem ogólnej liczby wskazań znalazły się sołectwa: Zapole (481), Przytęk (242), Kosowy (146), Trześć (104), Hucina (96) i Siedlanka (95).

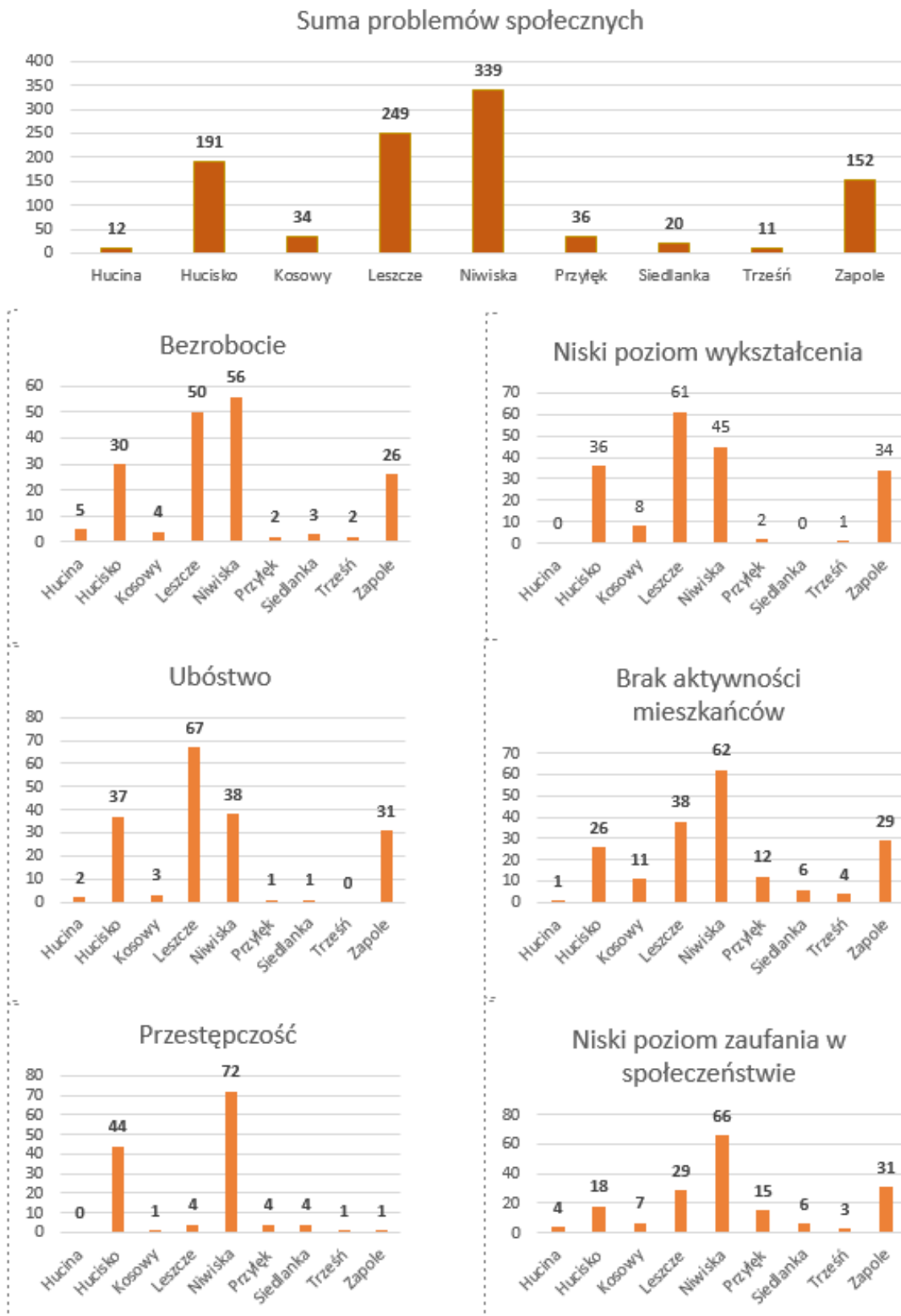
Rysunek 35. Łączna liczba wskazań problemów we wszystkich sferach (społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, gospodarcza i środowiskowa)

Źródło: Badanie ankietowe

Biorąc pod uwagę jedynie wskazania dotyczące problemów w sferze społecznej, to łącznie ich najwyższą wartością cechowało się sołectwo Niwiska (339), a najniższą Hucina (12 - jest to ponad 28 – razy mniej niż dla sołectwa Niwiska). W przypadku problemu, jakim jest bezrobocie, ankietowani wskazali jego największe natężenie w sołectwie Niwiska (56 wskazań), a następnie w Leszczach (50). Inaczej kształtowały się wyniki odnoszące się do ubóstwa. W tym przypadku na pierwszym miejscu znalazło się sołectwo Leszcze (67), a na drugim Niwiska (38). Wysokie wartości odnotowano także dla sołectwa Hucisko i Zapole. Jeśli chodzi o problem przestępczości, ankietowani zauważyli go szczególnie w sołectwie Niwiska (72), co na tle pozostałych wyników (dla 7 sołectw liczba wskazań nie przekroczyła 5), jest to bardzo wysoki wynik. Odnośnie problemu, jakim jest niski poziom wykształcenia, to najwięcej wskazań dotyczyło sołectwa Leszcze (61). Duży problem w tym zakresie odnotowano także dla Niwisk, Huciska i Zapola. Według ankietowanych najmniej aktywni są mieszkańcy Niwisk (62). Drugi najwyższy wynik odnotowano dla sołectwa Leszcze (38). Ponownie sołectwo Niwiska zostało wskazane największą liczbą razy pod względem niskiego poziomu zaufania w społeczeństwie (66). Ankietowani zgłaszali także własne propozycje problemów występujących w gminie Niwiska w sferze środowiskowej. Wśród nich najczęściej pojawiała się starzenie się społeczeństwa a także aspekt dotyczący ubóstwa – jego dziedziczenie. Dodatkowo mieszkańcy gminy zauważyli problem prowadzący do wykluczenia społecznego – rozwarstwienie się społeczeństwa ze względu na dobrobyt materialny. Jako ważny problem wskazywali również brak zaangażowania mieszkańców gminy i ich integracji w tym młodzi.

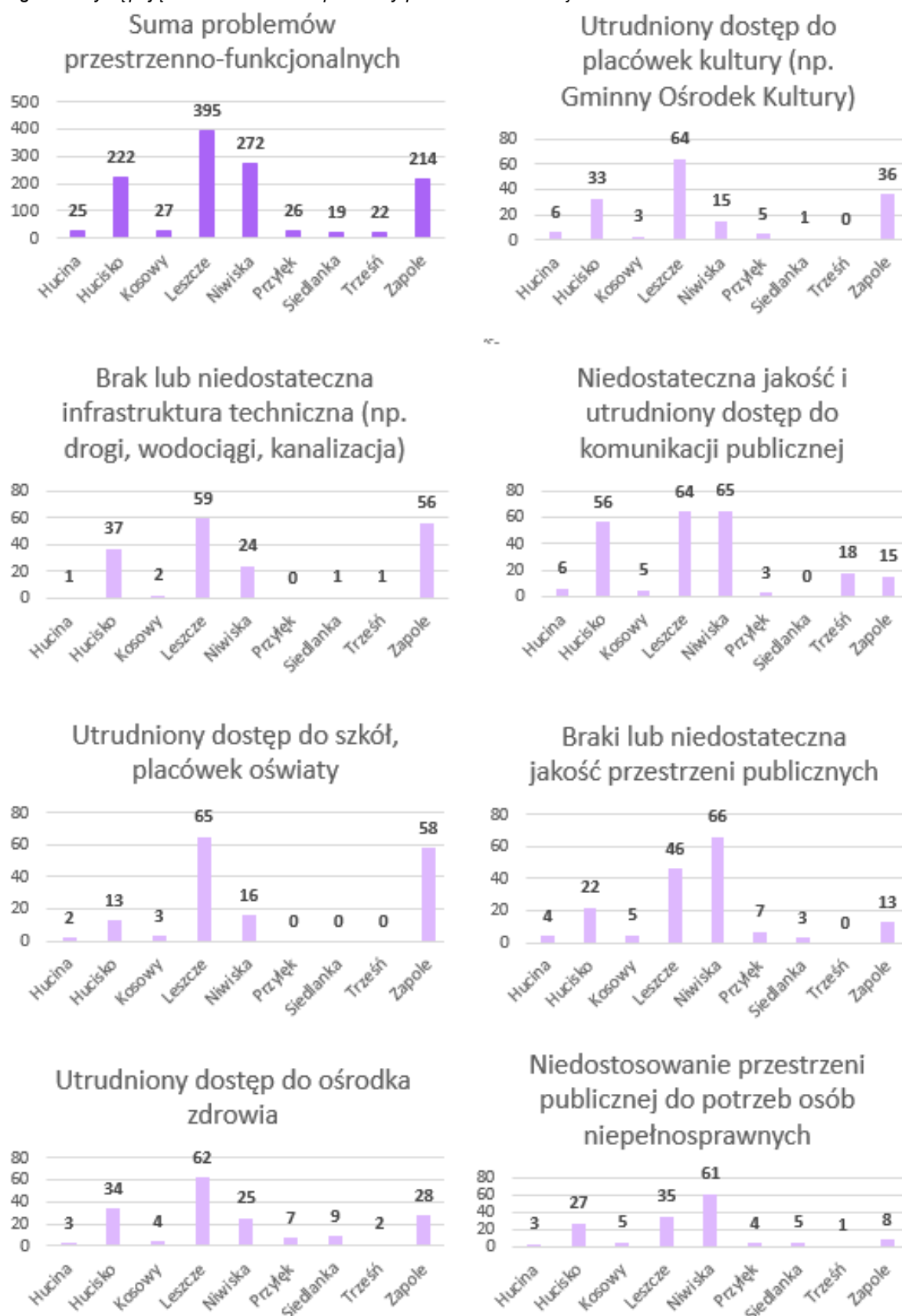
Rysunek 36. Wyniki badania ankietowego w sferze społecznej - pyt. W których miejscowości w gminie występują Państwa zdaniem problemy społeczne?

Źródło: Badanie ankietowe

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej najczęściej wskazań problemów ankietowani dokonali dla sołectwa Leszcze (395), a następnie Niwiska (272). Warto zauważyć fakt, że dla wszystkich sołectw w gminie Niwiska odnotowano problemy w tej sferze – najmniej dla sołectwa Siedlanka (19). Największe natężenie problemu „Brak lub niedostateczna infrastruktura techniczna (np. drogi, wodociągi, kanalizacja)” respondenci odnotowali dla sołectwa Leszcze (59). Podobny wynik osiągnęło sołectwo Zapole (56). Dla sołectw Hucina, Kosowy, Siedlanka i Trześń odnotowano pojedyncze wskazania tego problemu, a dla sołectwa Przyłęk żadnego. Podobnie kształtowały się wyniki odnoszące się do problemu „Utrudniony dostęp do szkół, placówek oświaty”. W tym przypadku ponownie najczęściej wskazań przypadło sołectwu Leszcze (65), a kolejno Zapole (58). Dla pozostałych sołectw wyniki kształtowały się na niższym lub zerowym poziomie (Przyłęk, Siedlanka, Trześń). Problem „Utrudniony dostęp do ośrodka zdrowia” zidentyfikowano dla każdego sołectwa, z czego największa ilość razy dla sołectwa Leszcze (62), a następnie Hucisko (34). Najmniej (2 wskazania) odnotowano dla sołectwa Trześń. Z kolei tylko w tym sołectwie nie odnotowano ani razu problemu „Utrudniony dostęp do placówek kultury (np. Gminny Ośrodek Kultury)”. Największą liczbę wskazań tego problemu odnotowano dla sołectwa, dla którego kilkakrotnie odnotowano już wcześniej najwyższy wynik – Leszcze (64 wskazania). Kolejno największe natężenie tego problemu wskazano dla sołectwa Zapole (36) oraz Hucisko (33). Respondenci bardzo aktywnie wskazywali w gminie Niwiska problem, jakim jest „Niedostateczna jakość i utrudniony dostęp do komunikacji publicznej”. W trzech sołectwach natężenie tego problemu według respondentów jest na najwyższym, porównywanym poziomie - Niwiska (65), Leszcze (64) i Hucisko (56). Dla sołectwa Niwiska odnotowano także największą liczbę wskazań problemu „Braki lub niedostateczna jakość przestrzeni publicznych” – 66. Jedynie dla sołectwa Trześń nie odnotowano takiego problemu. Dodatkowo ankietowani w największym stopniu wskazali sołectwo Niwiska, jako miejsce, w którym przestrzeń publiczna jest niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (61). Wysoką liczbę wskazań, wyróżniającą się na tle pozostałych sołectw, otrzymały również Leszcze (35) i Hucisko (27). W pytaniu otwartym dotyczącym innych zauważonych problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, mieszkańcy gminy Niwiska często wskazywali na brak specjalistów medycznych. Dodatkowo zauważyli niedostateczne wyposażenie terenu w infrastrukturę społeczną i techniczną ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury turystycznej (chodniki, parkingi, niedostateczna baza noclegowa), a także złą jakość tej infrastruktury jak np. zły stan dróg. Respondenci stwierdzali także niewykorzystanie zabytkowego potencjału obiektów, a także ich zły stan np. zespołu pałacowo - parkowego w Niwiskach oraz szczególnie spichlerza. Dodatkowo zwracali uwagę na brak ładu przestrzennego w przestrzeni publicznej oraz ich niedostateczne wyposażenie w małą architekturę.

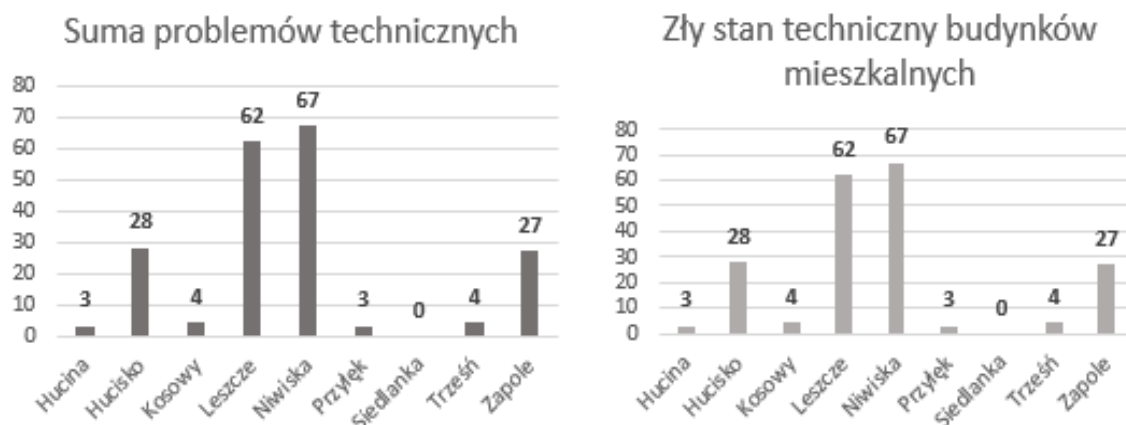
Rysunek 37. Wyniki badania ankietowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej - pyt. W których miejscowościach w gminie występują Państwa zdaniem problemy przestrzenno-funkcjonalne

Źródło: Badanie ankietowe

W sferze technicznej ankietowani pytanię dotyczyło jednego problemu złego stanu technicznego budynków mieszkalnych, dlatego wyniki odnoszące do tego problemu stanowią jednocześnie sumę problemów technicznych w poszczególnych sołectwach. Najwięcej wskazań ww. problemu odnotowano dla sołectwa Niwiska (67). Podobny wynik obliczono dla sołectwa Leszcze (62). Kolejno najwyższe wyniki odnotowano dla sołectwa Hucisko (28) i Zapole (27). Jedynie dla sołectwa Siedlanka nie odnotowano ani razu wskazania tego problemu. Do dodatkowych problemów, które wpisywali pod pytaniem ankietowani, należy słaba efektywność energetyczną budynków (braki w termomodernizacji). Respondenci zwracali uwagę także na dużą liczbę pustostanów np. na terenie Gminnej Spółdzielni „SCh” w Niwiskach oraz na budynek starej szkoły w Leszczach. Wskazano również problem braku mieszkań socjalnych w gminie oraz niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną w Kosowach – na terenie Ługnicy.

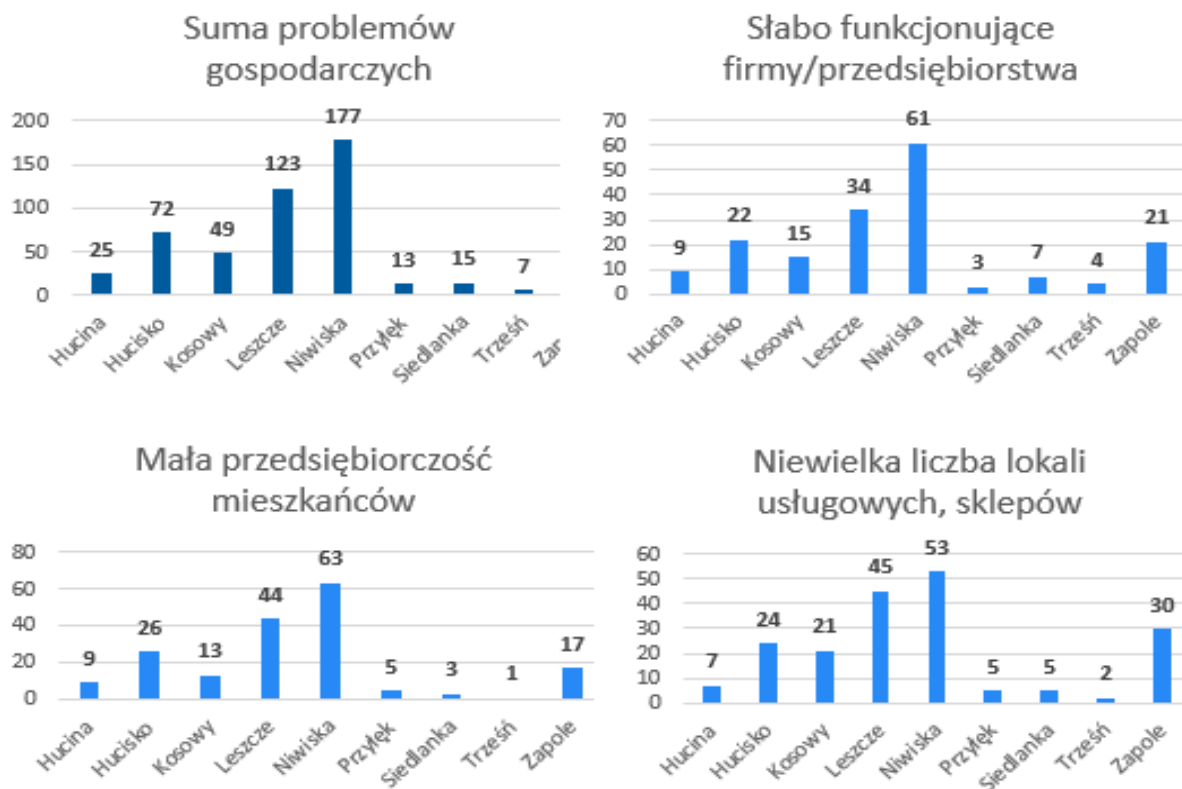
Rysunek 38. Wyniki badania ankietowego w sferze technicznej - pyt. W których miejscowościach w gminie występują Państwa zdaniem problemy techniczne?

Źródło: Badanie ankietowe

W sferze gospodarczej najwięcej wszystkich wskazań problemów odnotowano dla sołectwa Niwiska – 177. Na drugim miejscu znalazło się sołectwo Leszcze – 123 oraz Hucisko – 72. Najniższy wynik odnotowano dla sołectwa Trześń - 7 wskazań. Problem Mała przedsiębiorczość mieszkań wskazano choć raz dla każdego sołectwa. Najwięcej wskazań odnotowano dla sołectwa Niwiska (63). Wysoką liczbą wskazań tego problemu na tle innych sołectw charakteryzują się sołectwa Leszcze (44) i Hucisko (26). Ponownie dla sołectwa Niwiska odnotowano najwięcej wskazań problemu – tym razem był to problem „Słabo funkcjonujące firmy/przedsiębiorstwa”. Ich liczba to 61. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znalazło się sołectwo Leszcze (34), a na trzecim Hucisko (24). Podobnie kształtowały się trzy najwyższe wyniki odnoszące się do problemu „Niewielka liczba lokali usługowych, sklepów” – w tym przypadku na trzecim miejscu znalazło się sołectwo Zapole (30). Ankietowani w pytaniu otwartym zwracali także dużą uwagę na niską liczbę osób prowadzących działalność gospodarczą.

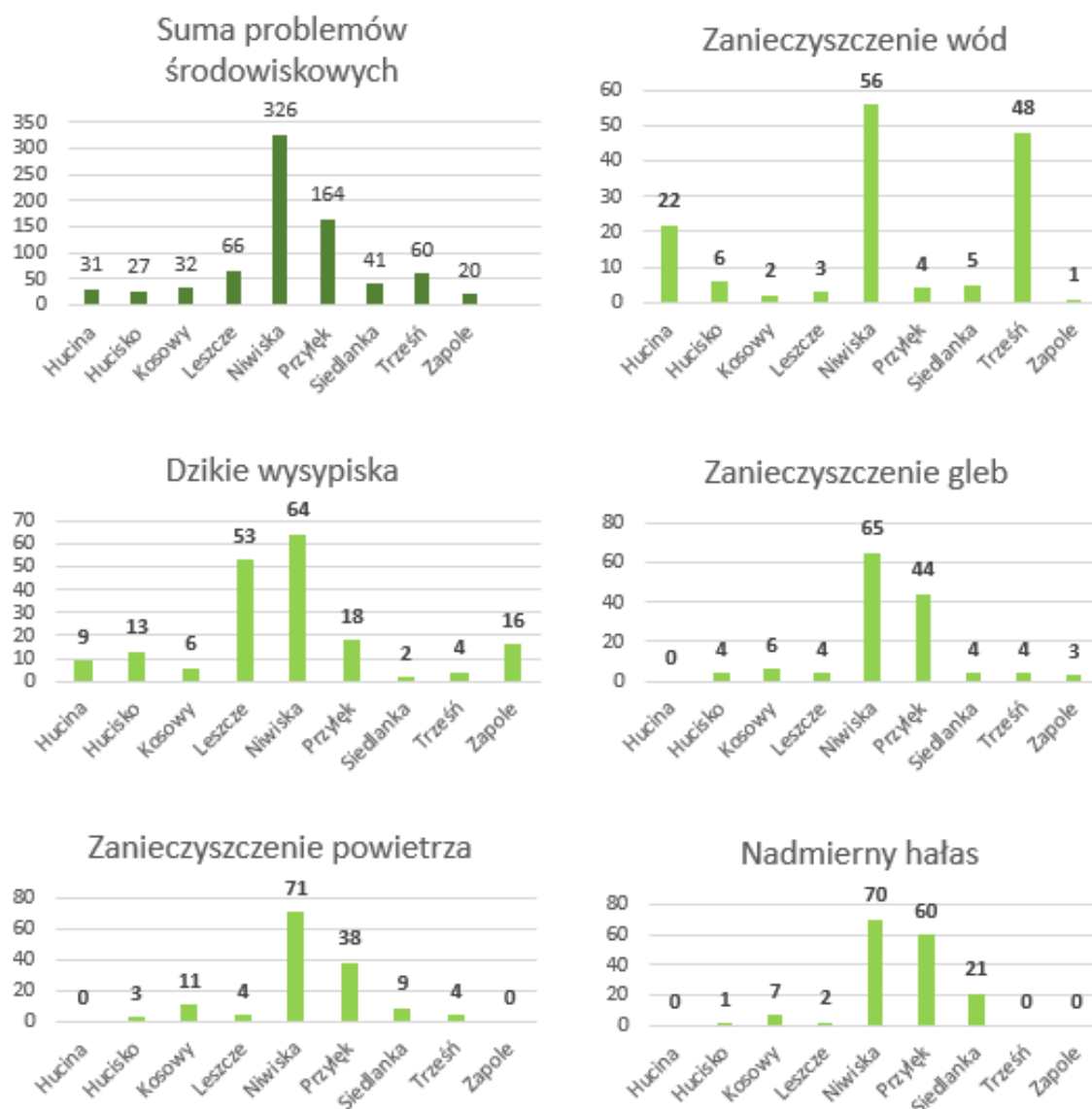
Rysunek 39 Wyniki badania ankietowego w sferze gospodarczej - pyt. W których miejscowości w gminie występują Państwa zdaniem problemy gospodarcze?

Źródło: Badanie ankietowe

W sferze środowiskowej łączna najwyższa suma problemów środowiskowych została odnotowana dla sołectwa Niwiska (326). Na drugim miejscu znalazło się sołectwo Przyłęk (164), jednak liczba ta jest o 50% mniejsza niż dla sołectwa Niwiska. Dla pozostałych sołectw suma problemów środowiskowych nie przekroczyła 100. Problem dzikich wysypisk dostrzeżono w każdym sołectwie. Najwyższą liczbę wskazań tego problemu stwierdzono dla sołectwa Niwiska (64), a następnie dla sołectwa Leszcze (53). Najmniej wskazań odnotowano dla sołectwa Siedlanka (2). Jeszcze wyższy wynik dla sołectwa Niwiska (71) dotyczy zanieczyszczenia powietrza i jest to ponownie najwyższy wynik. Jedynie dla dwóch sołectw nie odnotowano problemu, jakim jest zanieczyszczenie powietrza – Hucina i Zapole. Problem zanieczyszczenia wód odnotowano dla każdego sołectwa. Na pierwszym miejscu pod względem liczby wskazań znalazło się sołectwo Niwiska (56), na drugim Trześń (48), a na trzecim Hucina (22). Problem zanieczyszczenia gleb dotyczy prawie wszystkich sołectw (oprócz Huciny). Najwięcej wskazań dotyczących występowania tego problemu odnotowano dla sołectwa Niwiska (65). Na drugim miejscu znalazło się sołectwo Przyłęk – 44 wskazania. Według ankietowanych w gminie Niwiska występuje także problem nadmiernego hałasu – dotyczy on sołectw: Hucisko, Kosowy, Leszcze, Niwiska, Przyłęk i Siedlanka. Na tle tych sołectw respondenci zauważyli wysokie natężenie tego problemu w sołectwie Niwiska (70 wskazań), Przyłęk (60 wskazań) i Siedlanka (21 wskazań). Ankietowani mogli wskazać także własne spostrzeżenia dotyczące problemów środowiskowych. Zaliczali do nich w szczególności: palenie w piecach szkodliwymi materiałami, smog, wyroby z azbestu i eternitu, a także zaśmiecanie środowiska. W odpowiedzi znalazło się także to, że na Krzywdzie (część Huciska) znajdują się wysypiska śmieci.

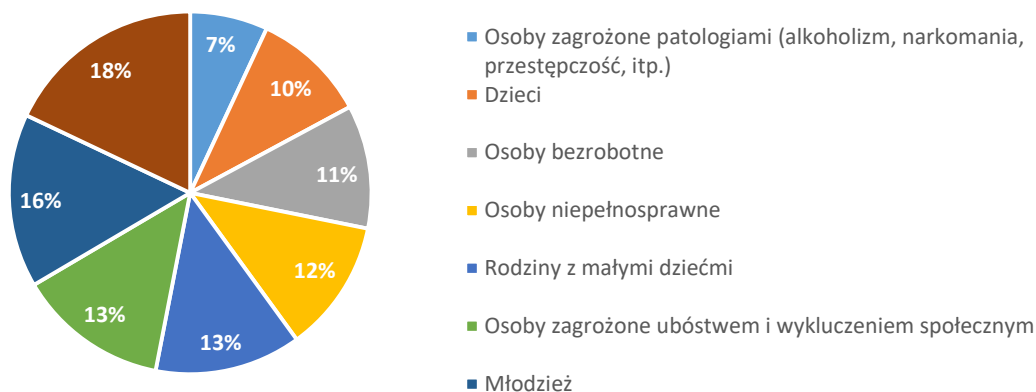
Rysunek 40. Wyniki badania ankietowego w sferze środowiskowej - pyt. W których miejscowości w gminie występują Państwa zdaniem problemy środowiskowe?

Źródło: Badanie ankietowe

Respondenci udzielili także odpowiedzi na pytanie „Jakie grupy powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w Państwa miejscu zamieszkania?” Największą liczbą głosów (18%) cechowała się odpowiedź seniorzy. Powyżej 15% wskazań otrzymała także odpowiedź „Młodzież” (16%). Na kolejnym trzecim miejscu znalazły się „Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym” oraz „Rodziny z małymi dziećmi” (13%). Jako adresatów, do których w najmniejszym stopniu powinny być kierowane działania rewitalizacyjne wskazano „Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)” 7%.

Rysunek 41. Jakie grupy powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w Państwa miejscu zamieszkania?

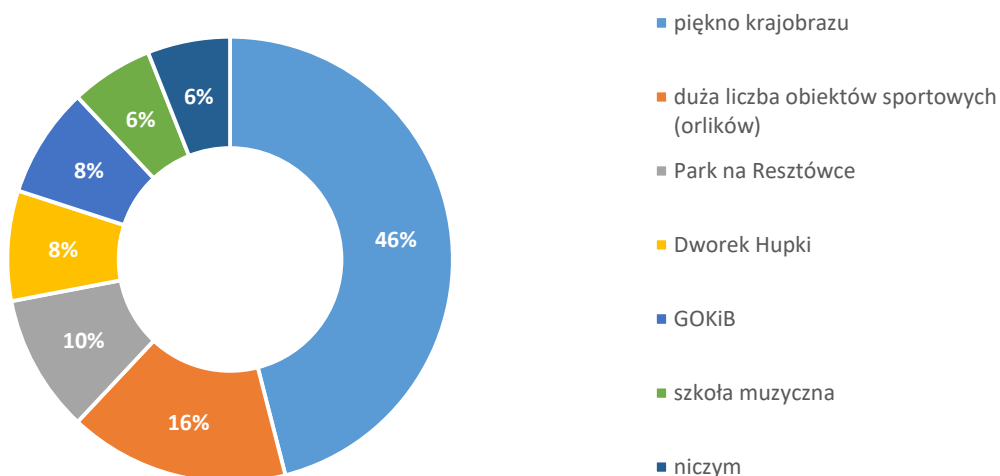
Źródło: Badanie ankietowe

1.6.3. Próba i wyniki badań – Młodzież Gimnazjalna

W badaniu wzięło udział łącznie 51 osób w wieku gimnazjalnym. 92% badanych miało w momencie badania 16 lat, 4% 15 lat i 4% 17 lat. 55% ankietowanych stanowiły dziewczęta.

78% badanych jest dumnych z tego, że mieszka lub uczy się w gminie Niwiska.

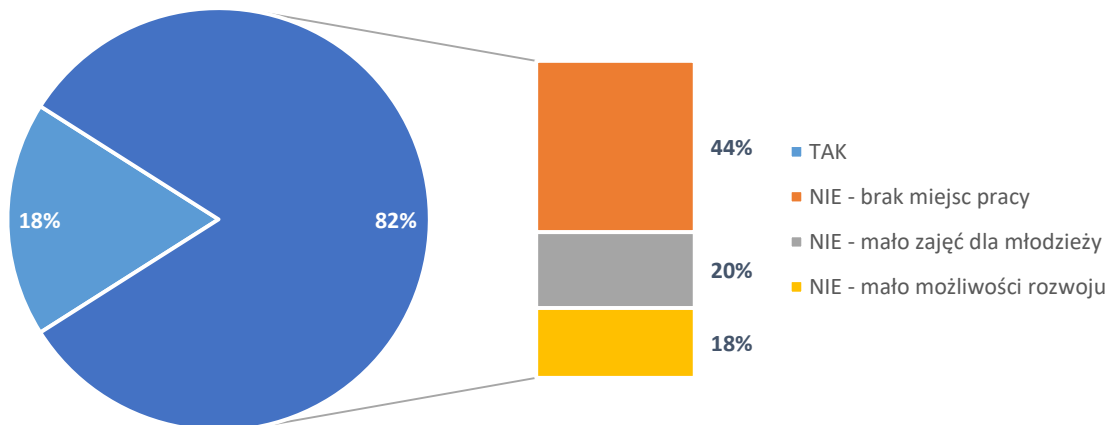
Rysunek 42. „Proszę podać, czym wyróżnia się gmina Niwiska na tle innych gmin w Polsce?”

Źródło: Badanie ankietowe

Aż 82% badanej młodzieży uważa, że młodzi ludzie nie mają szans rozwoju i znalezienia miejsca dla siebie w gminie Niwiska. Jako powód wskazywano najczęściej brak miejsc pracy (44%), mało zajęć dla młodzieży (20%) oraz mało możliwości rozwoju (18%).

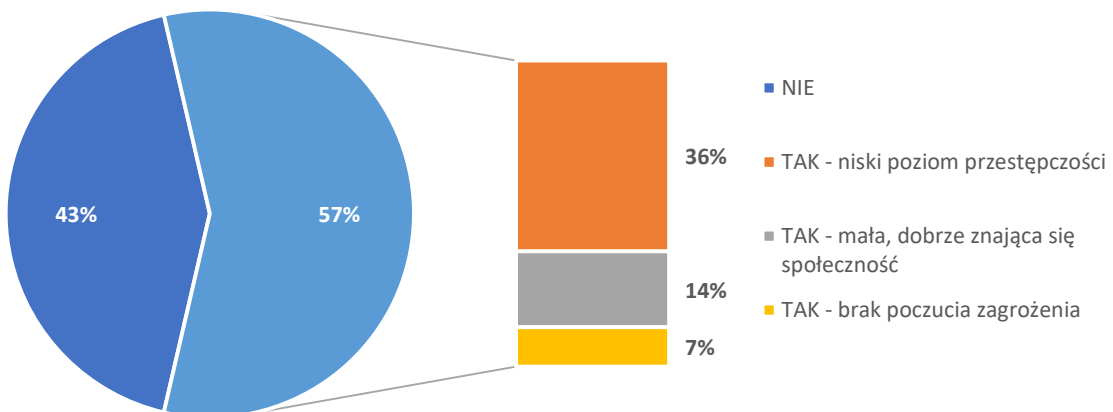
Rysunek 43. „Czy młodzi ludzie mają w Gminie Niwiska szanse rozwoju i znalezienia miejsca dla siebie? Jeśli nie, uzasadnij.”

Źródło: Badanie ankietowe

Ponad połowa badanych (53%) czuje się bezpiecznie na terenie gminy. Większość z nich odpowiedziała tak, ponieważ na terenie gminy panuje niski poziom przestępczości (36%). Wskazano również (14%) na to, że poczucie bezpieczeństwa wynika z małej, dobrze znającej się społeczności gminy.

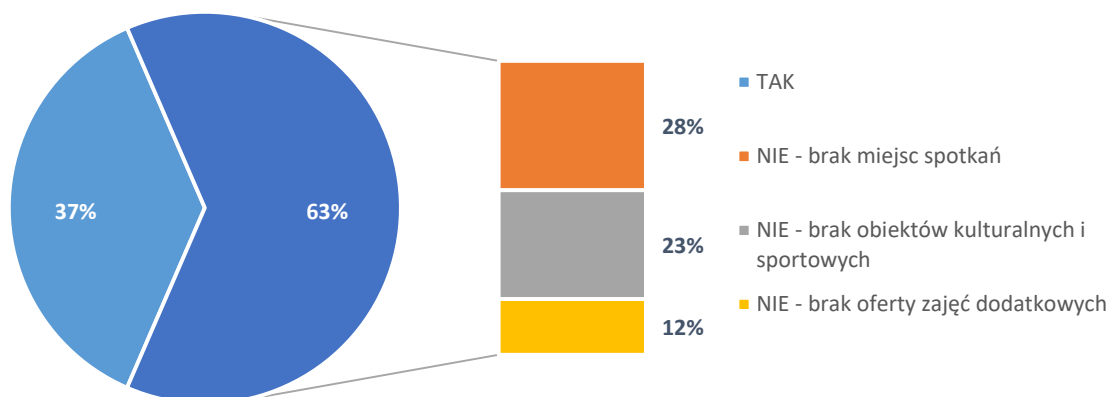
Rysunek 44. „Czy czujesz się bezpiecznie na terenie Gminy Niwiska? Jeśli tak, uzasadnij.”

Źródło: Badanie ankietowe

Ponad połowa badanych gimnazjalistów (63%) uważała, że gmina Niwiska nie oferuje młodym ludziom atrakcyjnego sposobu spędzania wolnego czasu. Jako powód tego stanu rzeczy wskazano głównie brak miejsc spotkań (28%) i brak obiektów kulturalnych i sportowych (23%). 12% odpowiedziało, że oferta nie jest atrakcyjna z uwagi na brak zajęć dodatkowych.

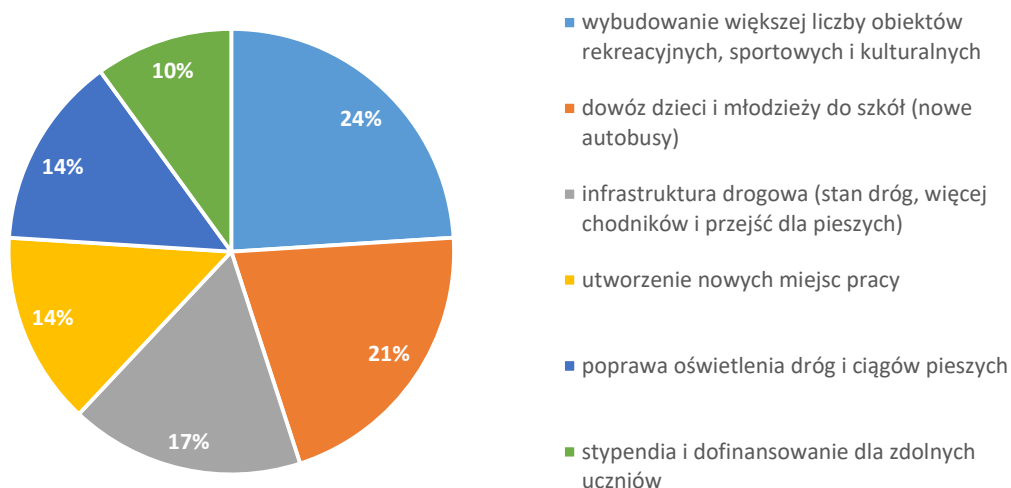
Rysunek 45. „Czy młodzi ludzie mają atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu w gminie Niwiska?”

Źródło: Badanie ankietowe

Jeśli chodzi o zmiany w gminie, to gimnazjaliści postulowaliby wybudowanie większej liczby obiektów rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych (24%), wprowadzenie nowych autobusów dowożących dzieci i młodzież do szkół (21%), poprawę stanu dróg, budowę chodników i przejść dla pieszych (17%), utworzenie nowych miejsc pracy (14%) oraz poprawę oświetlenia dróg i ciągów pieszych (14%). Jedynie 10% wskazało zorganizowanie stypendiów i dofinansowań dla zdolnych uczniów (10%).

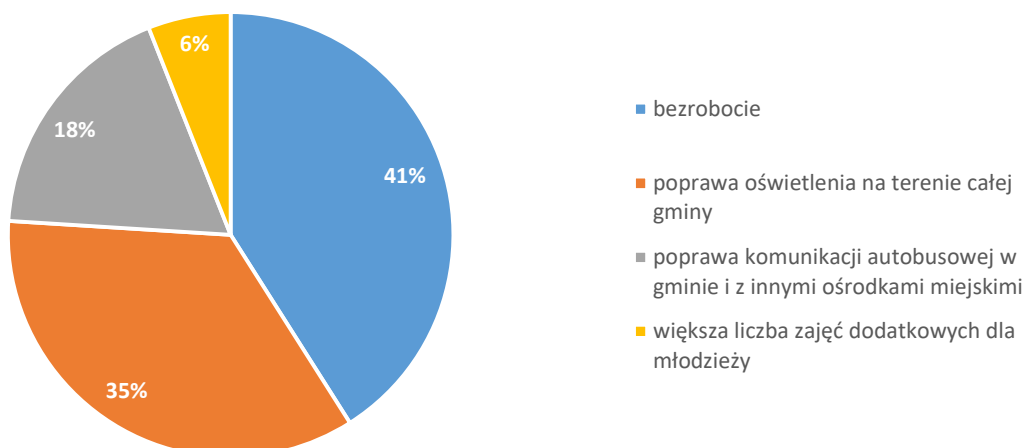
Rysunek 46. „O jakiej gminie marzysz? Proszę podać, co zmieniłbyś/zmieniłabyś w Niwiskach zasiadając w fotelu Wójta gminy?”

Źródło: Badanie ankietowe

Wśród innych ważnych problemów na terenie gminy gimnazjaliści wskazywali głównie na bezrobocie (41%) oraz poprawę oświetlenia na terenie całej gminy (35%). 18% badanych określiło, że ważnym problemem jest poprawa komunikacji autobusowej w gminie z innymi ośrodkami miejskimi, a 6%, że powinno się odbywać więcej zajęć dodatkowych dla młodzieży.

Rysunek 47. „Jakie inne ważne problemy widzisz do rozwiązania w gminie Niwiska?”

Źródło: Badanie ankietowe

I.7. WYNIKI WARSZATÓW DIAGNOSTYCZNYCH

W celu włączenia mieszkańców w proces budowania LPR odbył się cykl warsztatów diagnostycznych. W trakcie warsztatu uczestnikom została przedstawiona tematyka rewitalizacji oraz zostały przedstawione podstawowe definicje. Następnym etapem warsztatu była prezentacja wstępnych wyników analizy diagnostycznej. Po prezentacji uczestnicy w grupach identyfikowali obszary problemowe.

Poniżej znajdują się zidentyfikowane problemy na obszarze rewitalizacji.

Tabela 28. Zidentyfikowane problemy na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji

Sfera	Zidentyfikowane problemy
Spoleczna	<ul style="list-style-type: none"> Bezrobocie, Ubóstwo, Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, Relatywnie duża liczba osób niepełnosprawnych, Starzenie się społeczeństwa, Niski poziom wykształcenia części mieszkańców, Niski poziom edukacji, Niska aktywność zawodowa części mieszkańców, Niski status materialny części mieszkańców, Eurosieroctwo, Występujące uzależnienia
Przestrzenno-funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> Niska jakość przestrzeni publicznych; Niedostatek przestrzeni integracyjnych dla mieszkańców Zły stan techniczny części dróg
Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> Zły stan części budynków mieszkalnych
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none"> Niski poziom przedsiębiorczości wśród części mieszkańców
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> Nieekologiczne zachowania mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

W związku z tym, iż na obszar rewitalizacji powinien również charakteryzować się potencjałami, w procesie pracy dokonano ich identyfikacji. Zidentyfikowane potencjały znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 29. Zidentyfikowane potencjały na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji

Zidentyfikowane potencjały:	
·	Potencjał ludzki
·	Prężnie działające koło gospodyń wiejskich
·	Prężnie działająca szkoła muzyczna
·	Atrakcyjne położenie
·	Bogate walory turystyczne
·	Istniejąca infrastruktura i tereny możliwe do zagospodarowania
·	Kameralność miejsca

Źródło: Opracowanie własne

I.8. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI

Powyższa diagnoza pozwoliła na przeprowadzenie analizy w oparciu o porównanie wskaźników w poszczególnych jednostkach do wartości średniej w gminie w poszczególnych badanych sferach (społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, gospodarczej i środowiskowej. Zgodnie z Instrukcją dotyczącą przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 oraz ustawą o rewitalizacji kluczem do wyznaczenia obszaru powinna być negatywna sytuacja w sferze społecznej.

Opierając się na powyższych, przyjęto następującą metodę delimitacji obszaru zdegradowanego: obszar zdegradowany musi charakteryzować się co najmniej połową sumy (min. 32) wszystkich wskaźników o wartościach gorszych niż wartości dla gminy oraz co najmniej połową (min. 18) wskaźników sfery społecznej o wartościach gorszych niż wartości dla gminy. Dodatkowo obszar zdegradowany musi występować degradacja w przynajmniej jednej ze sfer innych niż społeczna.

Zgodnie z przyjętą metodyką otrzymano poniższe wyniki.

Pod względem sfery społecznej najbardziej zdegradowane są sołectwa Niwiska (26 wskaźników), Hucina (21), Leszcze (20) i Hucisko (18).

Tabela 30. Porównanie wskaźników w sferze społecznej (1-degradacja, 0-brak degradacji)

Wskaźnik		Hucina	Hucisko	Kosowy	Leszcze	Niwiska	Przyłęk	Siedlanka	Trzeń	Zapole
Przyrost liczby ludności	2015-2017	0	0	0	1	1	1	0	0	0
Współczynnik obciążenia demograficznego	2017	1	1	1	1	1	0	0	1	0
	Dynamika 2015-2017	0	1	0	1	1	1	0	1	0
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	0	1	1	0	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	1	0	0	0	1	0	0	1	0
Liczba osób korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	1	1	1	0	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	0	1	1	0	1	0	0	0	0
Liczba osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	0	1	1	0	0	0	0
	Dynamika 2015-2017	1	1	0	1	1	0	1	0	0
Liczba osób korzystających z pomocy bezradności prowadzenia gosp. domowego w przeliczeniu na 100 osób	2017	0	1	0	1	1	0	1	1	1
	Dynamika 2015-2017	0	1	0	1	0	0	1	1	0
Liczba wniosków złożonych w ramach 500+ na pierwsze dziecko w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	0	1	0	1	1	1	0
	Dynamika 2015-2017	1	0	0	1	0	1	1	1	0
Liczba wydanych „Niebieskich Kart” w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	0	1	1	0	0	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	0	0	1	n.d.	1	0	0	0	0

Liczba przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	0	1	0	1	1	0	0	0
	Dynamika 2015-2017	1	0	1	1	0	1	n.d.	0	0
Liczba przestępstw – kradzież w przeliczeniu na 100 osób	2017	0	0	0	0	1	0	0	0	0
	Dynamika 2015-2017	0	n.d.	n.d.	n.d.	1	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Liczba przestępstw - kierowanie w stanie nietrzeźwości w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	0	0	0	1	1	0	0	0
	Dynamika 2015-2017	n.d.	0	0	0	1	n.d.	n.d.	0	n.d.
Liczba przestępstw - znęcanie nad rodziną - w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	0	0	0	0	1	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	1	0	n.d.	n.d.	n.d.	1	n.d.	0	1
Liczba bezrobotnych ogółem - w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	0	1	1	0	0	0	0
	Dynamika 2015-2017	1	1	0	1	1	1	0	0	1
Liczba długotrwale bezrobotnych - w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	0	0	1	0	1	0	0
	Dynamika 2015-2017	1	0	0	0	0	1	0	1	1
Liczba bezrobotnych bez wykształcenia średniego w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	0	0	1	1	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	0	1	0	0	1	1	1	0	1
Frekwencja w wyborach samorządowych	2014	1	0	1	0	1	1	1	0	1
Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 osób	2017	0	0	1	1	1	1	1	0	1
Liczba czytelników bibliotek w przeliczeniu na 100 osób	2017	0	1	1	1	1	1	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	0	1	1	1	1	0	1	0	1
Liczba zajęć GOKiB w przeliczeniu na 100 osób	2017	1	1	1	1	0	1	0	1	1
	Dynamika 2015-2017	n.d.	n.d.	n.d.	1	1	n.d.	n.d.	1	1
Suma		21	18	12	20	26	17	10	10	16

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem sfery przestrzenno-funkcjonalnej najbardziej zdegradowane jest sołectwo Hucina (3 wskaźniki).

Tabela 31. Porównanie wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (1-degradacja, 0-brak degradacji)

Wskaźnik		Hucina	Hucisko	Kosowy	Leszcze	Niwiska	Przyłęk	Siedlanka	Trzeźń	Zapole
Powierzchnia boisk na 100 mieszkańców	2017	1	0	0	0	1	0	0	0	0
Powierzchnia parków i innych miejsc rekreacyjnych na 100 mieszkańców	2017	1	1	1	0	1	1	1	0	0
Liczba pustostanów na 100 mieszkańców	2017	1	1	1	1	0	1	1	1	1
Suma		3	2	2	1	2	2	2	1	1

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem sfery technicznej najbardziej zdegradowane jest sołectwo Hucisko (6 wskaźników), a następnie, na równi (po 5 wskaźników) sołectwa: Hucina, Kosowy, Siedlanka, Trześń i Zapole.

Tabela 32. Porównanie wskaźników w sferze technicznej (1-degradacja, 0-brak degradacji)

Wskaźnik		Hucina	Hucisko	Kosowy	Leszcze	Niwiska	Przyłęk	Siedlanka	Trześń	Zapole
Stosunek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r.	2017	1	1	0	1	1	0	0	1	0
Liczba zakwalifikowanych wniosków w projekcie budowy mikroinstalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2017	0	0	1	0	0	1	1	1	1
Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2017	0	1	1	0	0	0	1	0	1
	Dynamika 2015-2017	1	1	1	0	0	0	1	0	1
Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2017	0	1	0	1	0	0	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	1	1	1	n.d.	0	0	1	1	n.d.
Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2017	1	0	1	0	1	0	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	1	1	0	0	1	0	1	1	0
Suma		5	6	5	2	3	1	5	5	5

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem sfery gospodarczej najbardziej zdegradowane jest sołectwo Niwiska (10 wskaźników), Leszcze (9), Hucina (9) i Zapole (8).

Tabela 33. Porównanie wskaźników w sferze gospodarczej (1-degradacja, 0-brak degradacji)

Wskaźnik		Hucina	Hucisko	Kosowy	Leszcze	Niwiska	Przyłęk	Siedlanka	Trześń	Zapole
Liczba podmiotów REGON na 100 mieszkańców	2016	0	1	0	1	1	0	1	0	1
	Dynamika 2014-2016	0	0	0	1	1	1	1	0	1
Liczba podmiotów REGON zatrudniających od 1 do 9 osób na 100 mieszkańców	2016	0	1	0	1	1	0	1	0	1
	Dynamika 2014-2016	0	0	0	1	1	1	1	0	1
Liczba podmiotów REGON zatrudniających od 10 do 49 osób na 100 mieszkańców	2016	1	0	0	1	0	0	1	0	1
	Dynamika 2014-2016	1	0	0	0	1	1	1	0	0
Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych (CEIDG) na 100 mieszkańców	2017	1	1	0	1	1	0	0	0	1
	Dynamika 2015-2017	1	0	0	1	1	1	0	1	1
Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych (CEIDG) na 100 mieszkańców	2017	1	0	1	0	1	1	0	1	1
	Dynamika 2015-2017	1	1	1	0	1	1	0	0	0
Liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych (CEIDG) na 100 mieszkańców	2017	1	1	0	1	0	1	0	0	0
	Dynamika 2015-2017	1	1	1	1	0	0	0	0	0

Średni okres działalności podmiotu gospodarczego (CEIDG) do czasu wykreślenia	2017	1	1	1	0	1	0	0	0	0
Suma		9	7	4	9	10	7	6	2	8

Źródło: Opracowanie własne

Pod względem sfery środowiskowej najbardziej zdegradowane jest sołectwo Niwiska (4 wskaźniki), Hucina (3) i Kosowy (3).

Tabela 34. Porównanie wskaźników w sferze środowiskowej (1-degradacja, 0-brak degradacji)

Wskaźnik		Hucina	Hucisko	Kosowy	Leszcze	Niwiska	Przyłęk	Siedlanka	Trzeźń	Zapole
Masa wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców	2017	1	0	1	0	1	0	0	1	0
	Dynamika 2015-2017	0	1	0	1	1	1	0	1	0
Powierzchnia wyrobów azbestowych pozostałych do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 powierzchni sołectwa	2017	1	0	1	0	1	0	1	1	1
	Dynamika 2015-2017	1	1	1	1	1	0	0	1	1
Suma		3	2	3	2	4	1	1	4	2

Źródło: Opracowanie własne

Podsumowując, najwięcej wskaźników o wartościach gorszych niż wartość dla gminy odnotowano dla sołectw Niwiska (45), Hucina (41), Hucisko (35), Leszcze (34) i Zapole (32).

Tabela 35. Wskazanie degradacji w poszczególnych sferach i łącznie we wszystkich sferach

Sołectwa	Sfera społeczna	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	WSZYSTKIE SFERY
Hucina	21	3	5	9	3	41
Hucisko	18	2	6	7	2	35
Kosowy	12	2	5	4	3	26
Leszcze	20	1	2	9	2	34
Niwiska	26	2	3	10	4	45
Przyłęk	17	2	1	7	1	28
Siedlanka	10	2	5	6	1	24
Trzeźń	10	1	5	2	4	22
Zapole	16	1	5	8	2	32

Źródło: Opracowanie własne

W związku z opisaną wyżej metodą delimitacji za obszar zdegradowany przyjęto 4 sołectwa: Hucinę, Hucisko, Leszcze i Niwiska. Sołectwo Zapole, mimo dużej liczby wskaźników o wartościach gorszych niż dla gminy, nie zaliczono do obszaru zdegradowanego, gdyż nie spełnia warunku sfery społecznej.

Rysunek 48. Mapa obszaru zdegradowanego

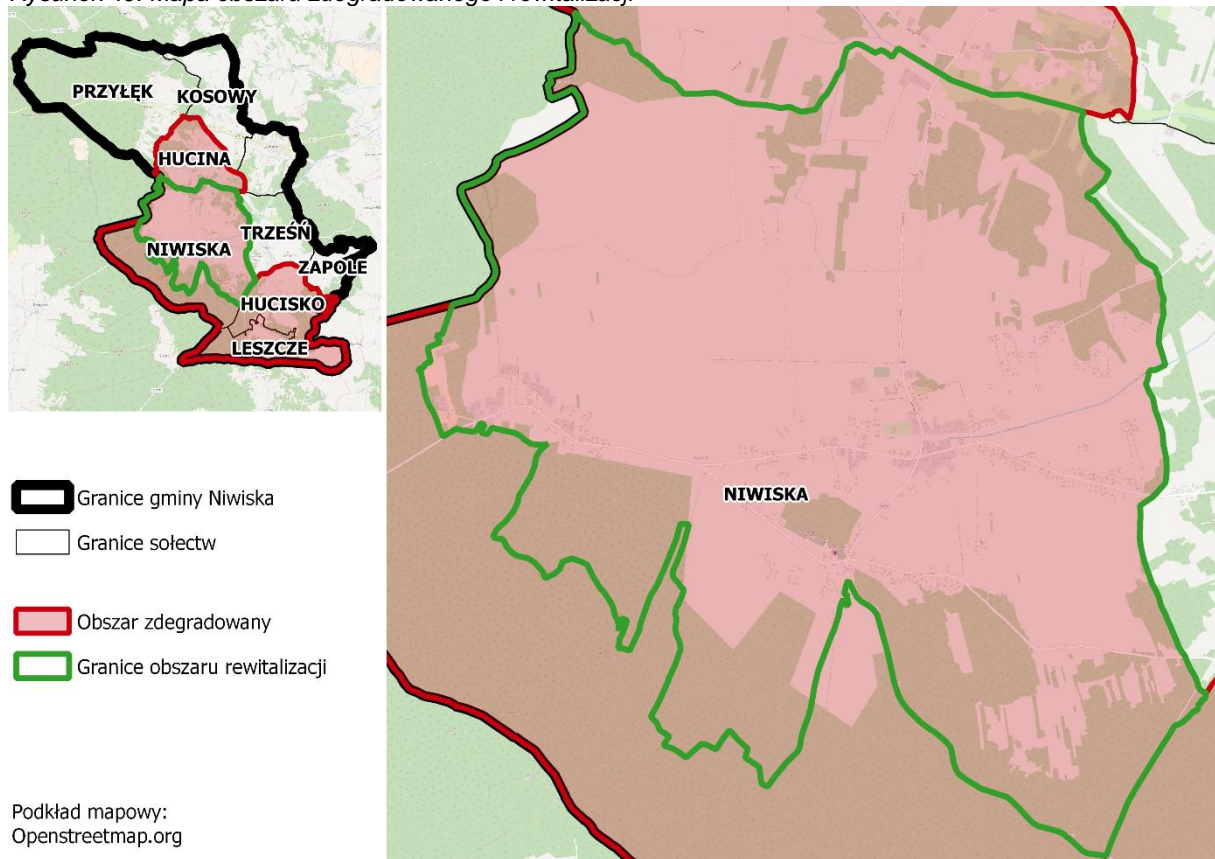

Źródło: Opracowanie własne, podkład mapowy: © Openstreetmap.org

Obszar zdegradowany zasięgiem obejmuje 2746 mieszkańców (44,63% mieszkańców gminy) a powierzchnia jest równa 45,61 km² (48,18% powierzchni gminy). Z uwagi na warunki określone ustawą o rewitalizacji (maksymalnie obszar rewitalizacji może obejmować 20% powierzchni gminy i być zamieszkały przez 30% mieszkańców gminy) w pierwszym kroku jako obszar rewitalizacji wybrano sołectwo o największej liczbie wskaźników o wartościach gorszych niż wartości dla gminy, zarówno w sferze społecznej jak i zliczając sumę wskaźników ze wszystkich sfer. Było to sołectwo Niwiska. Sołectwo to charakteryzuje się jednak dużą powierzchnią (23,82 km²), która stanowi 25,16% powierzchni gminy i tym samym nie spełnia warunków ustawowych. W związku z tym z planowanego obszaru rewitalizacji wyłączono tereny leśne, obejmujące południową i zachodnią część sołectwa. Podziału dokonano zgodnie z przebiegiem działek ewidencyjnych.

Obszar rewitalizacji obejmuje 15,97 km², co stanowi 16,87% powierzchni gminy Niwiska. Zamieszkuje go 1579 osób, czyli 25,66% mieszkańców gminy Niwiska. Szczegółowa charakterystyka obszaru rewitalizacji zawarta jest w rozdziale poświęconym diagnozie pogłębionej.

Rysunek 49. Mapa obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne, podkład mapowy: © Openstreetmap.org

Wskaźniki referencyjne

Zgodnie z instrukcją przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, wyznaczony obszar rewitalizacji powinien charakteryzować się również gorszymi wskaźnikami od zawartych w instrukcji wartości referencyjnych obliczonych dla województwa podkarpackiego. Należało wykazać, że wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się minimum 4 wskaźnikami z kategorii: Demografia, Rynek pracy, Pomoc społeczna, Edukacja, Podmioty gospodarcze, Bezpieczeństwo publiczne, Uwarunkowania przestrzenne, Integracja społeczna, Ochrona środowiska, których wartości są niższe niż od wartości referencyjnych dla województwa podkarpackiego, przy założeniu maksymalnie 1 wskaźnika z jednej kategorii.

Poniższa tabela przedstawia zestawianie wyników wskaźników dla obszaru rewitalizacji ze wskaźnikami referencyjnymi dla województwa podkarpackiego. Obszar rewitalizacji w gminie Niwiska spełnia warunek wyżej opisany warunek w następujących kategoriach: pomoc społeczna, podmioty gospodarcze, uwarunkowania przestrzenne oraz integracja społeczna, rynek pracy, edukacja oraz Uwarunkowania przestrzenne. Obszar rewitalizacji kwalifikuje się, zatem do wsparcia w ramach RPO WP 2014-2020.

Uzasadnienie wskaźników referencyjnych:

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania – Wskaźnik został wybrany ze względu na szczególnie kryzysową sytuację dotyczącą liczby osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w porównaniu ze wskaźnikiem dla Województwa Podkarpackiego (prawie dwukrotnie wyższa). Wskaźnik informuje o natężeniu problemów społecznych wynikających z ubóstwa, wykluczenia społecznego, bezdomności, bezrobocia, czy innych kwestii kształtujących trudną sytuację życiową. Gmina planuje działania wspierające finansowo i niematerialnie, tak aby długotrwale zaktywizować tę grupę mieszkańców, tym samym zmniejszając liczbę osób korzystających z pomocy społecznej.

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (obszar wiejski) - wskaźnik został wybrany ze względu na szczególną istotność sfery gospodarczej gminy stanowiącej o jej potencjale rozwojowym. Wskaźnik wykazuje niższe wartości od tej dla Województwa Podkarpackiego, dlatego też działania w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych, nieznajdujących zatrudnienia w swoim zawodzie będą nakierowane na zakładanie własnej działalności gospodarczej. Jednocześnie, wszelkie działania rewitalizacyjne przyczynią się do poprawy atrakcyjności gminy dla potencjalnych przedsiębiorców, którzy będą zainteresowani lokowaniem działalności na terenie obszaru rewitalizacji, zapewniając tym samym miejsca pracy mieszkańcom.

Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych – wskaźnik ten jest istotny gdyż wiek budynków świadczy bardzo często o ich stanie technicznym oraz o rozwoju nowego budownictwa mieszkalnego. To z kolei przekłada się na atrakcyjność życia. Stare budynki bardzo często wyposażone są w stratą infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. Dlatego też identyfikacja tego problemu jest bardzo istotna z punktu widzenia wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania – wskaźnik ten jest niezwykle istotny z uwagi na to, iż świadczy o poziomie rozwoju kapitału społecznego, tzn. niska wartość wskaźnika świadczy o znacznej bierności społeczeństwa. Dodatkowo może to świadczyć o braku przestrzeni do działalności ww. organizacji. Dlatego też identyfikacja tego problemu oraz realizacja działań zmierzających do jego zniwelowania jest bardzo istotna z punktu widzenia wyprowadzania obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Tabela 36. Zestawianie wyników wskaźników dla obszaru rewitalizacji ze wskaźnikami referencyjnymi dla województwa podkarpackiego

	Kategoria: Pomoc społeczna	Kategoria: Podmioty gospodarcze	Kategoria: Uwarunkowania przestrzenne	Kategoria: integracja społeczna
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (obszar wiejski)	Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania
Obszar rewitalizacji	12,86 (2014 r.)	5,1 (2014 r.)	96,73% (2011 r.)	0,25 (2013 r.)
Wskaźnik referencyjny				
Województwo Podkarpackie	6,1 (2014 r.)	5,5 (2014 r.)	76,36% (2011 r.)	0,33 (2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska, GUS BDL, UG Niwiska.

I.9. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

I.9.1. Sfera społeczna

Na obszarze rewitalizacji w okresie ostatnich 3 lat liczba ludności systematycznie malała, w przeciwieństwie do tendencji panującej na obszarze rewitalizacji oraz w całej gminie. W 2017 r. obszar rewitalizacji zamieszkiwało 1579 osób, czyli 25,66% mieszkańców gminy.

Tabela 37. Liczba ludności na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba ludności w 2015 r.	Liczba ludności w 2016 r.	Liczba ludności w 2017 r.	Odsetek ludności gminy w 2017 r.	Dynamika zmian liczby ludności między 2015 a 2017 r.
Obszar rewitalizacji	1592	1589	1579	25,66%	99,18
Obszar zdegradowany	2735	2738	2746	44,63%	100,40
GMINA	6103	6138	6153	100,00%	100,82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

W 2017 r. odsetek ludności w wieku produkcyjnym na obszarze rewitalizacji (62,82%) był większy niż na obszarze zdegradowanym (62,35%) i w gminie Niwiska (62,60%). Jeśli chodzi o odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (20,52%) to był on większy niż na obszarze zdegradowanym (20,07%) ale mniejszy niż w gminie (21,21%), natomiast odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym był mniejszy niż na obszarze zdegradowanym (17,44%), ale większy niż w gminie (16,20%).

Z uwagi na zmiany ustawowe dotyczące wieku emerytalnego, w każdej jednostce wskaźnik obciążenia demograficznego znacznie wzrósł między 2016 i 2017 r. W roku 2017 wartość tego wskaźnika na obszarze rewitalizacji (26,11) była większa niż w całej gminie (25,87), ale mniejsza niż na obszarze zdegradowanym (27,98). Analizując dynamikę zmian wartości tego wskaźnika, najszybciej stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym rósł właśnie na obszarze rewitalizacji.

Tabela 38. Odsetek liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych w 2017 r. oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2015-2017 na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska

Obszar	Odsetek ludności w wieku przed-produkcyjnym w 2017 r.	Odsetek ludności w wieku produkcyjnym w 2017 r.	Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w 2017 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2015 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2016 r.	Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika obciążenia demograficznego między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	20,52%	62,82%	16,40%	14,99	16,27	26,11	174,17
Obszar zdegradowany	20,07%	62,35%	17,44%	16,64	17,80	27,98	168,15
GMINA	21,21%	62,60%	16,20%	15,56	16,82	25,87	166,27

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Pod względem zjawiska bezrobocia obszar rewitalizacji wypada gorzej niż cała gmina, ale lepiej niż obszar zdegradowany. W 2017 r. na 100 mieszkańców przypadało 3,61 osób bezrobotnych, 1,52 osoby bezrobotnej długotrwale i 1,90 osoby bezrobotnej bez wykształcenia średniego. Również pod względem dynamik zmian wartości tych wskaźników obszar rewitalizacji plasuje się pośrodku.

Tabela 39. Liczba osób bezrobotnych ogółem, bezrobotnych długotrwale oraz bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 100 mieszkańców w latach 2015-2017 na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska

Obszar	Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego w przeliczeniu na 100 mieszkańców			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	5,03	3,90	3,61	71,84	1,76	1,70	1,52	86,42	2,58	2,08	1,90	73,77
Obszar zdegradowany	5,12	4,02	3,79	73,99	1,97	1,83	1,64	83,00	2,63	2,05	1,97	74,70
GMINA	4,59	3,78	3,06	66,60	1,44	1,56	1,25	86,79	2,44	2,00	1,64	67,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kolbuszowej.

W 2017 r. na obszarze rewitalizacji ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 5,13 osób na 100 mieszkańców, co jest wartością mniejszą niż dla obszaru zdegradowanego (6,30) i nieco większą niż dla gminy (5,10). W latach 2015 i 2016 wartości tego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była najmniejsza z analizowanych tu jednostek przestrzennych. Wartości wskaźników dla wszystkich tych jednostek z roku na rok spadały, jednak w najmniejszym tempie na obszarze rewitalizacji (dynamika zmian równa 74,24).

Tabela 40. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	6,91	5,73	5,13	74,24
Obszar zdegradowany	8,96	7,63	6,30	70,33
GMINA	7,37	6,29	5,10	69,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

Przeanalizowano również liczbę korzystających z pomocy społecznej z powodów niepełnosprawności, ubóstwa oraz bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W przypadku wszystkich tych powodów liczba osób pobierających świadczenia w przeliczeniu na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji była większa niż w gminie, ale mniejsza niż na obszarze zdegradowanym. W 2017 r. z tytułu niepełnosprawności na obszarze rewitalizacji świadczenia pobierało 1,58 osób na 100 mieszkańców, z tytułu ubóstwa 0,57 osób na 100 mieszkańców, a z tytułu bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego 1,27. Pozytywnym aspektem na obszarze rewitalizacji jest dynamika zmian wartości wskaźników liczby osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności oraz bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego na 100 mieszkańców – wartości wskaźników malały szybciej niż na obszarze zdegradowanym i w całej gminie.

Tabela 41. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na najczęstsze powody w przeliczeniu na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Niepełnosprawność				Ubóstwo				Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	1,82	1,70	1,58	86,92	0,63	0,38	0,57	90,74	2,20	2,01	1,27	57,61
Obszar zdegradowany	2,12	2,15	1,89	89,30	0,77	0,55	0,80	104,34	2,34	2,23	1,42	60,69
GMINA	1,92	1,73	1,53	79,69	0,56	0,28	0,39	70,01	1,98	1,84	1,20	60,66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

W 2017 r. na obszarze rewitalizacji złożono 5,95 wniosków na pierwsze dziecko w programie Rodzina 500+ w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Świadczenie na pierwsze dziecko jest przyznawane w przypadku spełniania określonych warunków dochodowych. Wartość ta była mniejsza niż dla obszaru

zdegradowanego (6,55) czy gminy (6,48). W porównaniu do 2016 r. kiedy świadczenia przyznano po raz pierwszy, wartość ta spadła (dynamika zmian równa 87,59) w większym stopniu niż w gminie (92,56) czy na obszarze zdegradowanym (93,44).

Tabela 42. Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2016-2017

Sołectwa	Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2016 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	6,80	5,95	87,59
Obszar zdegradowany	7,01	6,55	93,44
GMINA	7,01	6,48	92,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska

Obszar rewitalizacji w Niwiskach charakteryzuje się wysokim wskaźnikiem przestępczości. Wśród ostatnich 3 lat, jedynie w 2016 r. wskaźnik liczby przestępstw na 100 mieszkańców nie był najwyższy (0,69) spośród analizowanych jednostek przestrzennych (wyższy był ogółem w gminie – 0,78). W 2017 r. na obszarze rewitalizacji liczba przestępstw na 100 mieszkańców wynosiła 0,63, na obszarze zdegradowanym 0,55, a ogółem w gminie 0,42. Jeśli chodzi o dynamikę zmiany wartości wskaźnika (spadek) to na obszarze zdegradowanym była szybsza niż w gminie, ale wolniejsza niż na obszarze zdegradowanym.

Tabela 43. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2016-2017

Obszar	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	0,82	0,69	0,63	77,56
Obszar zdegradowany	0,73	0,58	0,55	74,70
GMINA	0,51	0,78	0,42	83,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Niwiskach.

Jeśli chodzi o najczęstsze rodzaje popełnianych przestępstw na terenie gminy Niwiska, czyli kradzież, kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości oraz znęcanie nad rodziną, to na obszarze rewitalizacji, podobnie jak w gminie, najpowszechniejsze było kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości. W 2017 r. na 100 mieszkańców odnotowano 0,19 przypadków takich przestępstw, czyli więcej niż na obszarze zdegradowanym (0,15) i w gminie (0,13). W poprzednich latach wartości ulegały wahaniom. W 2015 i 2017 r. na obszarze rewitalizacji odnotowano również dużo więcej przypadków kradzieży (0,25 na 100 mieszkańców w 2015 r. i 0,06 w 2017 r.) niż w gminie i na obszarze zdegradowanym. Obszar rewitalizacji natomiast wypada pozytywnie pod względem liczby przestępstw – znęcań nad rodziną. W ostatnich 3 latach przypadki odnotowano jedynie w 2016 r., w przeciwieństwie do całego obszaru gminy czy obszaru zdegradowanego.

Tabela 44. Liczba najczęstszych rodzajów przestępstw na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2016-2017

Obszar	Kradzież				Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości				Znęcanie nad rodziną			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	0,25	0,06	0,06	25,2 1	0,13	0,06	0,19	151,23	0,00	0,06	0,00	-
Obszar zdegradowany	0,18	0,11	0,04	19,9 2	0,15	0,04	0,15	99,6 0	0,11	0,04	0,04	33,2 0
GMINA	0,08	0,11	0,02	19,8 4	0,11	0,18	0,13	113,36	0,11	0,08	0,05	42,5 1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Policji w Niwiskach.

Z ostatnim z wymienianych wyżej rodzajów przestępstw związana jest procedura Niebieskich Kart. Są one zakładane w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Jedynie w 2016 r. liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców dla obszaru rewitalizacji była wyższa niż na obszarze zdegradowanym i w gminie. W roku 2015 i 2017 wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji była najmniejsza spośród analizowanych jednostek przestrzennych. W 2017 r. w stosunku do roku 2015 r. wartość wskaźnika w bardzo niewielkim stopniu wzrosła.

Tabela 45. Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba Niebieskich Kart w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	0,19	0,44	0,19	100,82
Obszar zdegradowany	0,29	0,33	0,33	113,79
GMINA	0,34	0,28	0,28	80,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Niwiska.

Gminny Ośrodek Kultury znajduje się na terenie obszaru rewitalizacji. Bardzo dużo mieszkańców obszaru rewitalizacji uczęszcza tam na zajęcia dodatkowe. Między 2015 a 2016 r. znacznie rozszerzyła się oferta zajęć. Wpłynęło to na zwiększenie liczby uczestników. W 2015 r. 1,57 osób na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji uczestniczyło w zajęciach w GOKiB, w 2016 r. 5,92, a w 2017 r. 7,60. Wartości wskaźników dla obszaru zdegradowanego i całej gminy były znacznie niższe. Mieszkańcy Niwisk uczestniczyli w zajęciach szachowych, plastycznych, tanecznych, zumbi dorosłych, zumbi dla dzieci. W GOKiB działa również grupa kabaretowa składająca się wyłącznie z mieszkańców sołectwa Niwiska.

Tabela 46. Liczba uczestników zajęć Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba uczestników zajęć GOK w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba uczestników zajęć GOK w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba uczestników zajęć GOK w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	1,57	5,92	7,60	483,44
Obszar zdegradowany	0,15	0,15	0,15	100,00
GMINA	0,15	0,15	0,15	100,00

Obszar rewitalizacji	1,57	5,92	7,60	483,95
Obszar zdegradowany	0,99	3,65	4,48	453,73
GMINA	0,56	2,82	3,12	560,12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

W 2017 r. liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji wyniosła 12,92. Była to wartość większa niż na obszarze zdegradowanym, ale mniejsza niż ogółem w gminie Niwiska. W przeciwieństwie do obszaru zdegradowanego i całej gminy na obszarze rewitalizacji systematycznie spadała liczba czytelników biblioteki publicznej. Dynamika zmian wyniosła 93,92 (105,24 dla obszaru zdegradowanego i 107,55 dla gminy). W Bibliotece Publicznej prowadzono również zajęcia dodatkowe – uczęszczali na nie mieszkańcy jedynie 5 sołectw – w tym Niwisk (obszaru rewitalizacji) i Huciska (wchodzącego w skład obszaru zdegradowanego).

Tabela 47. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	13,76	12,59	12,92	93,92
Obszar zdegradowany	11,63	12,38	12,24	105,24
GMINA	12,24	13,03	13,16	107,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Pod względem aktualnej na 2017 r. listy organizacji pozarządowych, obszar rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego i całej gminy wypada źle. Na 100 mieszkańców przypada tam 0,25 organizacji pozarządowej, natomiast dla gminy wartość wskaźnika wynosi 0,44, a dla obszaru zdegradowanego 0,40. W sołectwie Niwiska, na terenie obszaru rewitalizacji działają: Ochotnicza Straż Pożarna, Uczniowski Klub Sportowy „Niwa”, Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Niwiska oraz drużyna harcerska.

Tabela 48. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w 2017 r.

Obszar	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2017 r.
Obszar rewitalizacji	0,25
Obszar zdegradowany	0,40
GMINA	0,44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

W 2014 r. podczas wyborów samorządowych, frekwencja na obszarze rewitalizacji wyniosła 51,94%, na obszarze zdegradowanym dużo więcej – 58,31%, natomiast na terenie całej gminy nieco mniej – 51,85%.

Tabela 49. Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w 2014 r.

Obszar	Frekwencja podczas wyborów samorządowych w 2014 r. [%]
Obszar rewitalizacji	51,94
Obszar zdegradowany (średnia z sołectw tworzących o. z.)	58,31
GMINA	51,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

1.9.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Obszar rewitalizacji stanowi centrum usługowe gminy. Zabudowa skupia się wzdłuż przecinających się dróg powiatowej (kierunek zachód-wschód) i gminnych. Na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się wiele budynków o charakterze usługowym (sklepy, ośrodek zdrowia, instytucje administracyjne, szkoły, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki, kościół). Jeśli chodzi o tereny zieleni, to jest to park o charakterze zabytkowym oraz cmentarz z zabytkową kaplicą. Na obrzeżach obszaru rewitalizacji znajdują się tereny leśne.

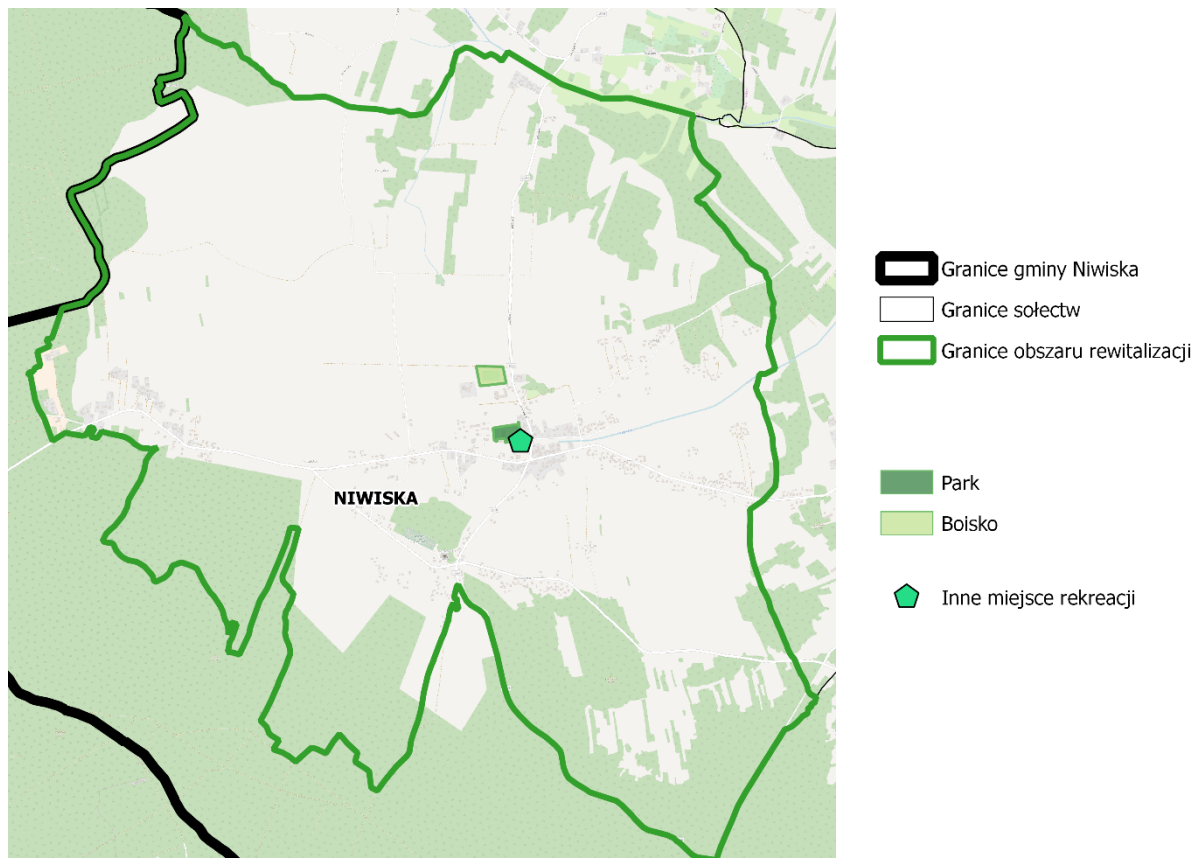
Na terenie obszaru rewitalizacji znajdują się 3 tereny przestrzeni publicznych. Są to: park, boisko oraz inne miejsce rekreacji położone tuż przy parku. Park jest terenem zieleni urządzonej o największej powierzchni w gminie (1,55 ha). Na terenie parku znajdują się zabytkowe zabudowania dworskie, w tym dwór, który jest siedzibą Gminnego Domu Kultury i Biblioteki oraz szkoły muzycznej. Trzy drzewa rosnące w parku mają status pomników przyrody. Inne miejsce rekreacji znajduje się tuż przy parku, sąsiadując z budynkiem Urzędu Gminy. Sumując obie powierzchnie, na 100 mieszkańców Niwisk przypada 0,12 ha parków i innych miejsc rekreacji, co porównując do wartości dla gminy (0,04) czy obszaru zdegradowanego (0,07) jest wartością dużą, jednak ocena ich stanu technicznego i ogólnej jakości jest gorsza niż średnia ocena dla gminy czy obszaru zdegradowanego (oba tereny oceniono na 3). Jeśli chodzi o boiska, to zarówno w gminie, na obszarze zdegradowanym i na obszarze rewitalizacji ich stan techniczny i ogólną jakość oceniono na 4, jednak pod względem powierzchni teren boiska w Niwiskach jest mały (0,15 ha na 100 mieszkańców, przy czym dla gminy wartość wskaźnika w 2017 r. wyniosła 0,20, a dla obszaru zdegradowanego 0,21).

Tabela 50. Powierzchnia i ocena przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w podziale na boiska i inne rodzaje przestrzeni publicznej – stan na 2017 r.

Obszar	Powierzchnia boisk na 100 mieszkańców (ha)	Ocena stanu technicznego i jakości boisk	Powierzchnia parków i innych miejsc rekreacyjnych (z wyjątkiem boisk) na 100 mieszkańców (ha)	Ocena stanu technicznego i jakości parków i innych miejsc rekreacji (z wyjątkiem boisk)
Obszar rewitalizacji	0,15	4	0,12	3
Obszar zdegradowany	0,21	4	0,07	3,5
GMINA	0,20	4	0,04	3,86

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska i oceny pracowników UG Niwiska.

Rysunek 50. Tereny przestrzeni publicznej na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy

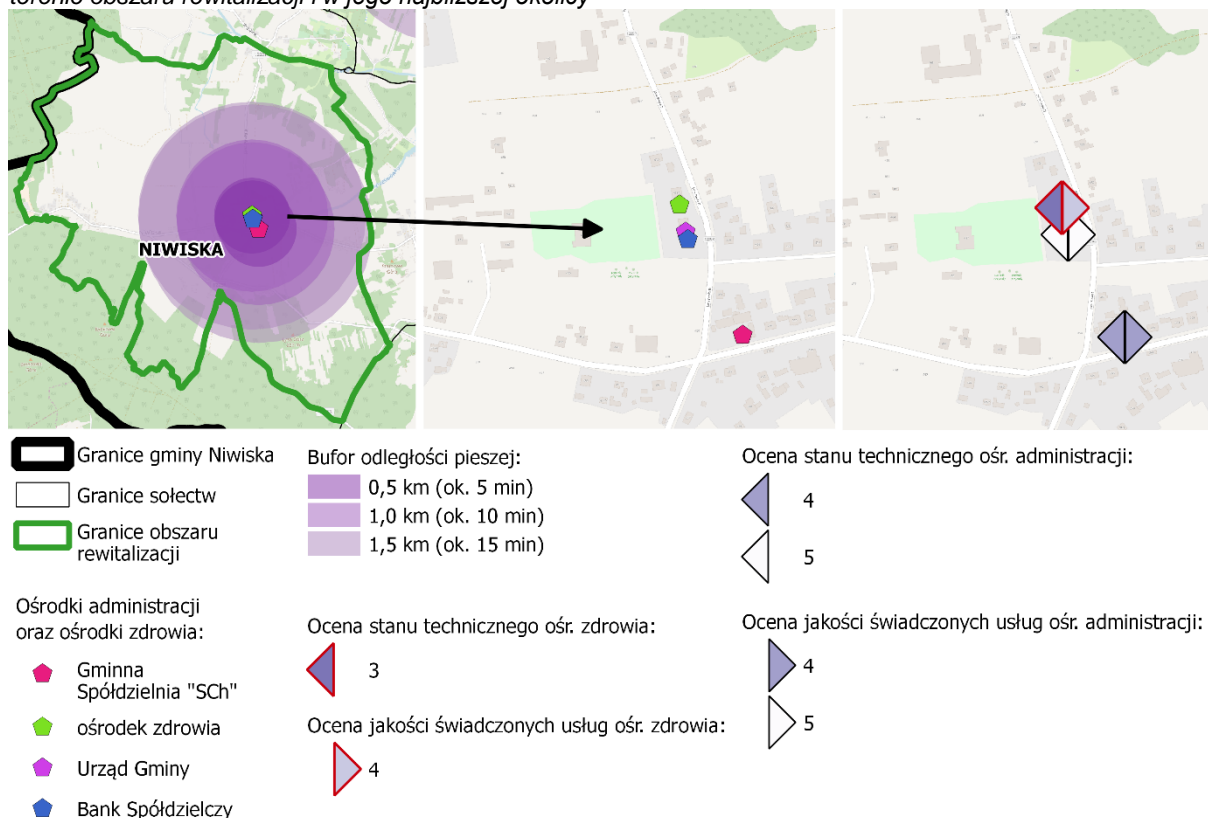
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Na terenie obszaru rewitalizacji znajdują się wszystkie podstawowe usługi administracji gminy Niwiska. Urząd Gminy i Bank Spółdzielczy ulokowane są w tym samym budynku, którego stan techniczny oceniony został na 5 (w skali 1-5, gdzie 1 oznacza ocenę najgorszą, a 5 najlepszą). Również jakość świadczenia usług zarówno przez Urząd Gminy jak i Bank Spółdzielczy oceniono na 5. Nieco gorsze oceny (4) przyznano Gminnej Spółdzielni „SCh” – pod względem stanu technicznego budynku oraz jakości świadczenia usług.

Z budynkiem Urzędu Gminy sąsiaduje budynek ośrodka zdrowia. Pod względem jakości świadczonych usług oceniono go na 4, natomiast stan techniczny budynku jest gorszy – oceniono go na 3.

Obszar, na którym znajdują się te budynki można nazwać centrum usługowym obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy. Jedynie mieszkańcy zachodniej części obszaru rewitalizacji mają utrudniony dostęp (daleką odległość) do ośrodków administracji i ośrodka zdrowia.

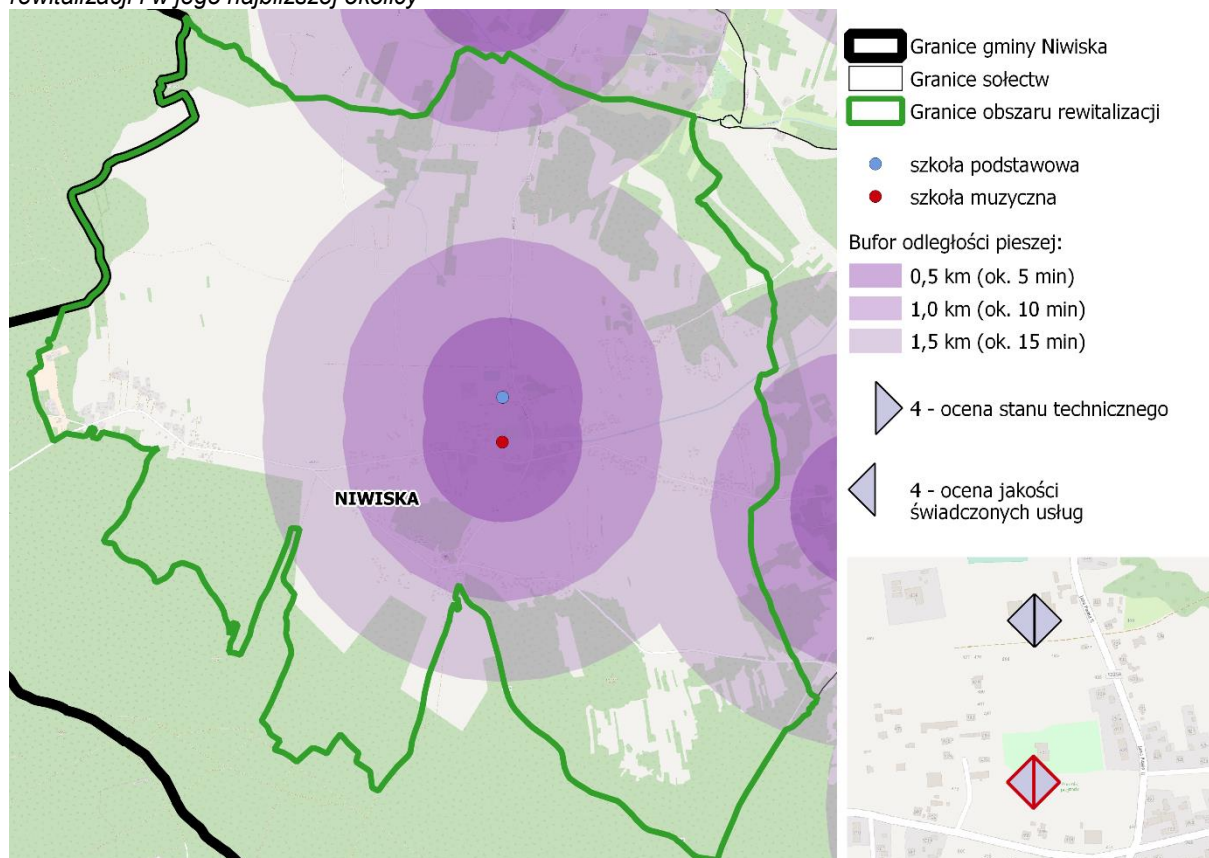
Rysunek 51. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego ośrodków administracji i ośrodka zdrowia na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Szkoła Podstawowa w Niwiskach mieści pod adresem Niwiska 465. Przy niej znajduje się boisko opisywane wyżej. W zabytkowym dworcu na terenie parku w Niwiskach siedzibę ma szkoła muzyczna. Szkoły znajdują się w centrum obszaru rewitalizacji i utrudniony dostęp do nich mają jedynie mieszkańcy zachodniej części obszaru. Ponadto z północnej części obszaru rewitalizacji blisko jest do szkoły w Hucisku, a z wschodniej do szkoły w Trześni. Obie szkoły oceniono zarówno pod względem stanu technicznego jak i jakości świadczonych usług na 4. Wyniki Egzaminu Szóstoklasisty w 2015 i 2016 r. dla szkoły w Niwiskach należały do najniższych w gminie. Również pod względem liczby komputerów z dostępem do Internetu przypadających na 1 ucznia szkoła w Niwiskach prezentowała jedną z najniższych wartości w gminie (0,20 w 2017 r.).

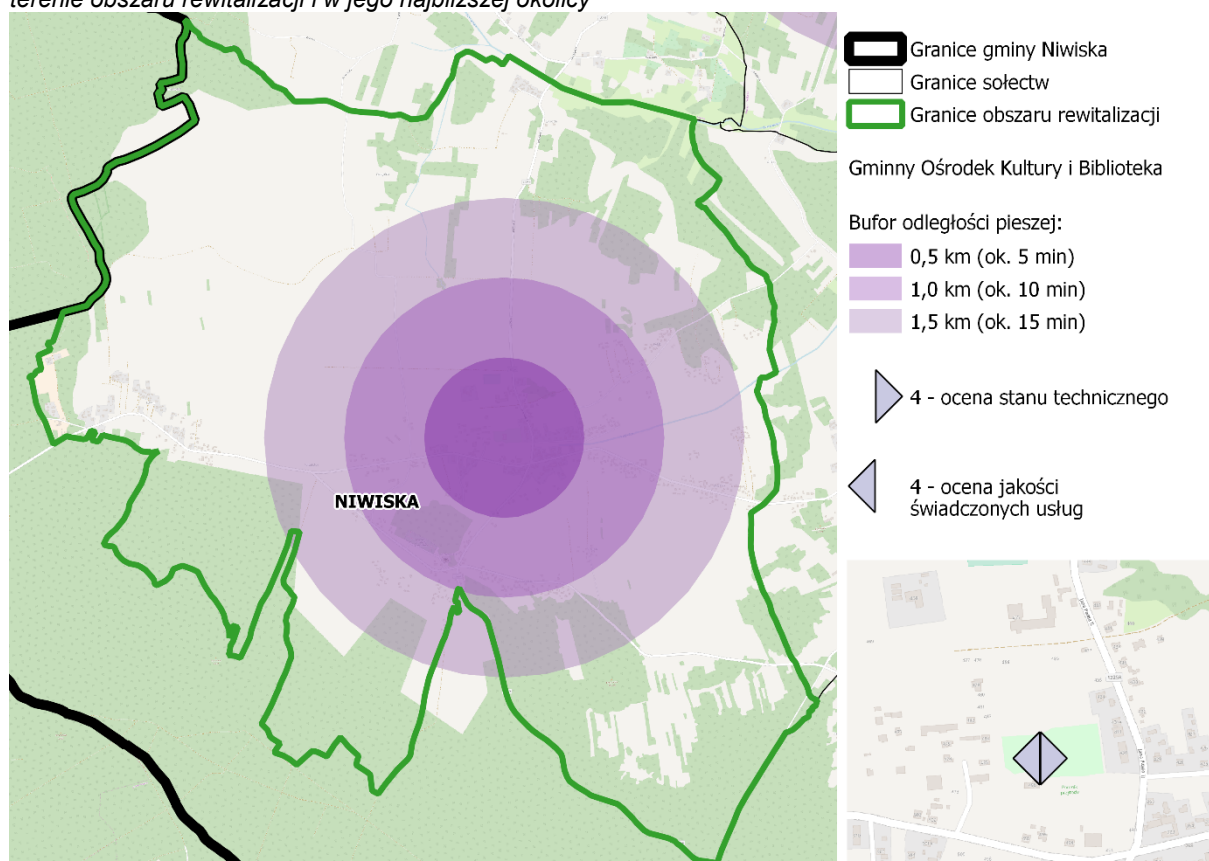
Rysunek 52. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego ośrodków szkół na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki mieści się w zabytkowym dworku na terenie parku. Poza filią biblioteki w Siedlance jest to jedyny ośrodek kultury w gminie. Stan techniczny dworku oceniono na 4, podobnie jak jakość usług świadczonych przez GOKiB. W obrębie 15 min dojścia pieszo (w linii prostej) znajduje się prawie cały zamieszkały teren obszaru rewitalizacji. Jedynie zachodnia i północna część obszaru rewitalizacji jest położona w znacznej odległości od GOKiB.

Rysunek 53. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Jeśli chodzi o remizę Ochotniczej Straży Pożarnej, to ta w Niwiskach wg oceny pracowników Urzędu Gminy Niwiska, charakteryzuje się jednym z najgorszych stanów technicznych w gminie (ocena 3). Jakość świadczonych usług oceniono na 4. Remiza OSP znajduje się w centrum obszaru rewitalizacji, niemalże naprzeciwko Gminnej Spółdzielni „Sch”.

Obszar rewitalizacji wyróżnia się na tle gminy czy obszaru zdegradowanego dużą liczbą pustostanów przypadających na 100 mieszkańców (0,70 w 2017 r., dla gminy wartość wskaźnika wynosiła 0,42, a dla obszaru zdegradowanego 0,58). Liczba pustostanów świadczy o degradacji przestrzennej, natomiast z drugiej strony może stanowić zaplecze dla realizacji przedsięwzięć (brak konieczności budowy nowego budynku, a jedynie modernizacja i remont istniejącego pustostanu).

Tabela 51. Liczba pustostanów na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w 2017 r.

Obszar	Liczba pustostanów na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	0,70
Obszar zdegradowany	0,58
GMINA	0,42

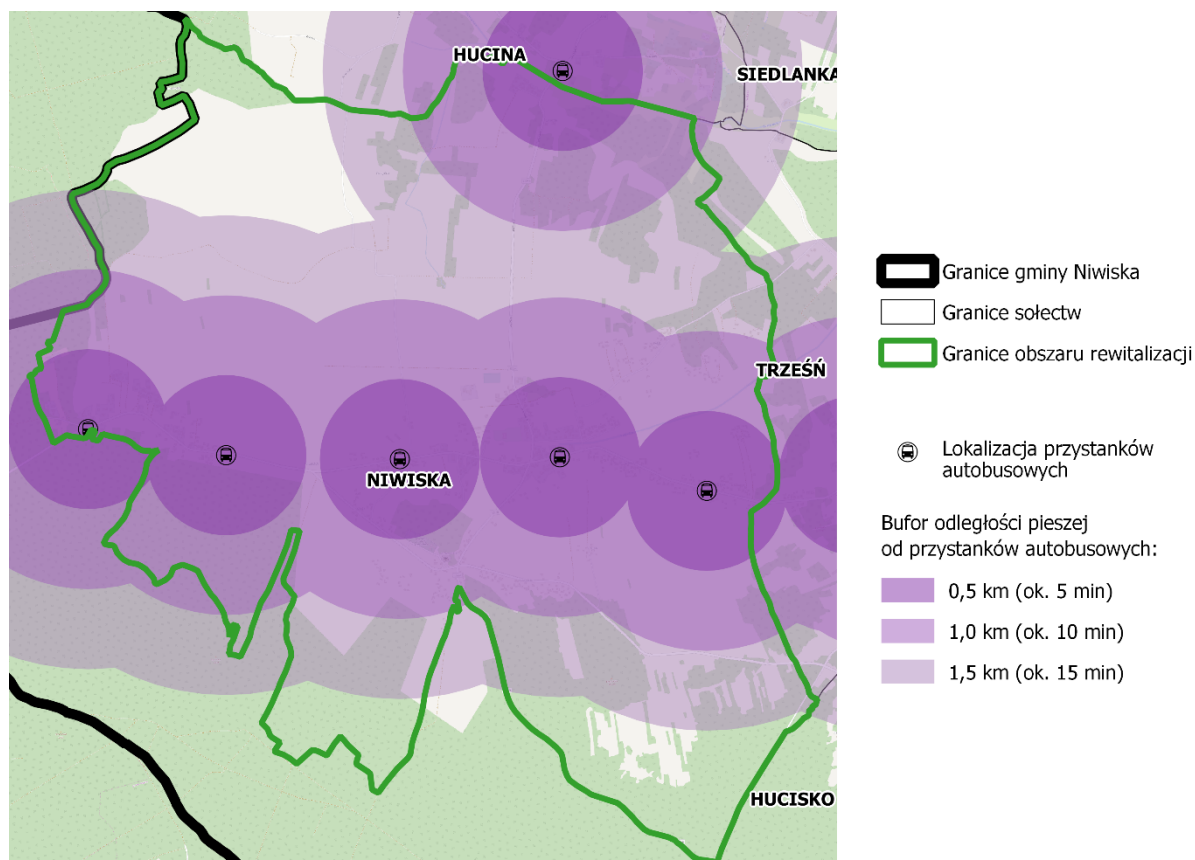
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Jako wymagający powstania pracownicy Urzędu Gminy określili znajdujący się na obszarze rewitalizacji chodnik od skrzyżowania drogi powiatowej z gminną w kierunku kościoła. Również drogi w sołectwie Niwiska wymagają remontu – są to drogi: Niwiska – Folsz, Niwiska k/Leśnictwa i Niwiska k/Zygmunta Potoki.

Zamieszkały teren obszaru rewitalizacji jest w bardzo dobrym stopniu obsługiwane przez komunikację publiczną. Przystanki autobusowe ułożone są wzdłuż drogi powiatowej. Mieszkańcy północnej

części obszaru rewitalizacji mają również blisko (do 15 min dojścia pieszego w linii prostej) do przystanku na terenie Huciny.

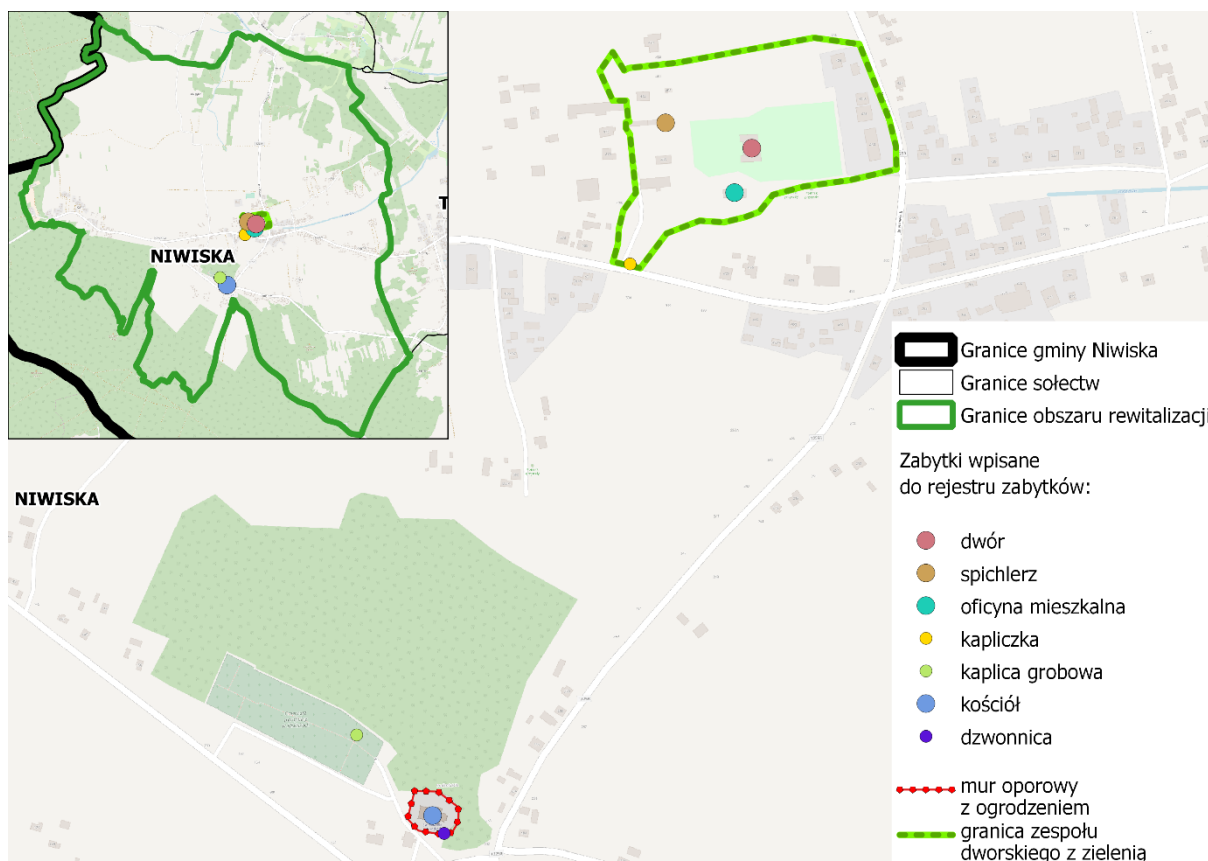
Rysunek 54. Przystanki komunikacji autobusowej na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

Jeśli chodzi o zabytki, to wszystkie znajdujące się w gminie, wpisane do rejestru zabytków, znajdują się na obszarze rewitalizacji. Są to: zespół dworski z ogrodem (w jego obrębie secesyjny dwór – aktualna siedziba GOKiB i szkoły muzycznej, oficyna mieszkalna, spichlerz oraz kapliczka), kościół p.w. Św. Mikołaja z dzwonnica i murem oporowym z ogrodzeniem oraz kaplica cmentarna.

Rysunek 55. Zabytki wpisane do rejestru zabytków – obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org.

I.9.3. Sfera techniczna

Jednym z czynników świadczących o stanie technicznym budynków jest rok ich budowy. Na obszarze rewitalizacji 95,43% budynków mieszkalnych zostało wybudowanych przed 1989 r. Jest to odsetek większy niż na obszarze zdegradowanym (92,12%) i terenie całej gminy (86,67%). Na obszarze rewitalizacji znajdują się również lokale mieszkalne własności gminy o bardzo małej w skali gminy powierzchni przypadającej na 1 mieszkańca (0,11 m²). W porównaniu, w Hucisku, wchodzącym w skład obszaru zdegradowanego również znajdują się lokale mieszkalne własności gminy, ale na 1 mieszkańca przypada 0,26 m²). W Niwiskach i Hucisku znajdują się także jedyne w gminie lokale komunalne. Są one ulokowane w budynkach murowanych i ich stan określa się jako dobry.

Tabela 52. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska – stan na 2017 r.

Obszar	Stosunek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. do ogółu budynków mieszkalnych [%]
Obszar rewitalizacji	95,43%
Obszar zdegradowany	92,12%
GMINA	86,67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

W wyniku przeprowadzonego w 2015 r. naboru do projektu w zakresie operacji dotyczących budowy mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii, służących do wytwarzania energii, w szczególności energii elektrycznej lub ciepłej, z przeznaczeniem na potrzeby własne w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju

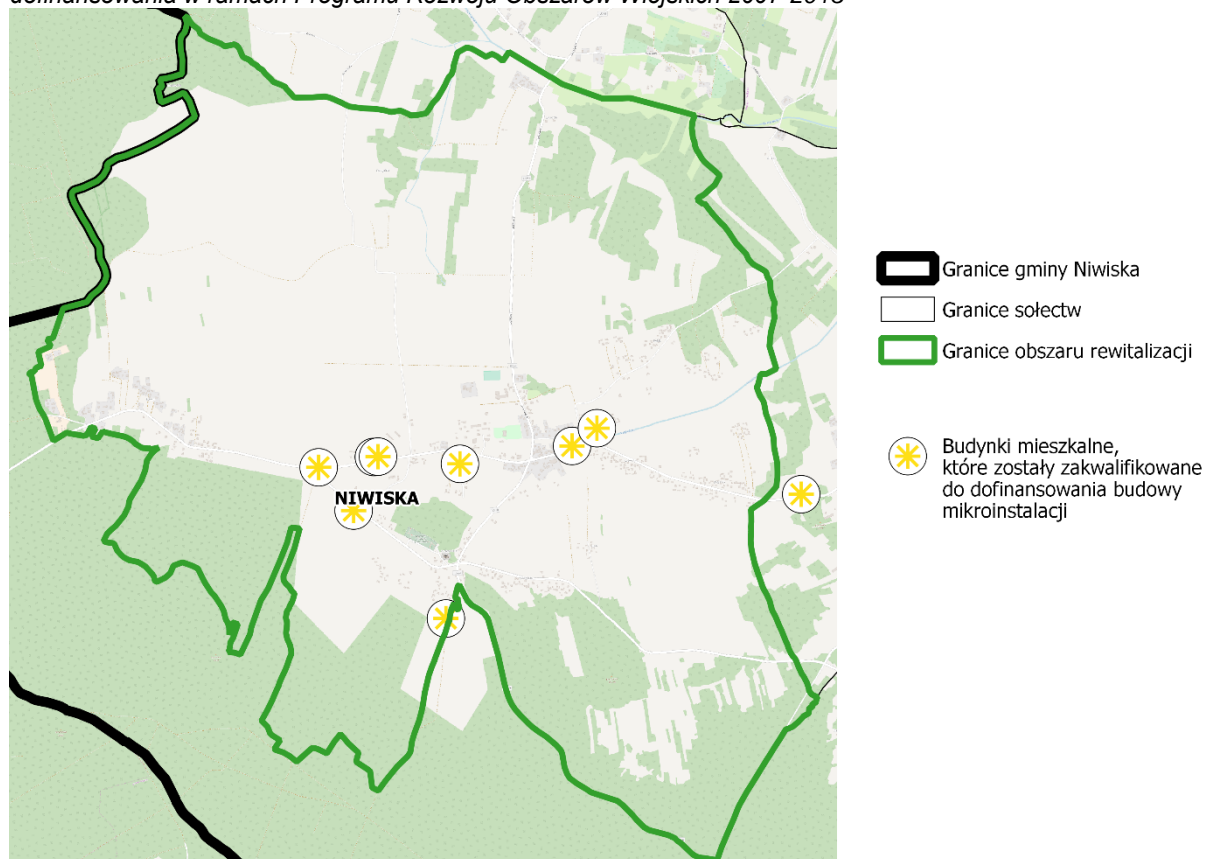
Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, zakwalifikowano 8 wniosków (0,50 na 100 mieszkańców) z obszaru rewitalizacji. Nieco więcej wniosków (0,51 na 100 mieszkańców) zakwalifikowano z obszaru zdegradowanego, natomiast o wiele mniej (0,38) z całej gminy.

Tabela 53. Liczba zakwalifikowanych wniosków na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w projekcie budowy mikroinstalacji OZE w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w zakresie operacji dotyczących budowy mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii, służących do wytwarzania energii, w szczególności energii elektrycznej lub ciepłej, z przeznaczeniem na potrzeby własne (2015 r.)

Obszar	Liczba zakwalifikowanych wniosków w projekcie budowy mikroinstalacji OZE	Liczba zakwalifikowanych wniosków w projekcie budowy mikroinstalacji OZE w przeliczeniu na 100 mieszkańców
Obszar rewitalizacji	8	0,50
Obszar zdegradowany	14	0,51
GMINA	23	0,38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Rysunek 56. Lokalizacja budynków, na/przy których znajdują się mikroinstalacje OZE, wybudowane w ramach dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org

Pod względem infrastruktury przesyłu wody i ścieków obszar rewitalizacji na tle gminy i obszaru zdegradowanego wypada najlepiej. Największa liczba budynków w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest podłączona zarówno do sieci wodociągowej (28,88 w 2017 r.) jak i kanalizacyjnej (23,75 w 2017 r.). Jednocześnie, o ile różnica pod względem sieci wodociągowej między obszarem rewitalizacji a obszarem zdegradowanym (28,40 w 2017 r.) i gminą (28,18) była niewielka, o tyle pod względem sieci kanalizacyjnej była znacząca (17,66 dla obszaru zdegradowanego i 20,54 dla terenu gminy). Również jeśli chodzi o dynamikę zmian, najlepsza była na obszarze rewitalizacji. Wszędzie – i w całej gminie, i na obszarze zdegradowanym i na obszarze rewitalizacji liczba budynków podłączonych do sieci

wodociągowej i kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w analizowanych trzech latach rosła, jednak tempo wzrostu najszybsze było na obszarze rewitalizacji.

Tabela 54. Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	28,14	28,45	28,88	102,62
Obszar zdegradowany	27,97	28,27	28,40	101,55
GMINA	27,84	28,01	28,18	101,23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Tabela 55. Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	22,49	23,16	23,75	105,61
Obszar zdegradowany	16,93	17,38	17,66	104,33
GMINA	19,81	20,15	20,54	103,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Pod względem podłączenia budynków do sieci gazowej, obszar rewitalizacji osiągał najmniejsze wartości wskaźników porównując do gminy i obszaru zdegradowanego. W 2017 r. na 100 mieszkańców 19,19 budynków na obszarze rewitalizacji było podłączonych do sieci gazowej. Na obszarze zdegradowanym wartość wskaźnika wynosiła 19,41, a na terenie całej gminy 19,58. Dynamika zmiany wartości wskaźnika od 2015 r. na obszarze rewitalizacji (100,82) była większa niż na obszarze zdegradowanym (100,73), ale mniejsza niż ogółem w gminie (101,03).

Tabela 56. Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017

Obszar	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w 2015 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w 2016 r.	Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w 2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	19,03	19,07	19,19	100,82
Obszar zdegradowany	19,27	19,28	19,41	100,73
GMINA	19,38	19,40	19,58	101,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

I.9.4. Sfera gospodarcza

Struktura gospodarcza (pod względem podmiotów gospodarki narodowej) obszaru rewitalizacji kształtowała się bardzo podobnie do struktury obszaru zdegradowanego czy gminy, tzn. najmniej podmiotów działało w sektorze rolnictwa, leśnictwa i rybactwa, następnie w przemyśle i budownictwie, a najwięcej w pozostałej działalności. Porównując jednak obszar rewitalizacji do obszaru zdegradowanego i gminy, w 2015 r. wyróżniał się on największym z tych jednostek przestrzennych odsetkiem podmiotów gospodarczych w sektorze przemysłu i budownictwa i najmniejszym odsetkiem

w sektorze pozostałej działalności. W 2016 r. stosunki te zmieniły się i odsetki dla obszaru rewitalizacji plasowały go po środku – między obszarem zdegradowanym, a gminą. Dla roku 2017 r. nie uzyskano danych.

Tabela 57. Struktura gospodarcza (struktura podmiotów gospodarki narodowej) wg sekcji PKD 2007 na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016

Obszar	2015 r.			2016 r.		
	Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność	Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
Obszar rewitalizacji	5,33%	42,67%	52,00%	4,88%	42,68%	52,44%
Obszar zdegradowany	6,30%	37,80%	55,91%	6,47%	38,13%	55,40%
GMINA	4,82%	42,12%	53,05%	4,45%	44,21%	51,34%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

Pod względem podmiotów REGON przeanalizowano lata 2014-2016, gdyż GUS nie udostępnił danych dla 2017 r. W 2016 r. na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji przypadało 5,16 podmiotów REGON, co było wartością większą niż dla obszaru zdegradowanego, ale mniejszą niż dla gminy. Jednocześnie dynamika wzrostu liczby podmiotów REGON na 100 mieszkańców od 2014 r. na obszarze zdegradowanym była znacznie niższa niż ogółem w gminie czy na obszarze zdegradowanym.

W gminie nie funkcjonowały w analizowanych latach podmioty REGON zatrudniające ponad 49 osób. Zarówno w gminie, na obszarze zdegradowanym, jak i na obszarze rewitalizacji prawie 95% wszystkich podmiotów stanowiły małe, zatrudniające od 1 do 9 osób. W 2016 r. liczba podmiotów REGON zatrudniających od 10 do 49 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji (0,31) była wyższa niż na obszarze zdegradowanym (0,26) i w gminie (0,23), natomiast liczba podmiotów REGON zatrudniających od 1 do 9 osób plasowała się na średnim poziomie (4,85) w stosunku do gminy (5,26) i obszaru zdegradowanego (4,82). Na obszarze rewitalizacji liczba podmiotów REGON zatrudniających od 1 do 9 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców rosła, ale w najwolniejszym tempie, porównując do gminy i obszaru zdegradowanego, (dynamika zmian wyniosła 102,74), zaś liczba podmiotów REGON zatrudniających od 10 do 49 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców spadała w najszybszym tempie (82,28).

Tabela 58. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016

Obszar	Liczba podmiotów REGON zatrudniających od 1 do 9 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba podmiotów REGON zatrudniających od 10 do 49 osób w przeliczeniu na 100 mieszkańców				Liczba podmiotów REGON ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców			
	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika	2014 r.	2015 r.	2016 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika
Obszar rewitalizacji	4,72	4,40	4,85	102,74	0,38	0,31	0,31	82,28	5,10	4,71	5,16	101,21
Obszar zdegradowany	4,19	4,39	4,82	115,03	0,29	0,26	0,26	86,92	4,49	4,64	5,08	113,19
GMINA	4,68	4,87	5,26	112,47	0,23	0,23	0,23	99,23	4,91	5,10	5,49	111,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

W 2017 r. na obszarze rewitalizacji aktywnych było 3,86 podmiotów na 100 mieszkańców. Była to wartość mniejsza niż dla gminy (4,03), ale większa niż dla obszaru zdegradowanego (3,53). Wartość wskaźnika z roku na rok rosła, jednak dynamika zmiany wartości wskaźnika (116,04) była mniejsza niż dla gminy (117,14) i obszaru zdegradowanego (113,66). Jeśli chodzi o liczbę nowopowstałych

podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców, to w 2017 r. na obszarze rewitalizacji było ich mniej (0,38) niż na obszarze zdegradowanym (0,55) i w gminie (0,57). Podobnie było w 2015 r. W przeciwieństwie do obszaru zdegradowanego wartość tego wskaźnika od 2015 r. lekko wzrosła. Pozytywnym aspektem jest mała liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. W 2017 r. było ich 0,25. Dla gminy wartość wskaźnika wyniosła 0,33, a dla obszaru zdegradowanego 0,44. Pozytywna jest również dynamika zmiany wartości tego wskaźnika od 2015 r. – spadał on w najszybszym tempie (dynamika zmian równa 50,41). Analizując jednak okres aktywności podmiotu gospodarczego do momentu wykreślenia, dla obszaru rewitalizacji był on najniższy (4,12 lat). Dla gminy było to 4,55 lat, a dla obszaru zdegradowanego 4,36.

Tabela 59. Liczba aktywnych, nowopowstałych i wykreślonych podmiotów gospodarczych z rejestru CEIDG na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska i dynamiki tych wskaźników w latach 2015-2017 oraz średni okres działalności podmiotów gospodarczych do momentu wykreślenia z rejestru

Obszar	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców				Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców				Liczba wykreślonych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców				Średni okres działalności do czasu wykreślenia (liczba lat)
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	
Obszar rewitalizacji	3,33	3,71	3,86	116,04	0,38	0,57	0,38	100,82	0,50	0,19	0,25	50,41	4,12
Obszar zdegradowany	3,11	3,43	3,53	113,66	0,66	0,55	0,55	83,00	0,44	0,22	0,44	99,60	4,36
GMINA	3,44	3,80	4,03	117,14	0,54	0,59	0,57	105,20	0,51	0,21	0,33	63,99	4,55

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEIDG.

I.9.5. Sfera środowiskowa

Jednym z problemów obszaru rewitalizacji jest wysoka masa i powierzchnia wyrobów azbestowych, zarówno w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jak i na powierzchnię jednostki przestrzennej. W 2017 r. na 100 mieszkańców przypadało 26 448,39 kg wyrobów azbestowych. Od 2015 r. podobnie jak na obszarze zdegradowanym i w gminie wartość ta spadała, jednak tempo spadku (dynamika zmian równa 96,87) było najwolniejsze spośród analizowanych jednostek przestrzennych. Jeśli chodzi o powierzchnię, to w 2017 r. na 100 m² obszaru rewitalizacji przypadało 0,29 m² wyrobów azbestowych. Również tempo spadku było najwolniejsze (97,37).

Tabela 60. Masa i powierzchnia wyrobów azbestowych na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017 r.

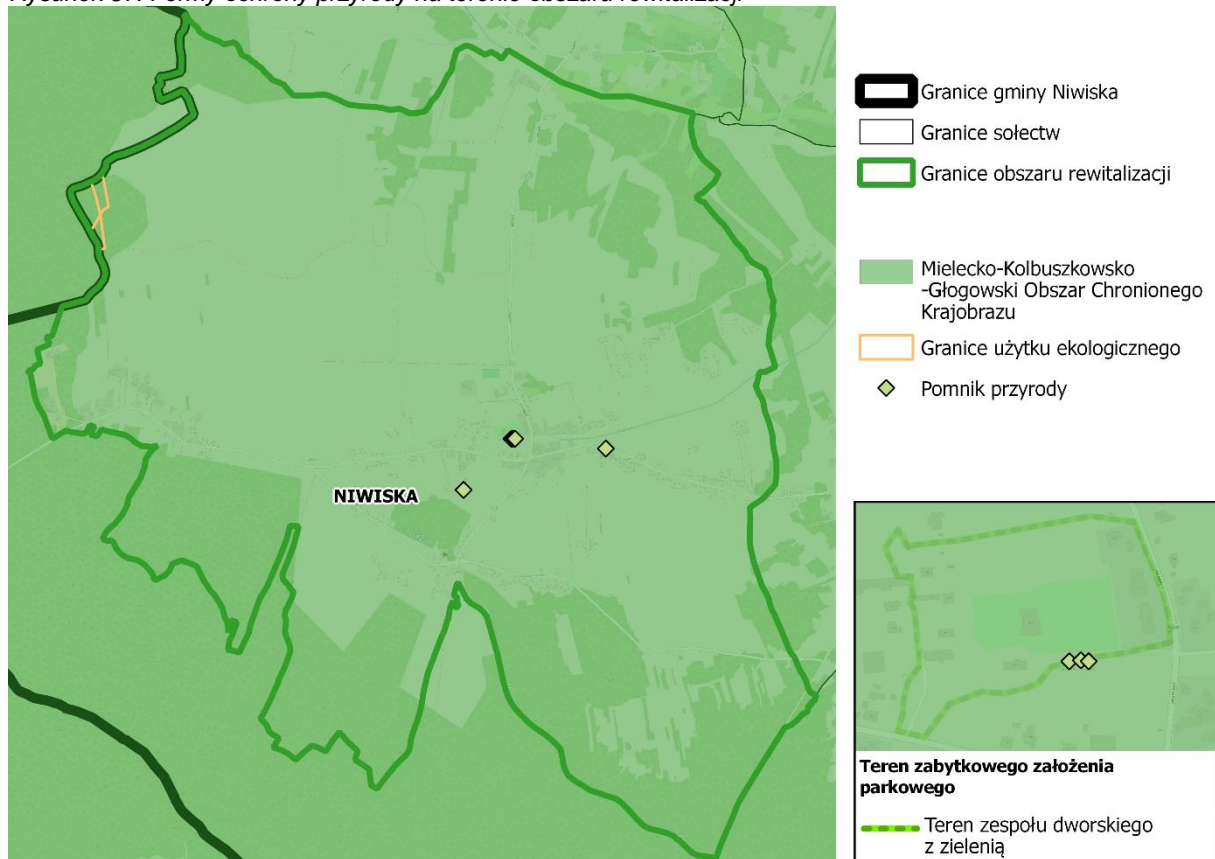
Obszar	Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 mieszkańców [kg]				Powierzchnia wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 100 m ² powierzchni sołectwa [m ²]			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	Dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 i 2017 r.
Obszar rewitalizacji	27303,39	27027,69	26448,39	96,87	0,30	0,30	0,29	97,37
Obszar zdegradowany	26077,51	25771,37	25139,11	96,40	0,10	0,10	0,10	97,36
GMINA	24540,39	23869,42	23021,37	93,81	0,11	0,10	0,10	94,76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska.

Podobnie jak w całej gminie na obszarze rewitalizacji nie występowało duże zanieczyszczenie środowiska. Jakość powietrza była dobra, z uwagi na oddalenie obszaru rewitalizacji od drogi wojewódzkiej na terenie gminy, nie odnotowano również znacznych przekroczeń stężeń azotu i benzenu, ani przekroczeń hałasu. Przez obszar rewitalizacji nie przepływa również żadna rzeka, a jedynie rowy melioracyjne. Nie występuje tu zagrożenie powodziowe.

Jeśli chodzi o formy ochrony przyrody, to cały obszar rewitalizacji leży w obrębie Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Przy zachodniej granicy obszaru rewitalizacji znajdują się 2 użytki ekologiczne, a w jego centrum 5 pomników przyrody. Wszystkie są drzewami. 3 z nich rosną na terenie zabytkowego parku podworskiego.

Rysunek 57. Formy ochrony przyrody na terenie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Geoserwisu GDOŚ, podkład mapowy: ©Openstreetmap.org

I.10. PROBLEMY I POTENCJAŁY OBSZARU REWITALIZACJI

Na podstawie powyższych analiz zidentyfikowano następujące **problemy** obszaru rewitalizacji:

- w sferze społecznej:
 - systematycznie zmniejszająca się liczba ludności,
 - wysokie tempo wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego,
 - wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ogółem oraz z powodu niepełnosprawności, ubóstwa,
 - wysoka dynamika wskaźnika dot. korzystania z pomocy społecznej ogółem oraz z powodu niepełnosprawności i ubóstwa
 - wysoki poziom bezrobocia oraz wysoka dynamika wskaźnika,
 - wysoki odsetek osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. bezrobotnych długotrwale oraz bez wykształcenia średniego i wysoka dynamika wskaźnika osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego,
 - wysoka poziom przestępczości,
 - rosnąca liczba założonych niebieskich kart,
 - brak aktywności mieszkańców i niski kapitał społeczny (niska frekwencja, mała liczba ngo w przeliczeniu na 100 mieszkańców),
 - niski wskaźnik czytelnictwa i uczestnictwa w zajęciach GOKiB,
 - spadek liczby czytelników.
- w sferze technicznej:

- mała względna liczba budynków, w stosunku do średniej gminnej, podłączonych do sieci gazowej oraz niska dynamika wskaźnika,
 - duża liczba budynków wybudowanych przed 1989 r.
- w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:
 - duża liczba pustostanów,
 - zły stan techniczny przestrzeni publicznej (park podworski),
 - niedostatek powierzchni rekreacyjnej
- w sferze środowiskowej:
 - masa i powierzchnia wyrobów azbestowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyższa niż średnia dla gminy.
- w sferze gospodarczej:
 - mała liczba podmiotów ogółem wpisanych do REGON na 100 mieszkańców.
 - niska dynamika wskaźnika liczba podmiotów ogółem wpisanych do REGON na 100 mieszkańców,
 - mała liczba podmiotów ogółem wpisanych do REGON na 100 mieszkańców,
 - niska dynamika wskaźnika liczba podmiotów ogółem wpisanych do REGON na 100 mieszkańców,
 - wpisanych do REGON na 100 mieszkańców,
 - niska dynamika wskaźnika liczba mikro podmiotów gospodarczych (zatrudniających od 1 do 9 osób) wpisanych do REGON na 100 mieszkańców,
 - niska w stosunku do gminy dynamika przyrostu mikro i małych podmiotów gospodarczych,
 - mała liczba w stosunku do gminy jednoosobowych działalności gospodarczych oraz mała liczba nowych w stosunku do gminy,
 - krótki okres działania jednoosobowych działalności gospodarczych w stosunku do gminy.

Na podstawie powyższych analiz zidentyfikowano następujące **potencjały** obszaru rewitalizacji:

- w sferze społecznej:
 - wysoki odsetek ludności w wieku produkcyjnym,
 - uczestnictwo w kulturze (zajęciach GOKiB),
 - sprawnie funkcjonujące koło gospodyń wiejskich,
 - sprawnie działająca szkoła muzyczna.
- w pozostałych sferach:
 - dobry dostęp do ośrodków usługowych (w tym zwłaszcza ośrodka zdrowia, GOKiB i szkoły),
 - turystyczny potencjał zabytków,
 - dostępność przestrzeni publicznej do zagospodarowania,

I.11. SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

Osiągnięcie wizji będzie możliwe, jeżeli gmina sprostą większości zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych nastąpiła w oparciu o przeprowadzoną diagnozę, w tym badania społeczne ilościowe i jakościowe oraz przeprowadzoną wizję lokalną. Zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne:

- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- Aktywizacja społeczna mieszkańców,
- Zmniejszenie skali ubóstwa i bezrobocia wśród mieszkańców,
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców,
- Zwiększenie poziomu integracji mieszkańców, w tym integracji międzypokoloniowej
- Pomoc osobom nieporadnym życiowo,
- Edukacja mieszkańców,
- Stworzenie miejsc do integracji mieszkańców,
- Uporządkowanie przestrzeni publicznych.

II. OPIS POWIĄZAŃ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY, W TYM STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY, STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Lokalny Program Rewitalizacji to jeden z podstawowych programów operacyjnych gminy. Planowane działania w ramach LPR powinny wpisywać się w rozwojową politykę prowadzoną przez Gminę oraz wizję, która przedstawia pożądany efekt całego procesu. Jednocześnie planowane działania rewitalizacyjne powinny być spójne z założeniami głównych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie.

Strategia Rozwoju Gminy Niwiska na lata 2014-2020

Strategia Rozwoju Gminy Niwiska to jeden z podstawowych dokumentów planowania rozwoju gminy. Dokument ten został przyjęty Uchwałą Nr XLIV/316/2014 Rady Gminy Niwiska z dnia 20 sierpnia 2014 r.

Strategia Rozwoju Gminy jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Niwiska. Implikuje ona przejście z obecnej sytuacji do pożądanego stanu wyrażonego w wizji rozwoju. Strategia Rozwoju Gminy Niwiska wskazuje na kluczowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców, dlatego też spójność LPR z tym dokumentem jest niezwykle ważna. W dokumencie została przeprowadzona analiza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, wykonano analizę SWOT, a także określono wizję i misję.

W strategii zostało wyznaczonych 8 celów strategicznych, które stanowią odzwierciedlenie celów rewitalizacji w LPR. Do celów strategicznych zostały przypisane cele operacyjne, a do celów operacyjnych zadania.

Określone cele strategiczne wskazują, iż priorytetem ro dla rozwoju gminy jest:

1. Rozwój przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych
2. Tworzenie warunków dla rozwoju osadnictwa
3. Edukacja
4. Kultura i sport
5. Turystyka
6. Aktywność społeczna
7. Bezpieczeństwo
8. System opieki zdrowotnej i pomocy społecznej

Powyższe zapisy są zgodne z celami LPR:

1. Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji
2. Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji

W poniższej tabeli znajduje się powiązanie celów strategicznych strategii z celami LPR.

Tabela 61. Opis powiązań celów strategicznych ze strategii rozwoju z celami LPR

Cele strategiczne strategii	Cele LPR
Rozwój przedsiębiorczości i inicjatyw gospodarczych	<p>Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji</p> <p>Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji</p>
Tworzenie warunków dla rozwoju osadnictwa	<p>Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji</p> <p>Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji</p>

Cele strategiczne strategii	Cele LPR
Edukacja	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji
Kultura i sport	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji
Turystyka	Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji
Aktywność społeczna	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji
Bezpieczeństwo	Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji
System opieki zdrowotnej i pomocy społecznej	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Cele w LPR są zbieżne z założeniami i zapisami Strategia Rozwoju Gminy Niwiska na lata 2014-2020 oraz stanowią ich uszczegółowienie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2019

Strategia to jeden z podstawowych dokumentów planowania rozwoju gminy. Dokument ten został przyjęty uchwałą Nr XXXVIII/256/2010 Rady Gminy Niwiska z dnia 29 marca 2010 r. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2019 jest wieloletnim dokumentem programowym. Dokument ten stanowi jeden z podstawowych instrumentów planowania gospodarczego i społecznego. Ma szczególne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców.

W ramach strategii zostały określone 4 cele strategiczne, które odpowiadają celom LPR. W poniższej tabeli znajduje się powiązanie celów strategicznych strategii z celami LPR.

Tabela 62. Opis powiązań celów strategicznych ze strategii rozwiązywania problemów społecznych z celami LPR

Cele strategiczne strategii	Cele LPR
Kształtowanie świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa zdolnego do rozwiązywania swoich problemów życiowych	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji
Zapewnienie kompleksowej opieki oraz wsparcia dzieciom i rodzicom z terenu gminy	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji
Profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji Wysoki poziom spójności i funkcjonalności

Cele strategiczne strategii	Cele LPR
	przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

Poprzez prowadzone w ramach GPR działania będzie prowadzona walka z wymienionymi w tym dokumencie patologiami. Rewitalizacja wpłynie zdecydowanie na sferę społeczną, gospodarczą, a przez to przyczyni się do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niwiska

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Niwiska określa funkcjonalno-przestrzenny rozwój gminy i wskazuje kierunki zagospodarowania w odniesieniu do obszaru gminy. Przyjęte Uchwałą nr XVII/125/00 Rady Gminy Niwiska z dnia 30 listopada 2000 r. studium określa strategiczne zamierzenia społeczno-gospodarcze:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Niwiska jest zbieżny z LPR ponieważ uwzględnia informacje o:

- przeznaczeniu terenów (np. pod budownictwo albo pod usługi),
- liniach rozgraniczających ulice, drogach publicznych,
- liniach zabudowy,
- granicach terenów chronionych (np. strefy ochrony konserwatorskiej),
- zasadach i warunkach podziału terenów na działki budowlane.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji, ochrony i rozwoju gminy oraz racjonalnego gospodarowania zasobami z uwzględnieniem konieczności zachowania przepisów urbanistycznych. GPR jest zbieżny z celami Studium określonymi w Rozdziale II.

III. OPIS WIZJI STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja przedstawia pożądany obraz rzeczywistości, który ma być osiągnięty poprzez realizację działań zapisanych w LPR. Jest ona opisem wizerunku obszaru rewitalizacji w przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja jest możliwie szczegółową „fotografią” stanu i sytuacji obszaru rewitalizacji w 2023 roku. Jest to koncepcja, która powinna być motywująca, sformułowana w sposób pozytywny, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań. Jest ukierunkowana prognostycznie, tak więc wskazuje generalny kierunek jej rozwoju.

Podsumowując, wizja stanowi wzorzec określający stan i tożsamość obszaru rewitalizacji po realizacji zapisów LPR.

Wizja obszaru rewitalizacji w Gminie Niwiska to:

Przeprowadzony proces rewitalizacji w gminie Niwiska znacznie poprawił warunki funkcjonowania mieszkańców obszaru. Dzięki podjęciu działań na rzecz integracji osób starszych i narażonych na wykluczenie społeczne wzrósł poziom integracji pomiędzy wszystkim mieszkańcami. Pobudzenie do działań i aktywności osób narażonych na wykluczenie społeczne spowodowało, iż osoby te chętnie angażują się w życie społeczne. Zrewitalizowany park podworski stał się centrum życia społeczno-kulturalnego gminy. Jest to miejsce tętniące życiem przez cały rok, a zwłaszcza w okresie letnim, kiedy to dzięki zaangażowaniu Koła Gospodyń Wiejskich oraz nauczycieli i uczniów ze szkoły muzycznej odbywają się koncerty oraz inne imprezy dla lokalnej społeczności.

Jednocześnie proces rewitalizacji doprowadził do wyeksponowania potencjału historyczno-turystycznego. Odnowione zostały najważniejsze zabytki.

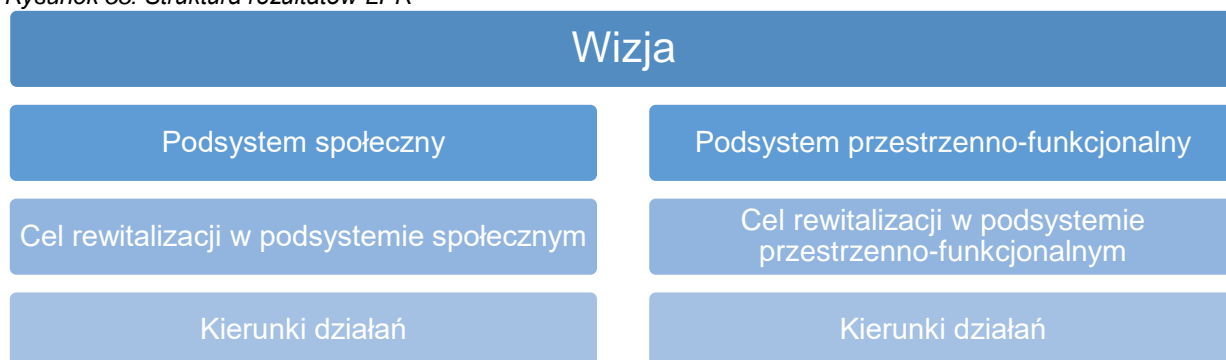
Tak więc, obszar rewitalizacji w Niwiskach. po przeprowadzonym procesie rewitalizacji to obszar wyrównanych szans.

Przedstawiona Wizja odnosi się do zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji. Odpowiada na problemy opisane w diagnozie oraz wskazane w pogłębionej analizie obszaru rewitalizacji. Jest odpowiedzią na to, jak mieszkańcy chcieliby widzieć Gminę po przeprowadzonych działaniach rewitalizacyjnych. Kluczowym zagadnieniem jest zniwelowanie zjawisk kryzysowych oraz wykorzystanie potencjału obszaru rewitalizacji w celu podniesienia jakości życia mieszkańców.

IV. CELE REWITALIZACJI ORAZ ODPOWIADAJĄCE IM KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCE ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

Wizja przedstawia pożądany stan obszarów rewitalizacji w przyszłości. Aby jego osiągnięcie było możliwe konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura rezultatów LPR.

Rysunek 58. Struktura rezultatów LPR

Interesariuszami LPR zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego,
- inni mieszkańcy Gminy Niwiska,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.

Cele rewitalizacji wskazują na rezultaty o kluczowym znaczeniu oraz długiej perspektywie czasowej. Ukierunkowują działania, których zadaniem jest wyprowadzanie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, a w rezultacie poprawy jego sytuacji, co w konsekwencji przekłada się na całą gminę. Uszczegółowieniem celów strategicznych są cele operacyjne i przypisane im kierunki działań.

Kierunki działań wskazują na sposób osiągnięcia celów strategicznych w zakresie przedsięwzięć właściwych dla wychodzenia z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji.

Kierunki działań odnoszą się do zidentyfikowanych na etapie diagnozy i jej pogłębienia problemów oraz potencjałów obszarów rewitalizacji. Skupiają się na priorytetach rewitalizacji, jakimi jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez zintegrowane działania w podsystemach: społecznym i przestrzenno-funkcjonalnym oraz gospodarczym.

Struktura celów przedstawiona jest w poniższej tabeli.

Tabela 63. Struktura celów i kierunków działań w LPR

Podsystem	Cele rewitalizacji	Kierunki działań
Spółeczny	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru	1. Aktywizacja lokalnej społeczności 2. Włączenie w życie lokalne osób narażonych na wykluczenie społeczne 3. Zwiększenie w życiu społecznym udziału osób starszych

	rewitalizacji	4. Przeciwdziałanie bezrobociu oraz jego skutkom 5. Zmniejszanie skutków dysproporcji społecznej 6. Pobudzanie integracji międzyludzkiej, w tym integracji międzypokoleniowej
Przestrzenno-funkcjonalny	Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	1. Uporządkowanie przestrzeni publicznej i zwiększanie poziomu ładu przestrzennego 2. Wykreowanie przestrzeni publicznej, która będzie pełniła centrum życia społeczno-kulturalnego gminy

Źródło: Opracowanie własne

V. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

V.1. OPIS PLANOWANYCH PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Realizacja celów możliwa będzie przede wszystkim poprzez wdrożenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze społecznym, a także przestrzenno-funkcjonalnym i gospodarczym. Lokalny Program Rewitalizacji zakłada realizację 8 przedsięwzięć, które przyczynią się w dużej mierze do zniwelowania negatywnych zjawisk społecznych zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji oraz dodatkowo przyczynią się do uporządkowania ładu przestrzennego i ożywienia gospodarczego. Realizacja przedsięwzięć zwiększy poziom integracji mieszkańców, w tym integracji międzypokoleniowej, zwiększy ich aktywność społeczną i zawodową, a także zwiększy poziom odpowiedzialności za dbałość o przestrzeń publiczną oraz za podejmowane przedsięwzięcia.

Tabela 64. Przedsięwzięcie podstawowe rewitalizacyjne nr 1

Tytuł	Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne
Lokalizacja	Park podworski w Niwiskach Dworek Hupki Budynek po Gimnazjum Publicznym
Podmiot realizujący	Gmina Niwiska
Potencjalni partnerzy	Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Niwiska Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki w Niwiskach
Powiązanie z problemami	W sferze społecznej przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na następujące problemy: <ul style="list-style-type: none"> • systematycznie zmniejszająca się liczba ludności, • wysokie tempo wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego, • wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ogółem oraz z powodu niepełnosprawności, ubóstwa, • wysoka dynamika wskaźnika dot. korzystania z pomocy społecznej ogółem oraz z powodu niepełnosprawności i ubóstwa • wysoki poziom bezrobocia oraz wysoka dynamika wskaźnika, • wysoki odsetek osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. bezrobotnych długotrwale oraz bez wykształcenia średniego i wysoka dynamika wskaźnika osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego, • wysoki poziom przestępczości, • rosnąca liczba założonych niebieskich kart, • brak aktywności mieszkańców i niski kapitał społeczny (niska frekwencja, mała liczba ngo w przeliczeniu na 100 mieszkańców),
Opis przedsięwzięcia	Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na: zmianę postaw społecznych, zaktywizowanie grupy społecznej (podniesienie aktywności) w wieku senioralnym, zapobieganie wykluczeniom społecznym, poprawę jakości życia, wymianę doświadczeń. W chwili obecnej na obszarze rewitalizacji istotny problem stanowi zagrożenie wykluczenie osób starszych. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią ponad 16% wszystkich mieszkańców obszaru. Osoby starsze bardzo często alienują się od społeczeństwa, w związku z tym narażone są na wykluczenie społeczne. Celem planowanego do realizacji przedsięwzięcia będzie: <ul style="list-style-type: none"> – Zorganizowana pomoc dla osób starszych (w tym niesamodzielnych) i niepełnosprawnych. W ramach przedsięwzięcia przeprowadzone będzie: <ul style="list-style-type: none"> – zagospodarowanie czasu wolnego po zakończeniu aktywności zawodowej (m.in. rozwijanie umiejętności i indywidualnych zainteresowań);

		<ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie aktywności i uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym; – działalność prozdrowotna (m.in. edukacja zdrowotna, spotkania z lekarzami), – kulturalna (wyjścia do kina, czy teatru) i edukacyjna (m.in. nauka obsługi komputera, korzystania z Internetu); – prowadzenie zajęć z zakresu kultury fizycznej poprzez organizację zajęć sportowych np. nordic walking, zorganizowane zajęcia w ramach stref aktywności rodzinnej, aerobik, aqua – aerobik itp.; – poradnictwo prawne realizowane poprzez udzielanie seniorom informacji o obowiązujących przepisach z zakresu m.in. prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego; – poradnictwo psychologiczne realizowane poprzez proces diagnozowania, profilaktyki i terapii; – poradnictwo rodzinne obejmujące funkcjonowanie rodziny. – kształcenie, w tym szkolenia, praktyki i wymiana doświadczeń dla opiekunów nieformalnych (organizacja spotkań tematycznych z wykorzystaniem doświadczeń między wolontariuszami), <p>W chwili obecnej na obszarze rewitalizacji nie ma dostosowywanych przestrzeni i budynków, w których możliwa byłaby realizacja ww. zadań w ramach przedsięwzięcia. Przestrzeń ta powinna charakteryzować się łatwą dostępnością dla beneficjentów przedsięwzięcia. Przestrzeń, która pozwoli również realizować przedsięwzięcie to obszar parku podworskiego. Atrakcyjne zagospodarowanie przestrzenne tego miejsca pozwoli na efektywniejszą aktywizację beneficjentów przedsięwzięcia. Zlikwidowanie barier architektonicznych (np. krawężniki, itp.) zwiększy mobilność oraz umożliwi aktywizację i integrację osób niesamodzielnych oraz z ograniczonymi możliwościami ruchowymi. Dodatkowo wyposażenie parku w małą architekturę pozwoli na utworzenie przestrzeni atrakcyjnej do spędzania czasu wolnego. Poza tym zaadaptowane tarasy w parku umożliwią organizację koncertów przez uczniów szkoły muzycznej dla beneficjentów przedsięwzięcia.</p> <p>W budynku dworku zostaną wyodrębnione pomieszczenia do realizacji, w których odbywać się będzie kształcenie, w tym szkolenia, praktyki i wymiana doświadczeń dla opiekunów nieformalnych (organizacja spotkań tematycznych z wykorzystaniem doświadczeń między wolontariuszami). Dodatkowo wyremontowanie pomieszczeń pozwoli na stworzenie dziennych miejsc aktywności dla seniorów – klubu seniora, który swoim wyposażeniem i układem pomieszczeń będzie przyjazną przestrzenią.</p> <p>W ramach klubu organizowane będą usługi społeczne/opiekuńcze w Dworku Hupki i w plenerze na zrewitalizowanej przestrzeni w Niwiskach.</p> <p>Dzięki realizacji zadań w projekcie Gmina:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewni miejsca do bezpiecznego, aktywnego i godnego spędzania czasu w klubie seniora oraz w parku podworskim, – zapewni możliwość organizowania spotkań kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich w klubie seniora oraz w parku podworskim.
Beneficjenci przedsięwzięcia		<ul style="list-style-type: none"> – seniorzy (w tym osoby niesamodzielne), – osoby niepełnosprawne, – osoby wykluczone lub narażone na wykluczenie społeczne, tym osoby bezrobotne, ubogie, narażone na przemoc, itp.
Szacunkowe finansowe	ramy	150 000,00 zł
Okres realizacji		2020-2023
Potencjalne finansowania	źródła	<p>Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VIII, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>Budżet Gminy Niwiska</p> <p>Alternatywne finansowanie: budżet Gminy</p>
Rezultaty		<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób objętych programem - 25 – Utworzenie grup formalnych (stowarzyszenia) i nieformalnych (kluby) - 1 – Integracja międzypokoleniowa
Sposób oceny i miary		<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zorganizowanych wydarzeń – Liczba utworzonych grup formalnych (stowarzyszenia) i nieformalnych (kluby)

Tabela 65. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2

Tytuł	„Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą”
Lokalizacja	Sołectwo Niwiska - 1060/3; 1060/4; 1062; 1061; 1057/2; 1064; 1052;1057/4; 1058/6; 1059/8; 2535/2; 1049/2; 2534/6; 2535/1;1049/1; 2534/4 - Σ10,2696 ha
Podmiot realizujący	Gmina Niwiska
Potencjalni partnerzy	Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Niwiska, Niwiska 487 Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteki w Niwiskach
Powiązanie z problemami	<p>W sferze społecznej przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • systematycznie zmniejszająca się liczba ludności, • wysokie tempo wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego, • wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej ogółem oraz z powodu niepełnosprawności, ubóstwa, • wysoka dynamika wskaźnika dot. korzystania z pomocy społecznej ogółem oraz z powodu niepełnosprawności i ubóstwa • wysoki poziom bezrobocia oraz wysoka dynamika wskaźnika, • wysoki odsetek osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. bezrobotnych długotrwale oraz bez wykształcenia średniego i wysoka dynamika wskaźnika osób bezrobotnych bez wykształcenia średniego, • wysoka poziom przestępczości, • rosnąca liczba założonych niebieskich kart, • brak aktywności mieszkańców i niski kapitał społeczny (niska frekwencja, mała liczba ngo w przeliczeniu na 100 mieszkańców), <p>W sferze przestrzenno-funkcjonalnej przedsięwzięcie będzie odpowiedzią na następujące problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zły stan techniczny przestrzeni publicznej (park podworski), • niedostatek powierzchni rekreacyjnej.
Opis przedsięwzięcia	<p>W chwili obecnej na obszarze rewitalizacji nie ma obiektu i przestrzeni umożliwiającej całoroczną realizację przedsięwzięć miękkich. Na obszarze rewitalizacji znajduje się zdegradowany zespół parkowo-dworski. Przestrzeń publiczna ta stanowi ważne miejsce dla mieszkańców. W chwili obecnej obiekt ten ulega systematycznej degradacji. Adaptacja części budynku dworu oraz budynku po gimnazjum publicznym na cele społeczne – Klub Seniora, pozwoli na realizację tego typu przedsięwzięć. W tym celu obiekt wymaga interwencji w zakresie robót remontowo-adaptacyjnych, a przestrzeń wymaga interwencji w celu nadania jej nowych funkcji.</p> <p>W zabytkowym Dworze Hupki przewiduje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doposażenie sceny, • doposażenie sal, • monitoring, • uzupełnienie oświetlenia, • rekonstrukcja podłóg, • renowację/wymianę stolarki drzwiowej i okiennej, • poprawę efektywności energetycznej, <p>W ramach odnowienia parku podworskiego nastąpi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa parkingu, • budowa dróg dojazdowych, • rewaloryzacja drzewostanu (pielęgnacja , wycinka, nowe nasadzenia), • utworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku z alejkami, ławkami, ścieżką edukacyjną (tablicami informacyjnymi), • remont ogrodzenia przy UG i Ośrodku Zdrowia, • rewaloryzacja zabytkowej przestrzeni zespołu parkowo–dworskiego (m.in. przebudowa sieci energetycznej wraz z budową oświetlenia, nadanie nowej funkcji tarasom i przestrzeni wokół dworu), <p>Dzięki przeprowadzonym procesom powstanie miejsce o nowych funkcjach społecznych. Adaptacja budynku dworu Hupki pozwoli na realizację projektu „miękkiego” finansowanego z EFS: Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne</p>

Beneficjenci przedsięwzięcia	<ul style="list-style-type: none"> – seniorzy (w tym osoby niesamodzielne), – osoby niepełnosprawne, – mieszkańcy obszaru rewitalizacji
Szacunkowe ramy finansowe	5 000 000 zł
Okres realizacji	2018-2020
Potencjalne źródła finansowania	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej. Budżet Gminy. Alternatywne finansowanie: budżet Gminy
Rezultaty	Liczba nowych nowoutworzonych ofert edukacyjnych Liczba wydarzeń kulturalnych/społecznych Liczba uczestników biorących udział w wydarzeniach kulturalnych/społecznych
Sposób oceny i miary	Protokoły ze zrealizowanych imprez Dokumentacja fotograficzna

V.2. OPIS PLANOWANYCH UZUPEŁNIAJĄCYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Poza przedsięwzięciami głównymi planowana jest również realizacja przedsięwzięć uzupełniających. W ich realizacji zostanie uwzględniony szeroki aspekt partnerstwa z innymi podmiotami. Na etapie LPR nie jest znany ich zakres organizacyjno-techniczny. Głównym założeniem przedsięwzięć uzupełniających będzie aktywizacja mieszkańców, a także wzmacnianie poczucia tożsamości lokalnej. Jednocześnie planowane działania przyczynią się do zwiększenia poziomu integracji mieszkańców, w tym integracji międzypokoleniowej.

Utworzenie nowych, atrakcyjnych przestrzeni publicznych stworzy możliwości do organizacji imprez i wydarzeń o charakterze społeczno-kulturalnym. Jednocześnie zwiększą się możliwości spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup społecznych, w tym grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne oraz pozytywnie wpłynie na przedsiębiorczość wśród mieszkańców. W związku z tym planowana jest:

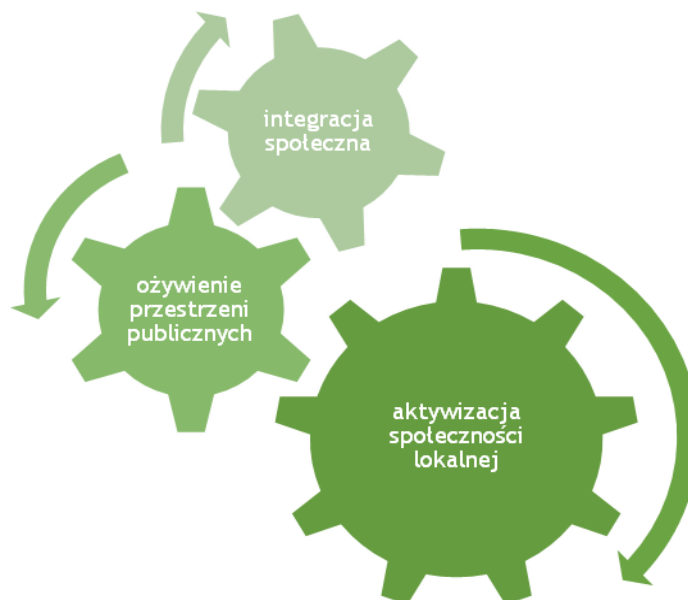
- Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia, koszt realizacji - 3 000 000 PLN,
- Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Mikołaja w Niwiskach wraz z uporządkowaniem otoczenia, koszt realizacji - 3 250 000 PLN,
- Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach - 3 500 000 PLN.

VI. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Niezwykle ważnym aspektem rewitalizacji jest zaplanowanie mechanizmów integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wdrożenie tego elementu będzie opierało się o następujące zasady:

- Kompleksowości,
- Komplementarności przestrzennej,
- Komplementarności problemowej,
- Komplementarności międzyokresowej,
- Komplementarności proceduralno-instytucjonalnej,
- Komplementarności źródeł finansowania,
- Koncentracji.

Rysunek 59. Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych

1. Zasada kompleksowości – co oznacza, że w Programie rewitalizacji działania ujęte są w sposób kompleksowy nie pomijając aspektu społecznego, gospodarczego i przestrzennego (w tym również infrastrukturalnego, środowiskowego i kulturowego) związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program złożony jest z różnorodnych przedsięwzięć mających przyczynić się w założeniu do kompleksowej interwencji na rzecz obszaru zdegradowanego. Program wyklucza realizację indywidualnych inwestycji nieskutkujących zmianami strukturalnymi w obszarze rewitalizacji.
2. Zasada komplementarności przestrzennej – polega na uwzględnieniu przy realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami gminy. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie, a w konsekwencji na całą gminę.

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą realizowane na obszarze rewitalizacji i charakteryzują się komplementarnością przestrzenną. Planowane działania mają przede wszystkim wymiar społeczny. Zostały one wypracowane w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy. Planowane działania będą oddziaływały na cały obszar rewitalizacji. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby niwelować zjawiska kryzysowe, a nie przenosić je w inne miejsca czy też doprowadzać do niepożądanych efektów takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie.

3. Zasada komplementarności problemowej – polega na konieczności realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które się wzajemnie dopełniają pomiędzy różnymi sferami tematycznymi. Dodatkowo zasada ta wyraża się tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w kierunki działań przewidziane do rewitalizacji, a co za tym idzie również w cele operacyjne i strategiczne. W związku z tym, że cele przypisane są bezpośrednio do podsystemów, część projektów wpisuje się w więcej niż jeden cel. Wzajemne dopełnianie się przedsięwzięć oraz powiązanie ich z celami tematycznymi zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, a sam program będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy, zaś przyczyny zjawisk kryzysowych będą traktowane całościowo.

Tabela 66. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych z celami LPR oraz problemami

Podsystem	Cele rewitalizacji	Kierunki działań	Projekty
Społeczny	Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji	Aktywizacja lokalnej społeczności	<ul style="list-style-type: none"> Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne „Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą” Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia, koszt realizacji: 2 400 000,00 zł Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Mikołaja w Niwiskach wraz z uporządkowaniem otoczenia Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach
		Włączenie w życie lokalne osób narażonych na wykluczenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne „Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą” Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia, Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Mikołaja w Niwiskach wraz z uporządkowaniem otoczenia Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach
		Zwiększenie w życiu społecznym udziału osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne „Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą”
		Przeciwdziałanie bezrobociu oraz jego skutkom	<ul style="list-style-type: none"> Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia, Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach
		Zmniejszanie skutków dysproporcji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne „Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą” Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia, Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach
		Pobudzenie integracji międzyludzkiej, w tym integracji	<ul style="list-style-type: none"> Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne „Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej

Przestrzenno-funkcjonalny	Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	międzypokoleniowej	i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą”
		Uporządkowanie przestrzeni publicznej i zwiększanie poziomu ładu przestrzennego	<ul style="list-style-type: none"> – „Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą” – Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia, – Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Mikołaja w Niwiskach wraz z uporządkowaniem otoczenia – Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach
		Wykreowanie przestrzeni publicznej, która będzie pełniła centrum życia społeczno-kulturalnego gminy	<ul style="list-style-type: none"> – „Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą” – Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia, – Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Mikołaja w Niwiskach wraz z uporządkowaniem otoczenia – Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach

Źródło: Opracowanie własne

4. Zasada komplementarności międzyokresowej – polega na ocenie działań rewitalizacyjnych zrealizowanych w latach 2007-2013 oraz na zachowaniu ciągłości programowej. Wybrane do realizacji działania, chociaż nowe, w pewnej mierze stanowią już podjęte działania i inicjatywy we wcześniejszym okresie.

Tabela 67. Wykaz przykładowych projektów zrealizowanych w gminie Niwiska w latach 2007-2013 przy użyciu środków zewnętrznych

Projekt	Źródło finansowania	Okres realizacji
Remont budynku dworku w Niwiskach Etap II	RPO WP	2010 r.
Bez barier	PO KL	2013 r.
Gotuję i wypłacam	PO KL	2011 r.
Aktywizacja zawodowa kobiet z Gminy Niwiska	PO KL	2009 r.
Zwiększenie zatrudnialności osób niepracujących z terenu Gminy Niwiska	PO KL	2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Niwiska

5. Zasada komplementarności proceduralno-instytucjonalnej – oznacza konieczność zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur.

Zasada ta została spełniona poprzez zaprojektowanie kompleksowego systemu zarządzania LPR. Struktura zarządzania LPR składać się będzie z następujących komórek: Wójt Gminy, Sekretarz Gminy – operator programu oraz Zespół Rewitalizacji. Szczegółowy opis struktury zarządzania realizacją LPR przedstawiony został w kolejnym rozdziale IX.

6. Zasada komplementarności źródeł finansowania – oznacza, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne pod kątem źródeł finansowania. Planowane do realizacji przedsięwzięcia uwzględniają ich finansowanie z różnych źródeł wzajemnie się dopełniających. Uwzględnione jest finansowanie ze źródeł publicznych (krajowych, unijnych, środków własnych) oraz prywatnych bez ryzyka podwójnego finansowania.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne finansowane z EFRR są komplementarne z priorytetami inwestycyjnymi EFS i powiązane z realizacją celów w zakresie włączenia społecznego i walki z ubóstwem, a także przyczyniają się do zwiększenia możliwości znalezienia zatrudnienia.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że szczególny rodzaj komplementarności w programach rewitalizacji dotyczy projektów realizowanych w ramach EFRR z projektami społecznymi finansowanymi w ramach EFS.

Tabela 68. Komplementarność działań finansowanych z EFRR i EFS w ramach RPO

Projekt z EFRR	Projekt planowany do finansowania z EFS
Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne
Źródło finansowania: Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej. Budżet Gminy.	Źródło finansowania: Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VIII, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych, Budżet Gminy Niwiska
Lokalizacja	
Obszar rewitalizacji	
Opis wpływu projektów na zdiagnozowaną sytuację kryzysową, w szczególności w sferze społecznej	
Dużym, zdiagnozowanym problemem na obszarze rewitalizacji jest starzenie się społeczeństwa, niewystarczający poziom wymiany międzypokoleniowej oraz duża liczba osób narażonych bądź wykluczonych społecznie, w tym liczba osób bezrobotnych. Również poziom estetyki i zagospodarowania przestrzeni publicznej jest mało zadowalający. Dlatego też utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej do spędzania czasu wolnego dla mieszkańców pozwoli na włączenie mieszkańców w życie społeczne. Przyczyni się to do zwiększania poziomu integracji między mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Nowa przestrzeń publiczna spowoduje, iż zostanie utworzone miejsce gdzie możliwa będzie organizacja spotkań i imprez o charakterze kulturalnym dla osób wykluczonych lub narażonych na wykluczenie społeczne. Z kolei utworzenie klubu seniora w Dworku Hupki pozwoli na utworzenie miejsca spędzania czasu i opieki o charakterze całorocznym.	

Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów LPR

Projekt finansowany z EFRR w ramach Działania 6.3. spowoduje nadanie nowych funkcji przestrzeni publicznej dotychczas niezagospodarowanej lub słabo zagospodarowanej, o bardzo niskiej funkcjonalności i estetyce. Jest to strefa bardzo atrakcyjna pod względem rekreacyjnym, o wysokich walorach turystycznych i historycznych. Realizacja przedsięwzięcia umożliwi utworzenie nowej, bezpiecznej przestrzeni, która pozwoli na zwiększenie integracji pomiędzy mieszkańcami, w tym aktywizację seniorów oraz grup wykluczonych społecznie.

Z kolei remont zabytkowego Dworku Hupki pozwoli na nadanie zdegradowanemu obiektowi funkcji o charakterze społecznym. Utworzony klub seniora będzie odpowiedzią na problem starzejącego się społeczeństwa oraz dużej liczby osób narażonych bądź już wykluczonych społecznie. Utworzony klub seniora na bazie wyremontowanego dworku przyczyni się do rozwoju kapitału społecznego na rewitalizowanym obszarze. W konsekwencji wzmocni to mechanizmy włączania w życie społeczne wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym integracji międzyludzkiej oraz międzypokoleniowej.

Realizacja przedsięwzięcia z EFRR pozwoli kompleksową realizację przedsięwzięć z EFS.

Opis komplementarności projektów:

W celu skutecznej realizacji przedsięwzięcia finansowanego z EFS w ramach Działania 8.3. niezbędna jest zmiana sposobu zagospodarowania części przestrzeni publicznej i budynku dworku. Po przeprowadzonych zmianach zagospodarowania powstanie atrakcyjne miejsce do spędzania czasu wolnego, dzięki przeprowadzonemu procesowi rewitalizacji miejsce zyska nowe funkcje o znaczeniu społeczno-kulturalnym

Bez realizacji projektu inwestycyjnego finansowanego z działania 6.3. RPO WP na lata 2014-2020 nie będzie możliwa realizacja projektu finansowanego z EFS w ramach Działania 8.3. RPO WP na lata 2014-2020.

Utworzenie nowej atrakcyjnej przestrzeni i remont Dworku pozwoli na realizację przedsięwzięć miękkich służących aktywizacji grup narażonych na wykluczenie społeczne. Jednocześnie przedsięwzięcie będzie miało wymierny wpływ na poprawę estetyki przestrzeni.

Źródło: Opracowanie własne

7. Zasada koncentracji – oznacza prowadzenie działań rewitalizacyjnych na terenach o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część obszaru zdegradowanego w miejscach szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk.

Wszystkie planowane działania rewitalizacyjne zlokalizowane są na obszarze rewitalizacji i są kierowane do grup szczególnie narażonych na działanie zjawisk kryzysowych. Działania te są skoncentrowane terytorialnie.

VII. INDYKTYWNE RAMY FINANSOWE

W procesie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych kluczowa jest dywersyfikacja źródeł finansowania. Finansowanie z różnych źródeł (komplementarność finansowa) sprawia, że realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie efektywna i bezpieczna (zwiększa szanse na powodzenie i pełną realizację założeń). Dywersyfikacja źródeł finansowania daje możliwość korzystania zarówno z funduszy komercyjnych, jak i niekomercyjnych. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez różnorodne grupy podmiotów tj. przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego.

Do pierwszego rodzaju źródeł finansowania (tj. komercyjnych) zalicza się przede wszystkim kredyty, pożyczki, obligacje komunalne. Ponadto wskazuje się, że niektóre działania mogą być wspierane przez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów prywatnych i pozarządowych. Na etapie realizacji zapisów LPR bardzo istotna jest współpraca różnych podmiotów gwarantująca powodzenie wdrażanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wspomniany drugi rodzaj obejmuje źródła niekomercyjne. Wśród nich największe znaczenie mają środki własne budżetu gminy, fundusze europejskie, środki budżetu Państwa. Należy wspomnieć o tym, że fundusze europejskie są wyposażone w dedykowane działania, które można wykorzystać, planując i realizując działania rewitalizacyjne.

Poniższa tabela prezentuje przedsięwzięcia rewitalizacyjne wraz z wartością, okresem realizacji oraz źródłami finansowania.

Tabela 69. Udział środków finansowych z różnych źródeł w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia	Źródła finansowania	Ogółem w zł	EFS %	EFRR %	Własne	EFS w zł	EFRR w zł	Własne w zł	Alternatywne źródła finansowania
Przedsięwzięcia podstawowe									
Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Oś priorytetowa VIII, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych. Budżet Gminy Niwiska	150 000	85,00	0,00	15,00	127 500	0	22 500	Środki Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej – program ASOS. PROW (Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich i wykorzystanie potencjałów endogenicznych na rzecz rozwoju lokalnego) Fundacja Kronenberga
Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet VI, Działanie 6.3. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej. Budżet Gminy.	5 000 000	0,00	85,00	15,00	0	4 250 000	750 000	PROW (Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich)
Łącznie podstawowe		5 150 000	2,48	82,52	15,00	127 500	4 250 000	772 500	
Przedsięwzięcia uzupełniające									
Renowacja zabytkowego spichlerza z przeznaczeniem na Inkubator Przedsiębiorczości Ekonomii Społecznej lub placówkę	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet I, Działanie 1.3. Promowanie przedsiębiorczości,	3 000 000	0,00	85,00	15,00	0,00	2 550 000	450 000	PROW (Tworzenie możliwości zatrudnienia poza rolnictwem bez zmiany miejsca zamieszkania)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY NIWISKA NA LATA 2018-2023

Przedsięwzięcia	Źródła finansowania	Ogółem w zł	EFS %	EFRR %	Własne	EFS w zł	EFRR w zł	Własne w zł	Alternatywne źródła finansowania
uzupełniającą działalność kulturalną - edukacyjną otoczenia	Budżet Gminy.								
Renowacja zabytkowego kościoła pw. Św. Mikołaja w Niwiskach wraz z uporządkowaniem otoczenia	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet IV, Kultura, Działanie 4.4, Budżet Gminy.	3 250 000	0,00	85,00	15,00	0,00	2 762 500	487 500	Środki Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Program Ochrony Zabytków), PROW (Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego)
Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej (SAG) na bazie SKR-u w Niwiskach	Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Priorytet I, Działanie 1.3, Promowanie przedsiębiorczości, Budżet Gminy.	3 500 000	0,00	85,00	15,00	0,00	2 975 000	525 000	PROW (Tworzenie możliwości zatrudnienia poza rolnictwem bez zmiany miejsca zamieszkania)
Łącznie uzupełniające		9 750 000	0,00	85,00	15,00	0,00	8 287 500	1 462 500	
Łącznie podstawowe + uzupełniające		14 900 000	0,86	84,14	15,00	127 500	12 537 500	2 235 000	

Źródło: Opracowanie własne

VIII. MECHANIZMY WŁĄCZANIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW ORAZ GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

VIII.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PARTYCYPACJI

VIII.1.1. Podstawowe założenia partycypacji

Ustawa o rewitalizacji² wyraźnie zaznacza, że przeprowadzanie zarówno prac wstępnych, jak i samej rewitalizacji powinno zachodzić w sposób jawny, przejrzysty, z aktywnym udziałem interesariuszy – poprzez opiniowanie - uczestnictwo w konsultacjach i w pracach nad programem rewitalizacji.

Również „Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 oraz preferencji dla projektów mających na celu przywrócenia ładu przestrzennego”³ podkreśla, że partycypacja społeczna nie powinna ograniczać się jedynie do informacji i konsultacji podejmowanych przez władze lokalne działań, ale także dążyć do współdecydowania i kontroli obywatelskiej. Wiąże się to z włączaniem obywateli na każdym możliwym stopniu tworzenia programów rewitalizacji i realizacji działań w nich opisanych. Dzięki temu możliwe jest stworzenie efektywnego, bo odpowiadającego na potrzeby i oczekiwania interesariuszy, programu rewitalizacji.

Program Rewitalizacji został dopasowany do potrzeb lokalnej społeczności dzięki przeprowadzeniu pogłębionej diagnozy, która uwzględniała perspektywy różnych grup wiekowych, a także dzięki przeprowadzonym warsztatom. Część projekcyjna programu opracowywana była w dużej mierze przez interesariuszy, co skutkować będzie pozytywnym nastawieniem do działań realizowanych w ramach poszczególnych projektów. Aktywny udział różnych grup interesariuszy przewiduje się także w etapach wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji. W przyszłości partycypacja będzie miała charakter kontroli obywatelskiej.

VIII.1.2. Główne zasady partycypacji w ramach projektu

Podczas opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu.
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy.
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji.
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska).
5. Wieloaspektowość partycypacji.
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów.
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

VIII.2. GŁÓWNE ZASADY PARTYCYPACJI W RAMACH PROJEKTU

Wieloaspektowość procesu rewitalizacji rodzi potrzebę aktywnego udziału wszystkich grup interesariuszy w jego planowaniu. Co do obszaru rewitalizacji różne osoby i podmioty mają bowiem różne potrzeby, preferencje, różne oczekiwania i punkty widzenia. Zaplanowano organizację prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji w sposób umożliwiający aktywne włączenie się grup interesariuszy:

² Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777)

³ Instrukcja dotycząca przygotowania projektów rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, Rzeszów 2017

- różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, GOPS)
- przedsiębiorców i pracodawców,
- działaczy organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych.

Szczególną uwagę przywiązywać się będzie do aktywnego udziału bezpośrednich odbiorców działań na obszarze rewitalizacji, a więc jego mieszkańców, właścicieli, zarządców i użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących działalność na tym terenie. Rewitalizacja wyznaczonego obszaru będzie miała znaczenie dla rozwoju całej gminy, toteż partycypacja będzie mieć charakter otwarty.

VIII.3. TECHNIKI I NARZĘDZIA PARTYCYPACYJNE ORAZ DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej Urzędu Gminy w Niwiskach: www.niwiska.pl

Niezbędnym etapem przygotowawczym do partycypacji społecznej w przygotowywaniu i wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji jest rozpowszechnianie informacji dotyczących procesu rewitalizacji i zachęcenie mieszkańców do aktywnego udziału w pracach. Dzięki nowoczesnemu kanałowi komunikacji jakim jest m.in. Internet zwiększono zasięg działań informacyjno-promocyjnych – pozwoliło to dotrzeć do większej liczby mieszkańców.

Badania społeczne

W dniach od 2 lutego 2018 roku do 18 lutego 2018 r. przeprowadzone zostało badanie opinii mieszkańców gminy. Zrealizowano je poprzez metodę mixed-mode, która łączy techniki ankiet papierowych (SAQ) oraz internetowych do samodzielnego wypełnienia (CASI). Łącznie w ankietach wzięło udział 85 osób (33 osoby wypełniły ankietę internetową, a 52 ankietę papierową). Wcześniej, od 1 do 15 marca 2017 r., przeprowadzono badanie ankietowe wśród młodzieży gimnazjalnej. Badaniami objęto 51 uczniów.

Trafność postawionej diagnozy zależy w dużym stopniu od opinii i preferencji mieszkańców. Zebranie ankiet umożliwia także weryfikację i uzupełnienie otrzymanych danych. Wybór obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji w dużej mierze wynikał z uzyskanych w ankietach odpowiedzi. Badanie opinii lokalnych społeczności wytwarza pozytywne nastawienie do samego procesu rewitalizacji i przeprowadzanych w jego ramach prac. Ankiety do samodzielnego wypełnienia, które znajdowały się w Urzędzie Gminy w Niwiskach pozwoliły na uzyskanie rzeczywistych opinii lokalnej społeczności, bez efektu ankietarskiego, którego ryzyko występuje przy angażowaniu w przeprowadzanie badania ankietatorów. Dodatkowo sołtysi poszczególnych sołectw zaangażowali się w przebieg partycypacji społecznej, poprzez wejście w rolę ankietatorów. Sołtysi wyszli naprzeciw mieszkańcom, w celu zachęcenia ich do wypełnienia ankiety papierowej. Dzięki zastosowaniu ankiet internetowych respondenci mogli podzielić się opinią w dogodnym dla nich miejscu i czasie. Dodatkowo, ankiety internetowe wiążą się ze zwiększonym poczuciem anonimowości, co zwiększa poziom szczerości udzielanych odpowiedzi.

Spotkania konsultacyjne - warsztat diagnostyczny

W gminie Niwiska przeprowadzono 8 warsztatów diagnostycznych, łącznie w których udział wzięło 238 mieszkańców:

- W sołectwie Hucina 30 października 2017 r. o godz. 18.00 – udział wzięły 32 osoby,
- W sołectwie Leszcze 3 listopada 2017r. o godz. 16:00 - udział wzięło 13 osób,
- W sołectwie Hucisko 3 listopada 2017r. o godz. 17:00 – udział wzięło 18 osób,
- W sołectwie Trześń 3 listopada 2017r. o godz. 18:00 - udział wzięły 22 osoby,

- W sołectwie Przyłęk 10 listopada 2017r. o godz. 15:00 - udział wzięło 39 osób,
- W sołectwie Zapole 16 listopada 2017r. o godz. 16:00 - udział wzięło 16 osób,
- W sołectwie Niwiska 17 listopada 2017r. o godz. 16:00 - udział wzięły 32 osoby,
- W sołectwie Siedlanka 24 listopada 2017r. o godz. 16:00 - udział wzięło 31 osób,
- W sołectwie Kosowy 24 listopada 2017r. o godz. 18:00 - udział wzięło 35 osób.

Podczas spotkania zaprezentowano etapy prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji, i podstawowe informacje o samym procesie rewitalizacji. Pokazano również wstępne wyniki diagnozy opierające się zarówno na analizie danych zastanych jak i opracowaniu badań ankietowych. Uczestnicy warsztatów zostali poproszeni o wskazanie obszarów zdegradowanych oraz kolejności według której powinny być poddane procesowi rewitalizacji, a następnie o wskazanie obszarów do rewitalizacji i scharakteryzowaniu ich pod względem funkcji, jaką pełnią oraz pod względem ich potencjałów.

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Technika ta ma charakter partycypacyjny i aktywizujący, wykorzystuje efektu synergii, zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników warsztatów. Przeprowadzenie spotkania umożliwiło uzupełnienie analiz o dane jakościowe. Warsztaty miały charakter otwarty, co pozwoliło na zestawienie różnych punktów widzenia.

Spotkania konsultacyjne - warsztat strategiczny

W gminie Niwiska, w sołectwie Niwiska przeprowadzono 2 warsztaty strategiczne, w których udział łącznie wzięło 105 mieszkańców:

- 17 lutego 2018 r. o godz. 17:30 - udział wzięło 50 osób,
- 23 lutego 2018 r. o godz. 10.00 – udział wzięło 55 osób.

Stanowiły one kontynuację prac podjętych podczas warsztatów diagnostycznych. Na spotkaniu pojawiły się także osoby nieobecne na wcześniejszym spotkaniu, dlatego przypomniano podstawowe informacje o procesie rewitalizacji. Ponadto zaprezentowano wynik poprzedniego warsztatu i analiz opartych o dane zastane – wyznaczony obszar zdegradowany i do rewitalizacji. Przedstawiono problemy występujące na tym terenie w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Uczestnicy warsztatów zostali następnie poproszeni o określenie wizji obszaru w 2023 r. oraz działań, jakie należy podjąć, by wizję zrealizować. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na zakończenie spotkania zaprezentowano uczestnikom kartę projektów i poinformowano o możliwości jej wypełnienia w formie papierowej lub elektronicznej.

Dzięki pracy grupowej swoją opinią mogli podzielić się uczestnicy o różnych punktach widzenia, co wpłynęło na weryfikację pojedynczo zgłaszanych propozycji oraz końcowe wypracowanie konsensusu. Uczestnicy spotkań jednogłośnie wskazali potrzebę rewitalizacji zespołu parkowo-dworskiego w Niwiskach na rzecz seniorów aby stworzyć dla nich przestrzeń umożliwiającą szeroko rozumianą integrację społeczną.

Warsztaty przyczyniły się także do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Dzięki warsztatom finalna część Lokalnego Programu Rewitalizacji – wizja obszaru i projekty do realizacji są efektem wypracowanym przez mieszkańców. Prace odbywały się w partnerstwie między władzami samorządowymi a obywatelami.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag on-line, papierowo

W kwietniu 2018 r. odbyły się konsultacje społeczne obszaru rewitalizacji. Uwagi można było zgłaszać on-line poprzez zakładkę „Rewitalizacja” na stronie internetowej Gminy, korespondencyjnie za pomocą poczty elektronicznej, a także bezpośrednio w Urzędzie Gminy. Informacje o konsultacjach zostały opublikowane na stronie www gminy. W ramach ww. form nie wpłynęła żadna uwaga.

VIII.4. ETAP WDRAŻANIA I OCENY LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Wdrażanie, monitoring oraz ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie realizowana z możliwie najszerszym udziałem interesariuszy, którzy będą źródłem pełnej informacji o sytuacji społeczno-

gospodarczej oraz o zmianach, które zaszły na podobszarach rewitalizacji. Związane jest to przede wszystkim z koniecznością powodzenia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w długookresowej perspektywie, zwłaszcza w przypadku ograniczenia możliwości finansowania niektórych z nich.

Na powyższym etapie przewidywane są otwarte spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji, a także sprawozdania partnerów z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jednocześnie planowane jest badanie ankietowe opinii społecznej na temat realizowanych projektów i efektów ich wdrażania.

IX. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI

Zarządzanie Lokalnym Programem Rewitalizacji jest zadaniem trudnym i skomplikowanym. Ma na to wpływ duża liczba partnerów uczestniczących w jego realizacji oraz multidyscyplinarny charakter przedsięwzięć, które zostały przewidziane do realizacji.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji zadaniem własnym Gminy jest m.in. tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji.

Skuteczna realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie prowadzona w oparciu o następujące zasady:

1. **Kompleksowość** – realizacja działań i projektów wieloaspektowo, z perspektywy całej gminy; zasada jest weryfikowana na poziomie Programu, a nie pojedynczych projektów.
2. **Koncentracja terytorialna** – LPR realizowany jest na wskazanym obszarze kryzysowym, który charakteryzuje się szczególnymi warunkami w skali gminy. Jednocześnie zachowana jest koncentracja środków na zadania priorytetowe o największych korzyściach społecznych.
3. **Komplementarność** – projekty realizowane w ramach różnych działań i priorytetów wzajemnie się uzupełniają; inwestycje publiczne są realizowane równolegle z projektami wspierającymi i towarzyszącymi partnerów zewnętrznych.
4. **Partnerstwo** – do realizacji LPR włączają się partnerzy społeczni, gospodarczy i instytucjonalni. Warunkiem skutecznego partnerstwa jest otwarta i ciągła komunikacja.
5. **Współpraca** – współdziałanie wewnątrz komórek i jednostek organizacyjnych LPR, pomiędzy partnerami publicznymi, społecznymi i prywatnymi; realizacja zasady dotyczy zarówno ustalania priorytetów, realizacji projektów, jak i mierzenia ich efektów.
6. **Stały monitoring** realizacji programu rewitalizacji i jego ewaluacja.

Główne strony współpracy przy wdrażaniu Programu Rewitalizacji:

1. Poszczególne referaty Urzędu Gminy w Niwiskach oraz jego jednostki organizacyjne.
2. Zarządy spółdzielni wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.
3. Beneficjenci zewnętrzni odpowiadający za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. instytucje kultury, instytucje polityki społecznej, organizacje samorządu gospodarczego, fundacje i stowarzyszenia, lokalni przedsiębiorcy, parafie, osoby prywatne.
4. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji.
5. Inni interesariusze Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Głównym celem wdrażania LPR jest budowanie partnerstwa między koordynatorem procesu - Urzędem Gminy w Niwiskach a innymi podmiotami publicznymi oraz prywatnymi i pozarządowymi działającymi w gminie. Właściwe zarządzanie wdrażaniem wymaga przyjęcia odpowiednich rozwiązań organizacyjnych prezentowanych poniżej.

IX.1. PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA WDROŻENIE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Dla sprawnego wdrażania i monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji zostanie powołany Zespół ds. Rewitalizacji (Projektowy). Będzie on stanowił organ pomocniczy Wójta Gminy Niwiska do podejmowania decyzji w sprawie wdrażania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Niwiska na lata 2018 – 2023”.

Zespół będzie się składał z przedstawicieli Władz Urzędu Gminy oraz interesariuszy procesu rewitalizacji (przedstawiciele NGO, sołtysi). Do głównych zadań zespołu należało będzie przede wszystkim koordynowanie wszystkich działań związanych z wdrażaniem Programu, bieżąca ocena i monitorowanie procesu rewitalizacji, reagowanie na wszystkie pojawiające się problemy i wdrażanie środków zaradczych. Ponadto zespół ds. Rewitalizacji będzie odpowiadał za informacje i promocję wszystkich działań rewitalizacyjnych, będzie czynnie współpracował z osobami wdrażającymi projekty infrastrukturalne i społeczne w miejscowościach objętych rewitalizacją.

We współpracy przy wdrażaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji kluczowa jest komunikacja dwustronna Gmina - mieszkańcy, niewystarczające jest jedynie informowanie lokalnej społeczności, konieczne jest umożliwienie zainteresowanym aktywnego udziału na każdym etapie procesu rewitalizacji. Realizacja tego założenia nastąpi w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji, w skład którego wejdą:

- Wójt Gminy Niwiska – będzie to osoba odpowiedzialna za wdrożenie zapisów LPR. Do głównych zadań będzie należało:
 - zwoływanie spotkań,
 - nadzór nad przebiegiem prac i wdrażaniem LPR,
 - akceptowanie rezultatów częściowych i końcowych,
 - rozwiązywanie bieżących i przeciwdziałanie potencjalnym problemom,
 - podejmowanie decyzji o zmianie LPR,
 - reprezentowanie projektu na zewnątrz i promowanie celów, koncepcji, rozwiązań i rezultatów,
- Konsultanci ds. Rewitalizacji - będzie to trzon Zespołu. W jego skład wejdą przedstawiciele Władz Gminy tj. Sekretarz Gminy i Skarbnik. W skład Zespołu zakłada się włączenie pracowników następujących komórek organizacyjnych Gminy: ds. Funduszy Unijnych. Do ich zadań należeć będzie:
 - Działalność informacyjno-promocyjna;
 - Przyjmowanie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych przez Zespół;
 - Monitorowanie i ocena stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ocena będzie prowadzona w pierwszym kwartale kolejnego roku począwszy od roku 2019 i będzie obejmowała całość działań wykonanych w roku poprzednim;
 - Nadzór nad realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie, w tym także monitorowanie ich wdrażania;
 - Wnioskowanie do Wójta Gminy Niwiska i Rady Gminy Niwiska o uzasadnione zmiany w treści LPR;
 - Sporządzenie raportu końcowego na zakończenie horyzontu czasowego Lokalnego Programu Rewitalizacji;
- Sołtys, jako przedstawiciel społeczności, w tym seniorów, w której zlokalizowany jest obszar rewitalizacji - głównym zadaniem lidera, którego zadaniem jest zapewnienie rozwoju wsi, dlatego zasadnym jest włączenie go w proces rewitalizacji. Do pozostałych zadań Sołtysa w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji należą:
 - uczestniczenie w spotkaniach Zespołu i reprezentowanie na nich lokalnej społeczności;
 - prowadzenie konsultacji i spotkań w celu pozyskania ich opinii, w szczególności seniorów a także informowaniu ich o działalności Zespołu.

IX.2. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Podstawowymi instrumentami wdrażania LPR są kluczowe przedsięwzięcia, które zostały wyłonione w procesie partycypacji społecznej na etapie programowania.

Zakłada się, że przedsięwzięcia będą finansowane przez poszczególne podmioty ze sfery publicznej, prywatnej i pozarządowej – poszczególnych wnioskodawców przedsięwzięć ujętych w programie. Współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych przez podmioty z trzech sektorów (publicznego, prywatnego i pozarządowego) będzie wyrazem partnerstwa.

Realizacja projektów będzie również finansowana ze środków UE, jak i środków z funduszy celowych. Zróżnicowanie i zachowanie niezależności źródeł finansowania jest niezbędne w poprawnym zarządzaniu i realizacji projektów rewitalizacyjnych. Za pozyskiwanie informacji dotyczących konkursów organizowanych w ramach programów krajowych, RPO Województwa Podkarpackiego oraz przygotowanie wniosków o dofinansowanie i ich realizację będą odpowiadali indywidualnie poszczególni właściciele (wnioskodawcy) przedsięwzięć, znajdujących się w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Wsparcie ekspertów zewnętrznych w przygotowaniu projektów, dokumentacji oraz wniosków aplikacyjnych o współfinansowanie przedsięwzięć z środków zewnętrznych będzie następowało w drodze nawiązywanej indywidualnie współpracy (na własną odpowiedzialność i własny koszt) przez poszczególnych właścicieli (wnioskodawców) przedsięwzięć, znajdujących się w LPR.

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmują całą perspektywę czasową LPR. Poniżej prezentowany jest harmonogram realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 70. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Akcja aktywizacja! – aktywizacja społeczna seniorów i osób narażonych na wykluczenie społeczne						
Rewitalizacja założenia parkowo-dworskiego w Niwiskach w strefie konserwatorskiej i terenach przyległych wraz z infrastrukturą towarzyszącą						

Źródło: Opracowanie własne

X. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ ORAZ WPROWADZENIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU

Monitorowanie skuteczności działań rewitalizacyjnych jest konieczne z punktu widzenia osiągania celów rewitalizacji, jak również zachowywania efektywności wykorzystania środków finansowych. System monitoringu będzie również wspomagał koordynację działań, ułatwiał zarządzanie nimi oraz wspierał budowanie opartego na odpowiedzialności partnerstwa różnych podmiotów. Podstawą do opracowania systemu monitoringu jest logika interwencji, w której ponoszone nakłady umożliwiają wypracowanie określonych produktów, które z kolei przekładają się mają na rezultaty (skutki bezpośrednie dla bezpośrednich odbiorców) oraz oddziaływanie (skutki długookresowe o bardziej uniwersalnym zasięgu).

Lokalny Program Rewitalizacji podlega ocenie pod względem aktualności jego założeń, a także postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Monitoring Programu ma na celu wykrywanie nieprawidłowości oraz podejmowanie działań naprawczych. Odpowiedni system monitorowania i ewaluacji Programu Rewitalizacji zapobiega ewentualnej dezaktualizacji jego założeń. Ocena skuteczności Programu nastąpi w oparciu o wartości wskaźników, które zostały przyjęte jako mierniki przeprowadzania procesu rewitalizacji. Wskaźniki wykorzystane w celu monitorowania procesu rewitalizacji powinny spełniać następujące warunki:

- **Trafności** - czyli dostosowanie wskaźnika do charakteru przedsięwzięcia i oczekiwanych rezultatów jego realizacji;
- **Mierzalności** - powinny być wyrażone w wartościach liczbowych, umożliwiających ich weryfikację;
- **Wiarygodności** - czyli takie zdefiniowanie wskaźnika, które nie powoduje trudności z jego weryfikacją;
- **Dostępności** - powinny być łatwe do wygenerowania.

Badanie efektów wdrażania nastąpi na podstawie dwóch rodzajów wskaźników: wskaźnika produktu oraz rezultatu. Wskaźniki wyróżniono zgodnie z metodologią badania efektów wdrażania stosowaną przy tworzeniu dokumentów o charakterze strategicznym oraz programowym. Wskaźniki produktu odnoszą się do wszystkich produktów, które powstały w trakcie realizowania Programu oraz w rezultacie wydatkowania przyznanych środków. Mierzony jest w jednostkach rzeczowych. Natomiast wskaźnik rezultatu dotyczy efektów działań, które nastąpiły po zakończeniu i w wyniku realizowania Programu. Informuje o zmianach jakie nastąpiły w wyniku wcielenia w życie danego przedsięwzięcia. W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki produktu projektów planowanych do realizacji w ramach procesu rewitalizacji, a także wskaźniki rezultatu w celu monitoringu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 71. Wskaźniki monitoringu LPR i przedsięwzięć

Cel rewitalizacji	Wskaźnik	Rodzaj	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Źródło
Wysoki poziom aktywności i zaangażowania społeczności w funkcjonowanie obszaru rewitalizacji	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności na 100 mieszkańców	Rezultatu	1,58	1,12	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
	Liczba osób niesamodzielnich objętych wsparciem w ramach LPR	Produktu	0	25	Urząd Gminy Niwiska
Wysoki poziom spójności i funkcjonalności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	Powierzchnia parków i innych miejsc rekreacyjnych (z wyjątkiem boisk) na 100 mieszkańców (ha)	Rezultatu	0,12	0,37	Urząd Gminy Niwiska
	Powierzchnia zagospodarowanej przestrzeni publicznej	produktu	0	4 ha	Urząd Gminy Niwiska
	Liczba zmodernizowanych obiektów w ramach LPR	produktu	0	1	Urząd Gminy Niwiska

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring i ocena realizowanych działań pozwolą na wprowadzanie koniecznych korekt w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości oraz zmian zachodzących w społeczności lokalnej i przestrzeni. Zmiany mogą wynikać bezpośrednio z wyników monitoringu. Wnioskować o nie mogą także członkowie Zespołu Projektowego, jeśli zmiany te wynikają z uwarunkowań zewnętrznych. Każda zmiana Lokalnego Programu Rewitalizacji wymaga jednak zatwierdzenia przez uchwałę Rady Gminy.

Monitorowanie metodą jakościową będzie odbywało się za pomocą danych jakościowych mierzących skuteczność prowadzonych działań, tj. systematycznym prowadzeniu badań społecznych (wywiadów, spotkań) z odbiorcami rewitalizacji.

W ramach LPR będą prowadzone audyty, które pozwolą na ocenę stopnia jego realizacji oraz sformułowanie rekomendacji zawierających możliwe kierunki zmian (zgodnie z wynikami oceny). Za przeprowadzenie audytów będzie odpowiadał Wójt Gminy. Będą one dokonywane w pierwszym kwartale każdego roku poczynając od roku 2019.

Narzędziami monitoringu i ewaluacji LPR będą także okresowe otwarte spotkania organizowane przez Urząd Gminy dla wszystkich zainteresowanych podmiotów, a także sprawozdania partnerów rewitalizacji dotyczące realizowanych przez nich przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Okresowe sprawozdania dotyczące realizacji LPR będą przedkładane do akceptacji Wójtowi oraz zamieszczane na stronie internetowej i BIP Urzędu Gminy.

W przypadku zaistnienia potrzeby aktualizacji Zespół zgłosi wniosek do Wójta, a ten przedłoży projekt do uchwalenia przez Radę Gminy. W proces aktualizacji LPR będą angażowani wszyscy interesariusze rewitalizacji, którzy będą informowani na bieżąco o przebiegu procesu wdrażania i monitoringu LPR. Aktualizacja programu zostanie dokonana zgodnie z obowiązującymi w danym momencie wytycznymi oraz regulacjami prawnymi.

Materiał zebrany w procedurze monitoringu będzie podstawą do przeprowadzenia oceny (ewaluacji) skuteczności działań rewitalizacyjnych zarówno po ich zakończeniu (ewaluacja ex-post), jak również w wyznaczonych momentach jej realizacji (ewaluacja mid-term).

Ocena (ewaluacja) procesu rewitalizacji jest sformalizowaną oceną stopnia osiągnięcia celów rewitalizacji w danej chwili i będzie dokonywana w oparciu o odpowiednio zaplanowane badania społeczno-ekonomiczne, które będą dotyczyły w szczególności następujących kryteriów:

- skuteczności i efektywności procesu rewitalizacji,
- użyteczności, trwałości i trafności osiągniętych rezultatów.

Do oceny będą miały zastosowanie oparte na wytycznych Komisji Europejskiej poniższe kryteria:

- trafność (ang. relevance) – czy cele rewitalizacji odpowiadają potrzebom beneficjentów (różnych grup mieszkańców, przedsiębiorców)?
- efektywność (ang. efficiency) – czy działania rewitalizacyjne są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia? Czy ponoszone koszty są proporcjonalne do osiąganych efektów?
- skuteczność (ang. effectiveness) – czy wdrażanie działań rewitalizacyjnych przyczynia się do realizacji założonych celów strategicznych?
- użyteczność (ang. utility) – czy realizacja działań rewitalizacyjnych przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb beneficjentów i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów? Czy beneficjenci faktycznie korzystają z efektów działań? Czy pojawiają się niepożądane, negatywne efekty uboczne realizowanych działań?
- trwałość (ang. sustainability) – czy pozytywne skutki działań rewitalizacyjnych mają charakter stały? Czy efekty działań będą trwałe?

Procedura monitorowania i oceny:

Tabela 72. Kroki w procedurze monitorowania i oceny

Pozyskiwanie i dokumentowanie danych		Zakres monitoringu
1.	Gromadzenie danych i ich weryfikacja	
2.	Porównywanie danych ze wskaźników z zakładanymi wartościami planowanymi (o ile zostały określone)	
3.	Przeprowadzenie badań opinii mieszkańców, opracowanie raportów	
4.	Opracowanie wniosków na podstawie wskaźników monitoringu oraz badań opinii	Zakres oceny

5.	Udostępnienie wniosków z oceny	Wykorzystanie wyników oceny
6.	Weryfikacja i aktualizacja Programu, w tym działań rewitalizacyjnych	
7.	Przeprowadzenie konsultacji społecznych w ramach aktualizacji Programu	
8.	Realizacja działań rewitalizacyjnych określonych w Programie	

Źródło: Opracowanie własne

Organem odpowiedzialnym za wprowadzanie modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu jest Rada Gminy Niwiska, która będzie to czyniła to na wniosek Wójta. Wójt może wystąpić z wnioskiem podjętym na skutek analizy raportów opracowywanych okresowo na podstawie wyników monitoringu LPR i sytuacji w gminie.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji LPR, stwierdzone zostanie osiągnięcie celów rewitalizacji, Rada Gminy powinna uchylić uchwałę w sprawie LPR w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta. Jednakże Program nie może być uchylony w wymaganym okresie zachowania trwałości produktów będących wynikiem zrealizowanych przedsięwzięć w ramach dofinansowania z środków RPO Województwa Podkarpackiego lub programów krajowych.

XI. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Na podstawie decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Rzeszowie program nie wymaga przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

XII. SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności w gminie Niwiska w latach 2015-2017	6
Tabela 2. Odsetek liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych w 2017 r. oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2015-2017 w gminie Niwiska	7
Tabela 3. Liczba osób bezrobotnych ogółem, bezrobotnych długotrwale oraz bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 100 mieszkańców w latach 2015-2017	10
Tabela 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	13
Tabela 5. Liczba korzystających z pomocy społecznej w podziale na główne powody udzielanej pomocy w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	15
Tabela 6. Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2016-2017	16
Tabela 7. Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	17
Tabela 8. Liczba najczęściej popełnianych rodzajów przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	19
Tabela 9. Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	20
Tabela 10. Wyniki Egzaminu Szóstoklasisty w gminie Niwiska w latach 2015-2016	21
Tabela 11. Liczba komputerów z dostępem do Internetu na 1 ucznia w gminie Niwiska w latach 2015-2017	22
Tabela 12. Liczba uczestników zajęć Gminnego Ośrodka Kultury na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	22
Tabela 13. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	24
Tabela 14. Organizacje pozarządowe w gminie Niwiska – stan na 2017 r.	25
Tabela 15. Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych w gminie Niwiska w 2014 r.	26
Tabela 16. Powierzchnia i ocena przestrzeni publicznej w podziale na boiska i inne rodzaje przestrzeni publicznej – stan na 2017 r.	27
Tabela 17. Liczba pustostanów na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.	34
Tabela 18. Długość dróg i chodników kwalifikowanych do remontu – stan na 2017 r.	35
Tabela 19. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. – stan na 2017 r.	37
Tabela 20. Liczba zakwalifikowanych wniosków w projekcie budowy mikroinstalacji OZE w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w zakresie operacji dotyczących budowy mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii, służących do wytwarzania energii, w szczególności energii elektrycznej lub ciepłej, z przeznaczeniem na potrzeby własne (2015 r.)	39
Tabela 21. Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	40
Tabela 22. Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	41
Tabela 23. Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015-2017	42
Tabela 24. Struktura gospodarcza (struktura podmiotów gospodarki narodowej) wg sekcji PKD 2007 w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016	43
Tabela 25. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w gminie Niwiska w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016	44
Tabela 26. Liczba aktywnych, nowopowstałych i wykreślonych podmiotów gospodarczych z rejestru CEIDG na 100 mieszkańców w gminie Niwiska i dynamiki tych wskaźników w latach 2015-2017 oraz średni okres działalności podmiotów gospodarczych do momentu wykreślenia z rejestru	46
Tabela 27. Masa i powierzchnia wyrobów azbestowych w gminie Niwiska w latach 2015-2017 r.	48
Tabela 28. Zidentyfikowane problemy na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji	63

Tabela 29. Zidentyfikowane potencjały na obszarze zdegradowanym i rewitalizacji.....	64
Tabela 30. Porównanie wskaźników w sferze społecznej (1-degradacja, 0-brak degradacji).....	64
Tabela 31. Porównanie wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej (1-degradacja, 0-brak degradacji).....	65
Tabela 32. Porównanie wskaźników w sferze technicznej (1-degradacja, 0-brak degradacji)	66
Tabela 33. Porównanie wskaźników w sferze gospodarczej (1-degradacja, 0-brak degradacji)	66
Tabela 34. Porównanie wskaźników w sferze środowiskowej (1-degradacja, 0-brak degradacji)	67
Tabela 35. Wskazanie degradacji w poszczególnych sferach i łącznie we wszystkich sferach	67
Tabela 36. Zestawianie wyników wskaźników dla obszaru rewitalizacji ze wskaźnikami referencyjnymi dla województwa podkarpackiego.....	70
Tabela 37. Liczba ludności na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017.....	71
Tabela 38. Odsetek liczby ludności w poszczególnych grupach wiekowych w 2017 r. oraz wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2015-2017 na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska.....	72
Tabela 39. Liczba osób bezrobotnych ogółem, bezrobotnych długotrwale oraz bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 100 mieszkańców w latach 2015-2017 na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska	72
Tabela 40. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017	73
Tabela 41. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na najczęstsze powody w przeliczeniu na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017.....	73
Tabela 42. Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2016-2017	74
Tabela 43. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2016-2017	74
Tabela 44. Liczba najczęstszych rodzajów przestępstw na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2016-2017	75
Tabela 45. Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017	75
Tabela 46. Liczba uczestników zajęć Gminnego Ośrodka Kultury na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017	75
Tabela 47. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017	76
Tabela 48. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w 2017 r.	76
Tabela 49. Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w 2014 r.	76
Tabela 50. Powierzchnia i ocena przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w podziale na boiska i inne rodzaje przestrzeni publicznej – stan na 2017 r.	77
Tabela 51. Liczba pustostanów na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w 2017 r.	81
Tabela 52. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska – stan na 2017 r.	83
Tabela 53. Liczba zakwalifikowanych wniosków na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w projekcie budowy mikroinstalacji OZE w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w zakresie operacji dotyczących budowy mikroinstalacji prosumenckich wykorzystujących odnawialne źródła energii, służących do wytwarzania energii, w szczególności energii elektrycznej lub ciepłej, z przeznaczeniem na potrzeby własne (2015 r.).....	84

Tabela 54. Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017	85
Tabela 55. Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017	85
Tabela 56. Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017	85
Tabela 57. Struktura gospodarcza (struktura podmiotów gospodarki narodowej) wg sekcji PKD 2007 na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016	86
Tabela 58. Liczba podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w przeliczeniu na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w latach 2015 i 2016	86
Tabela 59. Liczba aktywnych, nowopowstałych i wykreślonych podmiotów gospodarczych z rejestru CEIDG na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska i dynamiki tych wskaźników w latach 2015-2017 oraz średni okres działalności podmiotów gospodarczych do momentu wykreślenia z rejestru.....	88
Tabela 60. Masa i powierzchnia wyrobów azbestowych na obszarze rewitalizacji, obszarze zdegradowanym i ogółem w gminie Niwiska w latach 2015-2017 r.....	89
Tabela 61. Opis powiązań celów strategicznych ze strategii rozwoju z celami LPR.....	93
Tabela 62. Opis powiązań celów strategicznych ze strategii rozwiązywania problemów społecznych z celami LPR	94
Tabela 63. Struktura celów i kierunków działań w LPR	96
Tabela 64. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 1	97
Tabela 65. Przedsięwzięcie rewitalizacyjne nr 2	99
Tabela 66. Komplementarność projektów rewitalizacyjnych z celami LPR oraz problemami	103
Tabela 67. Wykaz przykładowych projektów zrealizowanych w gminie Niwiska w latach 2007-2013 przy użyciu środków zewnętrznych.....	105
Tabela 68. Komplementarność działań finansowanych z EFRR i EFS w ramach RPO.....	105
Tabela 69. Udział środków finansowych z różnych źródeł w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	108
Tabela 70. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	116
Tabela 71. Wskaźniki monitoringu LPR i przedsięwzięć	117
Tabela 72. Kroki w procedurze monitorowania i oceny.....	118

XIII. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Odsetek liczby ludności w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany liczby ludności między 2015 a 2017 r.	7
Rysunek 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	8
Rysunek 3. Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 mieszkańców w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	11
Rysunek 4. Liczba osób bezrobotnych długotrwale i bezrobotnych bez wykształcenia średniego na 100 mieszkańców w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	12
Rysunek 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	13
Rysunek 6. Liczba wniosków na pierwsze dziecko w Programie Rodzina 500+ na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	16
Rysunek 7. Liczba przestępstw na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.....	17
Rysunek 8. Liczba Niebieskich Kart na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	20
Rysunek 9. Wyniki Egzaminu Szóstoklasisty w gminie Niwiska w latach 2015-2016.....	21

Rysunek 10. Liczba uczestników zajęć Gminnego Ośrodka Kultury na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	23
Rysunek 11. Liczba czytelników Gminnej Biblioteki Publicznej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	24
Rysunek 12. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.	25
Rysunek 13. Frekwencja wyborcza podczas wyborów samorządowych w gminie Niwiska w 2014 r. .	26
Rysunek 14. Mapa poglądowa gminy Niwiska z podziałem na sołectwa	27
Rysunek 15. Przestrzeń publiczna w gminie Niwiska	28
Rysunek 16. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego i dostęp do ośrodków zdrowia w gminie Niwiska	29
Rysunek 17. Dostęp do szkół podstawowych i szkoły muzycznej w gminie Niwiska	30
Rysunek 18. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego szkół podstawowych i szkoły muzycznej w gminie Niwiska	31
Rysunek 19. Jakość świadczonych usług, ocena stanu technicznego i dostęp do ośrodków administracji w gminie Niwiska	32
Rysunek 20. Jakość świadczonych usług, ocena stanu technicznego i dostęp do ośrodków kultury w gminie Niwiska	33
Rysunek 21. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w gminie Niwiska	34
Rysunek 22. Liczba pustostanów na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r.	35
Rysunek 23. Przystanki komunikacji autobusowej w gminie Niwiska	36
Rysunek 24. Zabytki wpisane do rejestru zabytków na terenie gminy Niwiska	37
Rysunek 25. Odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. – stan na 2017 r.	38
Rysunek 26. Lokalizacja budynków, na/przy których znajdują się mikroinstalacje OZE, wybudowane w ramach dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	39
Rysunek 27. Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	40
Rysunek 28. Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	41
Rysunek 29. Liczba budynków podłączonych do sieci gazowej na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	42
Rysunek 30. Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEIDG na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	47
Rysunek 31. Liczba nowopowstałych i wykreślonych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEIDG na 100 mieszkańców w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźników między 2015 a 2017 r.	48
Rysunek 32. Masa i powierzchnia wyrobów azbestowych w gminie Niwiska w 2017 r. i dynamika zmiany wartości wskaźnika między 2015 a 2017 r.	49
Rysunek 33. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Niwiska	51
Rysunek 34. Jak oceniają Państwo gminę Niwiska jako swoje miejsce zamieszkania?	52
Rysunek 35. Łączna liczba wskazań problemów we wszystkich sferach (społeczna, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna, gospodarcza i środowiskowa)	53
Rysunek 36. Wyniki badania ankietowego w sferze społecznej - pyt. W których miejscowościach w gminie występują Państwa zdaniem problemy społeczne?	54
Rysunek 37. Wyniki badania ankietowego w sferze przestrzenno-funkcjonalnej - pyt. W których miejscowościach w gminie występują Państwa zdaniem problemy przestrzenno-funkcjonalne	56
Rysunek 38. Wyniki badania ankietowego w sferze technicznej - pyt. W których miejscowościach w gminie występują Państwa zdaniem problemy techniczne?	57
Rysunek 39. Wyniki badania ankietowego w sferze gospodarczej - pyt. W których miejscowościach w gminie występują Państwa zdaniem problemy gospodarcze?	58
Rysunek 40. Wyniki badania ankietowego w sferze środowiskowej - pyt. W których miejscowościach w gminie występują Państwa zdaniem problemy środowiskowe?	59

Rysunek 41. Jakie grupy powinny być głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w Państwie miejscu zamieszkania?	60
Rysunek 42. „Proszę podać, czym wyróżnia się gmina Niwiska na tle innych gmin w Polsce?”	60
Rysunek 43. „Czy młodzi ludzie mają w Gminie Niwiska szanse rozwoju i znalezienia miejsca dla siebie? Jeśli nie, uzasadnij.”	61
Rysunek 44. „Czy czujesz się bezpiecznie na terenie Gminy Niwiska? Jeśli tak, uzasadnij.”	61
Rysunek 45. „Czy młodzi ludzie mają atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu w gminie Niwiska?”	62
Rysunek 46. „O jakiej gminie marzysz? Proszę podać, co zmieniłbyś/zmieniłabyś w Niwiskach zasiadając w fotelu Wójta gminy?”	62
Rysunek 47. „Jakie inne ważne problemy widzisz do rozwiązania w gminie Niwiska?”	63
Rysunek 48. Mapa obszaru zdegradowanego	68
Rysunek 49. Mapa obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.....	69
Rysunek 50. Tereny przestrzeni publicznej na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy	78
Rysunek 51. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego ośrodków administracji i ośrodka zdrowia na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy.....	79
Rysunek 52. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego ośrodków szkół na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy	80
Rysunek 53. Jakość świadczonych usług i ocena stanu technicznego Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy	81
Rysunek 54. Przystanki komunikacji autobusowej na terenie obszaru rewitalizacji i w jego najbliższej okolicy.....	82
Rysunek 55. Zabytki wpisane do rejestru zabytków – obszar rewitalizacji.....	83
Rysunek 56. Lokalizacja budynków, na/przy których znajdują się mikroinstalacje OZE, wybudowane w ramach dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	84
Rysunek 57. Formy ochrony przyrody na terenie obszaru rewitalizacji.....	90
Rysunek 58. Struktura rezultatów LPR	96
Rysunek 59. Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych	101